

М. П. ВАГНЕР

Секция
эсортари

6 | 9340338034

22. v83 03 32845

11/8 97 3e03
E 2063

22 X 854 18654

Cash 3-21
Jongyp
11. X. 97
DefB

22854

47386

М. П. ВАГИФ

294/362-3
B13

СЕЧИЛМИШ ЭСЭРЛƏРИ

47386

Вагиф

БУСЛАТ

М. П. АХУНДОВ елизи
Азербайжан Республикаси
Умуни Китабханаси
№№. № _____

ГОШИМАЛАР

* *

Байрам олду, неч билмирэм нейлэйим,
Бизим эвдә долу чувал да йохдур;
Дүйүйлә яғ һамы чохдан түкәнмиш,
Эт неч элә дүшмәз, мотал да йохдур.

*

Аллаһа бизмишик нашүкүр бәндә,
Бир сөз десәм, дәхи гоймазлар кәндә,
Халг батыб ноғула, шәкәрә, гәндә,
Бизим эвдә ахта зоғал да йохдур.

*

Бизим бу дүняда нә малымыз вар,
Нә дә эвдә саһибчәмалымыз вар,
Вагиф, өйүнмә ки, кәмалымыз вар,
Аллаһа шүкүр ки, кәмал да йохдур.

* *

Бир заман хавада ганад сахлайын,
Сөзүм вардыр мөним сизе, дурналар!
Гатарлашыб нэ диярдан кэлирсиз
Бир хэбэр версэниз бизе, дурналар!

*

Сизе муштаг дурур Багдад эллэри,
Көзлэйе-көзлэйе галыб йоллары,
Аста ганад чалын, гафил теллэри,
Гейифдир, саларсыз дүзе, дурналар!

*

Хейли вахтдыр ярын фэрагындаям,
Пэрванэ тэк хүснүн чырагындаям,
Бир ала көзлүнүн сорагындаям,
Көрүнүрмү, көрүн, көзе, дурналар!

*

Мэн севмишэм ала көзүн сүрмэсин,
Бэд нэзэр кэсибэн, зиян вермэсин,
Сагын кэзин, лачын көзү көрмэсин,
Горхурам, сэфнизи поза, дурналар!

*

Назэнин-назэнин эдэрсиз аваз.
Руһ тазэлэнир, олуру сэрэфраз,
Вагифин дэ көнлү чох эдэр пэрваз,
Гэрдэм сизин илэ кэзе, дурналар!

* *

Кэл, эй гэлэбэйи Мөһөммэдхан бэй,
Экэр сэйяд исэн, бэрэни сахла!
Нағарахананын йоллары көзлэ,
Бошшалыдан кэлэн дэрэни сахла!

*

Эвлэрдэ мәст-башмаг тикэни гойма,
Чахыр ичиб сэрхош ятаны гойма,
Өзүнэ гардашлыг тутаны гойма,
Гонаг үчүн чөрэк верэни сахла!

*

Дост-достун йолунда дүшэр зияна,
Икид кэрэк таб кэтирэ, даяна,
Нағараханадан бир аз бу яна,
Залым, сэн чэнд эйлэ, ораны сахла!

*

Сэн мөним сөзүмэ һеч кэтирмэ шэкк,
Бизим эвлэрдэ дэ кэл көрүн тэк-тэк,
Диррик-тэрэвэзе яхшы кешик чэк,
Кишниш, шүйүт, тэзе тэрэни сахла!

*

Ағыз оғлу Пири, сэн мөни әкмә,
Өзкөнин юрдунда о дамы тикмә,
Гейри көзәлләрдән һеч фикир чәкмә,
Сэн элэ о көзү чэрэни сахла!

* *

Бир чаван тэээдэн кэлиб эрс-йэ,
Эчаиб оғландыр, ады Мәһәммэд.
Заһирән өзү тэк, пак имиш эсли,
Ола билмэз неч өвлади-Мәһәммэд.

*

Ени кэлиб, хэтти тэр бәнөвшә тэк,
Гашы, көзү элэ бахдыгча көйчәк.
Данәндә, фәһмидә, габил вә зирәк,
Саһибчамал, сөз устады Мәһәммэд.

*

Сәрхош отуранда элиндә сазы,
Бәнд эдир гушлары көйдә авазы.
Ени етән икидләрин шаһбазы,
Санасан ки, бир сонады Мәһәммэд.

*

Гэләмдә, гылынчда, сазда, сәдада
Бәрабәри йохдур дари-фәнада,
Мәһрү мәһәббәти һәдлән зияда,
Көстәрир чох э'тигады Мәһәммэд.

*

Мәһшәр һекайәти мүшкүл һекайәт,
Я һәзрәти-рәсул, әйлә инайәт,
Вагифәм, гулами-шаһи-вилайәт,
Әйлә мәнә бир имдады, Мәһәммэд.

* *

Бир үзү күл, рәнки лалә, зүлфү гәр,
Кәштә чыхыб дәрәр тазә бәнөвшә.
Дәстә-дәстә санчыб бухаг янына,
Ярашыбдыр о шаһбаза бәнөвшә.

*

Чисми мәрмәр, һалга зүлфләри гара,
Ону көрән мәчнун олур, авара,
Һөрүб сачларыны салыб гатара,
Дүзүб телә, һәм готаза бәнөвшә.

*

Яшы он сәккизә еничә етмиш,
Көзәлликдә тамам халгы мат этмиш.
Кәштә чыхмыш, яр кәлдийин эшитмиш,
Дага салыб бир авазә бәнөвшә.

*

Көйсүн ачыб ағ голларын чырмасын,
Элә кәзсин, ону рәгиб көрмәсин,
Әғяр илән чыхыб сейрә, дәрмәсин,
Лайиг олмаз анламаза бәнөвшә.

*

Сән салланыб габағымдан кедәндә,
Һәркиз галмаз сәбрү ихтияр мәнә.
Вагиф зүлфләрини тә'риф эдәндә
Кәрәкдир ки, әввәл яза бәнөвшә.

* *

Боюн сүрәһыдыр, бәдәнин бүллүр,
Кәрдәнин чәкилмиш минадан, Пәри!
Сән һа бир сонасан, чүдә дүшүбсән
Бир бөлүк яшылбаш сонадан, Пәри!

*

Ихтилатың ширин, сөзүн мазәли,
Шәкәр күлүшүндән чанлар тәзәли.
Элләр ярашығы, өлкә көзәли,
Нә көзәл доғубсан анадан, Пәри!

*

Үз янында төкүлүбдүр тел назик,
Синә мейдан, зүлф пәришан, бел назик,
Ағыз назик, додаг назик, дил назик,
Ағ элләрин элван һәнадан, Пәри!

*

Овчусу олмушам сән тәк маралын,
Хәялымдан чыхмаз һәркиз хәялын.
Әнлийи, киршаны нейләр чамалын,
Сән элә көзәлсән бинадан, Пәри!

*

Күнәш тәки һәр чыханда сәһәрдән,
Алырсан Вагифин ағлыны сәрдән,
Дуачынам, салма мәни нәзәрдән,
Әксик олмаясан сәнадан, Пәри!

* *

Ал кейиниб чыхсан күлшән сейринә,
Йығылыр башына күлләр, доланыр.
Мәһтаб һүснүнә бәндә фәрмандыр,
Гуллуғунда айлар, илләр доланыр.

*

Көрмәмишәм сән тәк бир мәләкзадә,
Дәрдини чәкәрәм һәддән зияда,
Кирпикләрин учу дүшәндә яда
Бағрымын башында милләр доланыр.

*

Мән бир Фәрһад, сән бир Шириндәһансам,
Дәрдин заһир, амма өзүн нәһансан.
Көзәллик бабында шаһи-чаһансан,
Эшийиндә йүз мин гуллар доланыр.

*

Эйләйибсән мәни эшгә кирифтар,
Күндүзүм бигәрар, кечәләр бидар,
Рөвзейи-куйиндә кәзәндә әғяр,
Чешмим кирдабында селләр доланыр.

*

Ләбләрин бағрымы пүрхун эйләмиш,
Ахытмыш көз яшым Чейһун эйләмиш,
Һәсрәтин Вагифи мәнчун эйләмиш,
Онун үчүн кәзәр чөлләр, доланыр.

* *

✓ Гайнар көзлөрүнүн шух бахышындан,
Эчаиб фитнэлэр, феллэр көрүнүр.
Сәф-сәф дуран сийаһ кирпикләриндир,
Йохса ки, көзүмә милләр көрүнүр?

*

Ағзы пиялэсэн, гәдди ми́насан,
Нечин оту́рурсан мән́дән яна сән?
Сән мэкәр ки, яшыл башлы сонасан,
Сәндә тәр чығалы телләр көрүнүр!

*

✓ Келән, кетмә, бир бәри бах, ай кедән,
Көзүм доймаз сән тәк көзәл кимсәдән,
Каһ яхадан шө'лә верир ағ бәдән,
Каһ олур ки, назик әлләр көрүнүр.

*

Гәддин тә'нә вурар о сәрви-наза,
Чан гурбан әйләрәм сән тәк шаһбаза,
Үзүн кими, зүлфүн кими тәр таза,
Нә лаләләр, нә сүнбүлләр көрүнүр.

*

✓ Вагиф, яд әт, сәни яд әйләйәни,
Мән сеvirәм мәнә ярым дейәни.
Гоймаз көз өнүндән севән севәни,
Көнүлдән көнүлә йоллар көрүнүр.

* *

✓ Дурубан әшгилә күзар әйләдим,
Бир пәринин олдум мейман әвиндә.
Зәррәчә көрмәдим һөрмәт, изәтин,
Галдым әлә пешман-пешман әвиндә.

*

✓ Та ки, мәни көрдү ол гәлби гара,
Чәкди яшмағыны о күл рүхсара,
Дөндәрди үзүнү тутду дивара,
Санасан ки, йохдур инсан әвиндә.

*

Додағы шәккәрдир, көфтары шәрбәт,
Нә файда, әйләмәз ширин мәнәббәт,
Мәхләси ки, йохдур онда бир ләззәт,
Болдур әлә ачы гәлян әвиндә.

*

Кечмә о дилбәрин сән отағындан,
Тәр бәнөвшә гохар һәр бучағындан,
Санки бир кушәдир чәннәт бағындан,
Ачылыбдыр күли-әлван әвиндә.

*

✓ Вагиф, бир кимсә ки, биздән яшына,
Йәгин бил ки, бизлән олмаз ашина,
Кәлдийимиз һеч кәлмәди хошуна,
Тапдым мән һалыны үрфан әвиндә.

* *

Күр гырагынын эчэб сейрэнканы вар,
Яшылбаш сонасы, найыф ки, йохдур!
Учу тэр чыгалы сияһ теллэрин,
Һәрдем тамашасы, найыф ки, йохдур!

*

Гыш күнү гышлагы Гырагбасанын,
Көзүдүр Аранын, чүмлө чаһанын,
Белә көзәл ерин, көзәл мөканын
Бир көзәл обасы, найыф ки, йохдур.

*

Чохдур ағ бәдәнли, бүллүр бухаглы,
Лалә зәнәхданлы, гөнчә додаглы,
Амма ширин дилли, ачыг габаглы,
Көнүл ашинасы, найыф ки, йохдур.

*

Элә көзәл вар бунларын ичиндә,
Элә дүшмәз һәркиз Чинү Мачиндә,
Сөйләйән, ойнаған, дүрүст бичимдә,
Бәзәйи, либасы, найыф ки, йохдур.

*

Һавасындан торпагынын, еринин,
Дадызмаз дәнанын, ләби-ширинин,
Пәри чохдур, нә файда, һеч биринин
Адамлыг әдасы, найыф ки, йохдур!

*

Учу әшрәфили булут кими сач,
Дал кәрдәндә һәр һөрүйү бир гулач.
Кәләғайы элван, гәсабә гийғач,
Алтындан чүнасы, найыф ки, йохдур!

*

Зәр һашийә ал нимтәнә үстүндә,
Халлар үз янында, чәнә үстүндә,
Бухағын алтында, синә үстүндә
Зүлфүн бурулмасы, найыф ки, йохдур.

*

Лачын тәки башда ала томға,
Яшмағы тутмая дишә, додаға,
Чәллад кими дуруб габаг-габаға,
Бахыб чан алмағы, найыф ки, йохдур!

*

Чүнки йорғунуям мән бу йолларын,
Гайдасыны билләм һәр үсулларын,
Күмүш биләкләрин, бәяз голларын
Сары кәһрәбасы, найыф ки, йохдур!

*

Айна тутуб һәр дәм чамал көрмәси,
Зүлфә, зәнәхдана сығал вермәси,
Сәһәр ала көзүн сияһ сүрмәси,
Әлинин һәнәсы, найыф ки, йохдур!

*

Вагиф һагдан диләр лүтфү кәрәмләр,
Белә ердә дуран, валлаһ, вәрәмләр,
Енә яда дүшдү бизим сәнәмләр,
Кетмәйин бинасы, найыф ки, йохдур.

* *

Сияһ тел көрмәдим Күр гырағында,
Мәкәр һеч яшылбаш олмаз бу ердә?
Тәрлан көнлүм енә уча дағлара
Наваланыб, һәркиз гонмаз бу ердә.

*

Бу диярда кәләгай йох, кәтан йох,
Синәм бута, мүжкан охун атан йох,
Сәрхош дуруб бир нәзакәт сатан йох,
Һеч сөвдәкәр файда булмаз бу ердә.

*

Бәзәк билмәз бу диярын көйчәйи,
Танымаз ал чаргат, зәррин ләчәйи,
Ағ бухаг алтындан һалга бирчәйи
Тәр синә үстүннән салмаз бу ердә.

*

Ярын хәялилә бу күн мән шадәм,
Гәриблийә дүшсәм ган ағлар дидәм,
Пәрисе янында олмаян адәм,
Нә яхшы сағ галыр, өлмәз бу ердә.

*

Десәләр ки, Вагиф, нә олду сәнә,
Рәнкү руйин дөнүб һейвая енә?
—Әли тәр синәдән үзән кимсәнә
Саралыбан һечә солмаз бу ердә?

* *

Севдийим, ләбләрин ягута бәнзәр,
Сәрасәр дишләрин дүрданәдәндир.
Сәдәф дәһанындан чыхан сөзләрин
Һәр бири бир гейри хәзанәдәндир.

*

Нәдәндир сөзүмә чаваб вермәмәк,
Һәм чамал кизләйиб, үз көстәрмәмәк,
Кечәләр көзләрим хабы көрмәмәк,
Ол сияһ һәркиси-мәстанәдәндир.

*

Мән һа сәни нури-илаһи саннам,
Чамалынын шөләсинә доланнам,
Атәшинә мәрду-мәрданә яннам,
Бу һасиййәт мәнә пәрванәдәндир.

*

Бир намә язмышам чан үзә-үзә,
Бади-сәба, апар сән о күл үзә,
Сорушса яр ки: „бу кимдәндир бизә“?
Сөйләкилән: сизин диванәдәндир.

*

Хумар-хумар баһмаг көз гайдасыдыр,
Лалә тәк гызармаг үз гайдасыдыр,
Пәришанлыг зүлфүн өз гайдасыдыр,
Нә бади-сәбацан, нә шанәдәндир.

*

Мүштагдыр үзүнә көзү Вагифин,
Йолунда пайәндәз үзү Вагифин,
Сәнсэн фикри, зикри, сөзү Вагифин,
Гейри сөз янында әфсанәдәндир.

* *

Долду дамагыма зүлфүн энбери,
Валех олду көнүл навадан сәнә,
Әлим етмәз, намә языб дәрдини
Көндәрирәм бади-сәбадан сәнә.

*

Отурушун көзәл, дурушун көзәл,
Салланышын көзәл, еришин көзәл,
Хуюн-хүлгүн көзәл, һәр ишин көзәл,
Бәхш олуб бу хублуг худадан сәнә.

*

Додагларын охшар лә'ли-Йәмәнә,
Яда дүшдү, бағрым ган олду енә,
Сияһ тел дүзүрсән бәяз кәрдәнә,
Дүшүбдүр бу гайда сонадан сәнә.

*

Фикрү хәялындыр көнлүм зинәти,
Ширин сөзләриндир ағзым ләззәти,
Сәнсэн мәним өмрүм-күнүм вәһдәти,
Етишмәсин, ярәб, бәладан сәнә.

*

Гәм әвиндә салдын күнчә Вагифи,
Эйләдин муйиндән инчә Вагифи.
Нечин инчидирсән мунча Вагифи,
Нә һасил бу чөврү чәфадан сәнә?

* *

Ачыгбашда әкәр олса бир дилбәр,
Онда бу нишанлар мүййән кәрәк:
Әндамы айинә, гәдди мө'тәдил,
Сияһ зүлфү гамәтинә тән кәрәк.

*

Янагы лалейи-бахары кими,
Ләбләри ягутун кәнары кими,
Бир данә насүфтә мирвары кими,
Башдан аягадәк ағбәдән кәрәк.

*

Тәмизликдә ола мейлү һәвәси,
Олмая ашингә назү гәмзәси,
Күл тәки гохуя нитгү нәфәси,
Зүлфү я бәнөвшә, я сәмән кәрәк.

*

Әл-аягы гандәдә, дистурда,
Сагы фәрбеһ, топуглары чухурда,
Бир гат әт ичиндә, сүмүйү хырда,
Ағзы, бурну назик, үзү кен кәрәк.

*

Нөврәсидә, он үч, он дөрд яшында,
Эйб олмая кирпийиндә, гашында,
Һәясы үзүндә, ағлы башында,
Гуллулда, сөһбәтдә мүстәһсэн кәрәк.

*

Тавус кими чилвэлэнэ һэр сәһәр,
Бәзәк верә чамалына сәрбәсәр,
Диндирмәмиш верә көнүлдән хәбәр,
Ишарә анлайыб һал билән кәрәк.

*

Яшадыгча чаванлана, энләнә,
Бир һичабда, бир пәрдәдә әйләнә.
Нитгү нәфәсиндән чанлар динләнә,
Ширин данышыбан, хош күлән кәрәк.

*

Гөвлү садиг ола, һәр фе'ли һалал,
Билмәйә ки, фитнә нәдир, мәкрү ал,
Шам кими габагда дура нитги лал,
Кәсилсә дә башы, динмәйән кәрәк.

*

Вагиф, яхшы чанан кәрәк чан үчүн,
Нәдир чох чалышмаг бу чаһан үчүн,
Бир көзәл лазымдыр бизим хан үчүн,
Вали гуллуғундан әрз әдән кәрәк.

* *

*

Булут зүлфлү, ай габаглы көзәлин
Дурубан башына доланмаг кәрәк.
Бир әвдә ки, белә көзәл олмая,
О әв бәрбад олуб, таланмаг кәрәк.

*

Сәрхош дуруб сарайында баһанда,
Ағ кәрдәнә һәмәйилләр таһанда,
Гаһа вәсмә, көзә сүрмә яһанда
Чаным эшг одуна галанмаг кәрәк.

*

Чыха сарайындан чанлар алан тәк,
Хишмә кәлә кәһ-кәһ гәһри олан тәк,
Дал кәрдәндә гыврым сачы илан тәк
Тәрпәнәндә һәр яһ буланмаг кәрәк.

*

Вагиф, сәнин ишин мүдам аһ олсун,
Сәк рәгибин өмрү гой кутан олсун.
Һәмдәмсиз кимсәнә истәр шаһ олсун,
Кәдадыр, о кимсә диләнмәк кәрәк.

* *

Енэ мәни янар-янар одлара
Дағылмыш айрылыг салды, севдийим,
Мән һа өлдүм һәсрәт илә, дәрәд илә,
Чан сәнин янында галды, севдийим.

*

Сияһ зүлфүн бухаг алтда гыврылыр,
Ала көзләр чан алмаға сайрылыр,
„Чанандан айрылан чандан айрылыр“,
Халг ичиндә бир мисалды, севдийим.

*

Сәрв гәддин сәнүбәрә тән дейил,
Тамам сәнин тәки күлбәдән дейил,
Даһа эзәлки тәк сән көрән дейил,
Инди һалым яман һалды, севдийим.

*

Ол Хәдичә һаггы, Сәкинә һаггы,
Хейрәннисә һаггы, Әминә һаггы,
Кә'бә, Мәккә һаггы, Мәдинә һаггы,
Дәрдин бу Вагифи алды, севдийим.

* *

Дүйүн олду, бүтүн хублар йығылды,
Кәлмәди бир бизим күлбәдән кәлин,
Сән кәлмәдин дейин яса батмышам,
Кәлә көр, әй зүлфү ясәмән кәлин.

*

Бир гәдәм бас ки, той сәнин тоюндур,
Тойлар ярашығы сәнин боюндур,
Моллалар мәскәни сәри-куюндур,
Ону көрән дөнәр Кә'бәдән, кәлин.

*

Чам ичмишәм мән мәстанә кәлмишәм,
Әйләйиб бағрымы шанә, кәлмишәм,
Сәнин һәсрәтиндән чанә кәлмишәм,
Әл көтүр бу назү гәмзәдән, кәлин.

*

Саз тутулуб йүз мин сәнәм ойнаса,
Чәм олубан Румү Әчәм ойнаса,
Көйдә мәләк, ердә адәм ойнаса,
Һәззим олмаз һәркиз өзкәдән, кәлин.

*

Кәл ойна, әлине кәләгай дөла,
Буюр, шабаш версин Вагиф тәк гула,
Мат галыб десинләр бу кимдир ола,
Кәклик кими сәкиб, бу сүзән кәлин.

* * *

Эй Мәккәни, Мәдинәни ярадан,
Бир фикир чәк әһвалына Вагифин,
Ол гашы гибләйә үз сүрмәк истәр,
Мәдәд эйлә игбалына Вагифин!

*

Көзүндән ираға дүшүбдүр яры,
Кәсилиб көнлүнүн сәбри, гәрары,
Үз чевирмиш енә Мәдинә сары,
Нә дүшүбдүр хәялына Вагифин?

*

Мәним ярым дейил, о Кә'бәдән кәм,
Хал һәчәрүләсвәд, дәһаны Зәмзәм,
Бир заман олсайдым онунла һәмдәм,
Хәтт чәкиләр вәбалына Вагифин.

*

Сәрхош дуруб миһа бойлу сағыдан,
Яралыдыр гәмзәси ол яғыдан,
Зүлфү әнбәр, ағлы башдан дағыдан,
Нә сөзү вар камалына Вагифин?

*

Йүз зүлфү пәришан, һинду хал олса,
Йүз шәккәр кефтарлы, ләби бал олса,
Йүз шириндил, әнбәрбу марал олса,
Етә билмәз маралына Вагифин.

* * *

Эй Кә'бәм, Кәрбәлам, Мәккәм, Мәдинәм,
Һәр заман куйиндә зиярәтимдир,
Гиблә дейиб, гашларына баш әймәк—
Кечә-күндүз мәним ибадәтимдир.

*

Һәр нә десәм сән инчимә сөзүмдән,
Сәрхошунам, йох хәбәрим өзүмдән,
Ол гамәтин яйыһанда көзүмдән,
Санасан ки, һәшрү гиямәтимдир.

*

Бағламышам дин-иманы зүлфүнә,
Мәним кими һейран һаны зүлфүнә,
Тапшырыб кедирәм чаны зүлфүнә,
Яхшы сахла, сәндә әманәтимдир.

*

Сәнсэн мәним айым, күнүм, һилалым,
Дөвләтим, игбалым, чаһым, чәлалым,
Көзәл үзүн даим фикрү хәялым,
Сөзүн дилдә ширин һекайәтимдир.

*

Соналар хәчилдир сияһ телиндән,
Тутиләр лал олур ширин дилиндән,
Шикәстә Вагифәм, сәнин әлиндән
Һәр кимә ки, етсәм, шикайәтимдир.

* *
*

Бир бөлүк яшылбаш соналар кими
Йыгылыб келибдир Газага гызлар,
Айна габагында гара гаш учун
Эндириб кәтирмиш гулага гызлар.

*

Һәр бириндә мина кәрдән, назик бел,
Сизә гурбан тамам өлкә, тамам эл,
Күлаб илән сығалланмыш гара тел,
Хуб ярашмыш бәяз бухага, гызлар.

*

Гәмзә каман, мүжкан хәдәнк, көз ала,
Йүз ган олар әйри бахсан һилала,
Сөзләри гәнд, агызлары пияла,
Шәкәр әзмиш дилә, додага гызлар.

*

Ай агалар, нечә ситәм этдиләр,
Вагифин көнлүнү чох инчитдиләр,
Енә дуруб гатарлашыб кетдиләр,
Сөзләрин гойдулар ғырага гызлар.

* *
*

Нә көзәл сүрмәдән чила кәтирди,
Дөндү бир афәти-чана көзләрин,
Апарды ағлымы, дин-иманымы
Сәнин белә бу мәстана көзләрин.

*

Гәмзә тигин чәкди, чалды чанымы
Бир чәллада дөндү, алды чанымы,
Енә янар ода салды чанымы,
Гойду мәни яна-яна көзләрин.

*

Ала көзләр хумарланыр, сүзүлүр,
Һәр гыя баханда чаным үзүлүр,
Мүжканлары синәм үстә дүзүлүр
Мейл әдәндә бу мөкана көзләрин.

*

Һүснүн күлә бәнзәр, боюн миная,
Чаным гурбан олсун белә соная,
Кирпийн хәдәнкин вурду синәйә,
Этди бағрым шана-шана көзләрин.

*

Хәялын көшлүмдә, көзүмдә кәзәр,
Хумар-хумар бахар, чанымы үзәр,
Шикәстә Вагифдән кәсмәсин нәзәр,
Рәһм әйләсин мән мөһмана көзләрин.

* * *

Көрдөніндө, гамәтиндө айыб йох,
Амма нә көзәлдир пәришан зүлфүн.
Әтриндән динләнир, сәрасәр әрван,
Я мишки-әнбәрдир, я рейһан зүлфүн.

*

Күлаб сәпилибән дәйәндә шана,
Гохусу чулғашыр чүмлә чаһана
Дөндәрибдир мәни шейх Сән'ана,
Нә дин гоюб мәндә, нә иман зүлфүн.

*

Ағ әлин ки, дәйәр ол мишкинаба,
Бәнзәр булут ичрә кирән мәһтаба,
Һалгаланыр, дөнүр учу гүллаба,
Асар күндә мин-мин дилү чан зүлфүн.

*

Ястыланыб ай габағын янында,
Башы чыхар тәр бухағын янында,
Сияһ халын, ал янағын янында
Әксик олмаз һәркиз, һәр заман зүлфүн.

*

Вагифәм, олмушам зүлфә кирифтар,
Көнлүм виран, һалым хараб, күнүм зар,
Бир нәзәр гыл мәнә, әй чешми хумар,
Әйләйибдир мәни сәркәрдан зүлфүн.

* * *

Әй марал бахышлы, сона сығаллы,
Нә көзәлдир сәндә о гара телләр!
Кәмәнд кими төкүлүбдүр көрдәнә,
Дөнүбдүр сәрасәр шаһмара телләр.

*

Сәнә сығал вериб, әчәб тәр дүшүб,
Һөрүлүб гәддилән бәрабәр дүшүб,
Санасан мәләкдән балү пәр дүшүб,
Дүзүлүб далында гатара телләр.

*

Бәнөвшәдән тәзә, сүнбүлдән көзәл,
Өтүб учу дүшүб о белдән көзәл,
Һеч тел көрмәмишәм бу телдән көзәл,
Олмайыбдыр белә ашкара телләр.

*

Сәнә һейран олуб халгын чохусу,
Көрәнләрин кәслибдир юхусу,
Мишкү әнбәр кими кәлир гохусу,
Дөнүб Чиндән кәлән әттара телләр.

*

Зүлфләрини чин-чин гоюб үзә сән,
Саллан сәрхош, сәйрана чых дүзә сән!
Сән көрәкдир Вагиф илән кәзәсэн,
Көрүнмәйә һәркиз әгяра телләр.

* * *

О шух гэмзэлэрин, хэнчэр кирпийин
Күндэ олур йүз мин ган габагында.
Хумар-хумар бахан ала көзлэрин
Кэрэкдир верэсэн чан габагында.

*

Гашын габагында сыгаллы бирчэк
Сайә салмыш үзә, шө'лө мүбарэк,
Амма ики дэстә тәр бәнөвшә тэк
Гоймуш ал янағын ян габагында.

*

Зүлфүндән гохуюр күлү рейһанлар,
Гурбан һәр муйинә йүз мин чаванлар,
Пешвазына кәлир һури гылманлар,
Мәлаик дурмушлар сан, габагында.

*

Вагиф гурбан зәнәхданын чаһына,
Ширин күлүшүнә, хош никаһына,
Гул оласан белә хублар шаһына,
Дурасан һәр ахшам-дан габагында.

* * *

Хублар арығындан ярымаг олмаз,
Икидин һәмдәми кәрәк чаг ола.
Дэстә бойлу кәрәк, мина кәрдәнли
Зүлфү снях, вар әндамы ағ ола.

*

Сәһәр дура, сүрмә чәкә көзүнә,
Бирчәкләрин һалга гоя үзүнә,
Чилвәләнә, сыгал верә өзүнә,
Иши, күчү күлүб ойнамаг ола.

*

Дөшүн ачыб әл дәйәндә яхая,
Ағ күлүн бағрына пейкан тохуя,
Бәдәниндән мишкү әнбәр гохуя,
Зүлфү кәрдәниндә бир гучаг ола.

*

Һәясы үзүндә, ағлы башында,
Өлдүрә Вагифи көзү гашында,
Я он үч, я он дөрд, он беш яшында,
Нә ондан бөйүкрәк, нә ушаг ола.

* *

Бир сэнэмин синэсинэ мүштагам,
Чох чэкирэм аһу зары, Шамама!
Мэн һа галдым һэсрэт, элим етишмэз,
Сэн кет, көр чананы, бары, Шамама!

*

Мэтлэбидир бир нөврөстэ көнлүмүн,
Олмады дэрманы хэстэ көнлүмүн.
Онун үчүн бу шикэстэ көнлүмүн
Нэ сэбри вар, нэ гэрары, Шамама!

*

Яха ачыб та ки, синэ көстәрдин,
Сэрасэр бағрымы ганэ дөндәрдин.
Мэним дәрдимдэндир сэнин дэ дәрдин,
Рэнкиндир нэ явуз, сары, Шамама!

*

Мэним ярым бир эчаиб дилбәрдир,
Үзү тазэ күлдүр, зүлфү энбәрдир,
Санасан ки, ики гөндү шэкәрдир,
Гойнундакы топа нары, Шамама!

*

Гурбанам Вагифин бу хамэсинэ
Ки, язар дәрдини дост намэсинэ,
Етэ билмэз ярын шамамэсинэ,
Олса бу дунянын вары шамама!

* *

Бэнөвшэ тэк энбэр зүлфүн буй верир,
Һэр ююб сэрэндэ һэвайэ, Зейнэб!
Онун этрин димағымдан үзмэсин,
Эманэт эт бади-сэбайэ, Зейнэб!

*

Гаша вэсмэ, көзэ сүрмэ чэкэндэ,
Сияһ зүлфү дал кәрдәнэ төкэндэ,
Салланыбан кәклик кими сәкэндэ,
Охшарсан яшылбаш сонайэ, Зейнэб!

*

Сэни севән чох бэлайэ туш олур,
Ағыл кедир башдан, фэрамуш олур,
Авзын кэлэндэ чан биһуш олур,
Гурбанам о назик сэдайэ, Зейнэб!

!*

Янағы лалэсэн, гамәти далсан,
Ағзы шэкәр, дили-додағы балсан,
Санасан ки, йорғун вәһши маралсан,
Олубсан ярашыг обайэ, Зейнэб!

*

Сэнсэн падшаһы, ханы Вагифин,
Ағлы, һушу, дин-иманы Вагифин,
Һэсрәтиндән чыхды чаны Вагифин,
Нолур ки, кэлэсэн бурайэ, Зейнэб!

* * *

✓ Хейли вахтдыр айрылмышдыг яр илэн,
Көрдүк, амма данышмадыг, айрылдыг.
Галды чанда кизли-кизли дәрдимиз,
Бирчә кәлмә данышмадыг, айрылдыг.

*

Гәриб-гәриб дурдуг биканәләр тәк,
Союг-союг бахдыг диванәләр тәк,
Дөнмәдик башына пәрванәләр тәк,
Эшг одуна янышмадыг, айрылдыг.

*

✓ Ярым саат бир арада галмадыг,
Эшг атәшин чанымыза салмадыг,
Ялварыбан ярын көнлүн алмадыг,
Элә кетди, барышмадыг, айрылдыг.

*

О заман ки ашналыгы тәрк этдик,
Чүда дүшдүк, хейли чийәр бәркитдик,
Аралыгдан көнүл гушун үркүтдүк,
Бир-бирилә гонушмадыг, айрылдыг.

*

Вагиф севди бир играрсыз бивәфа,
Бада кетди тамам чәкдийи чәфа,
Көрүшүбән эйләмәдик хош-сәфа,
Гучаглашыб сарышмадыг, айрылдыг.

* * *

✓ Олмаяйды белә сәфәрә чыхмаг,
Биз яр илә данышмадыг, айрылдыг.
Җалаллашыб, ниммәтләшиб дост илә
Тәмәннәшиб көрүшмәдик, айрылдыг.

*

Билмәм кимә дейим дәрдим нечәси,
Ярын тәр синәси, синә начасы.
Юху мәни алды кәлән кечәси,
Күл үзүннән өпүшмәдик, айрылдыг.

*

Биз доймадыг ярын ширин дилиннән,
Шәкәр парчасыннан, ләби-балыннан,
Мина кәрдәниннән, инчә белиннән,
Җейиф олду, сарышмадыг, айрылдыг.

*

Вагифәм, үстүмә кәлмәз хас әли,
Силинмәди һеч көнлүмүн пас әли,
Нә мүддәтдир, чанан биздән күсәли,
Көнлүн алыб барышмадыг, айрылдыг.

* * *

Сәһәр-сәһәр һәсрәт илә кәзирдим,
Чүт гоша нар көрдүм ики синәдә.
Бириси гыз иди, бириси кәлин,
Чан гурбан әйләрәм икисинә дә.

*

Кәлин булагда әл-үзүнү ююр,
Гыз дейир кәл кедәк, һәрифләр дуюр,
Белә көзәл севән әлдәнми гоюр,
Чан гурбан әйләрәм икисинә дә.

*

Кәлинин яхасы полад ийнәли,
Гызын яхасыдыр чарпаз дүймәли.
Икисин дә кәрәк көзәл өймәли,
Чан гурбан әйләрәм икисинә дә.

*

Кабабым олайды, көзүм олайды,
Яр янында өткәм сөзүм олайды.
Вагиф дейир: ики көзүм олайды,
Бахайдым бунларын икисинә дә.

* * *

Бу күн бир әчанб көзәл севмишәм,
Беләси оламмаз һеч вилайәтдә.
Санасан ки, чамалындан нур яғыр,
Яраныбдыр, ярәб, нә хош саәтдә.

*

Ал чаргатдан яшмаг тутуб чәнәйә,
Симин ярашдырыб зәр нимтәнәйә.
Дейилдир бәрабәр һеч кимсәнәйә,
Хубларын шаһыдыр шә'нү-шөвкәтдә.

*

Күлаб илән зүлфүн чығасын әйәр,
Үзүнә баханда ган олур чийәр,
Көйдән ерә әнмиш мәләкдир, мәйәр,
Йохса инсан олмаз белә сурәтдә.

*

Биләйи, базусу, һәр бәнди көзәл,
Кәрдәндә зүлфүнүн кәмәнди көзәл,
Айна тутду, дурду, бәзәнди көзәл,
Салланды көрәсэн нә гиямәтдә.

*

Сона чығасы тәк сәриндә тели,
Ағ күл ярағы тәк аяғы, әли,
Чисми долу, назик бәдәни, бели,
Көрмәмишәм дилбәр бу нәзакәтдә.

*

Нөвчаванлар гой хэмишэ вар олсун,
Амма ки, бизлэрдэн хэбэрдэр олсун.
Вагифин дуасы сэнэ яр олсун,
Сэни һагг сахласын өмр-дөвлөтдэ.

* *

✓ Бир хэлвэт ер ола, эгяр олмая,
Онда сөһбэт эдэк икимиз белэ;
Эл-элэ тутушуб дейэк, күлүшэк,
Тутаг бир хош үлфэт икимиз белэ.

*

Голбоюн отураг, сүртэк үз-үзэ,
Бахаг бир-бирмизэ көз сүзэ-сүзэ,
Каһ-каһ гучаглашыб көйүс-көйүсэ,
Көрэк лөбдэн лэззэт икимиз белэ.

*

Сүрмэлэнсин ала көзлэр, шух олсун,
Сияһ кирпик учу алмас ох олсун,
Сэк рэгиблэр аралыгдан йох олсун,
Кээк бир фэрагэт икимиз белэ.

*

Доюнча зөвг алаг назу гэмзэдэн,
Эндишэ чэкмэйэк һеч бир кимсэдэн,
Һэр кечэлэр ширин-ширин сүһнэдэн
Эйлэйэк һекайэт икимиз белэ.

*

Вагиф, ярдан эшит кэлэн чав1бы:
Ачаг үздэн, көздэн тамам һигабы,
Каһ-каһ ичиб сэрхош олаг шэрабы,
Күндэ сүрэк вөһдэт икимиз белэ.

4

* *

Агла, көзүм, айрылырсаң чанандан,
Нэр кәси ки, көрсән шикайәт эйлә!
Өлдүн кетдин, бәлкә яры көрмәдин,
Кә'бәйи-куйини зиярәт эйлә!

*

Сән мәним чананым, руһи-рәваным,
Ләбләри шириним, гөнчә дәнәным,
Бир саат көрмәсәм, тути зәбаным,
Гопачаг башыма гиямәт, эйлә.

*

Вагиф бир шейдадыр, доланыр бағы,
Хәстәдир, дәрманы—дилбәр додағы!
О алма янағы, бүллур бухағы,
Аллаһ, бәд нәзәрдән сәламәт эйлә!

* *

Эй сүсән-сүнбүлүм, ал зәнәхданлым,
Гурбан олсун лалә күл илән сәнә!
Бу нечә күндүр ки, сәндән айрыям,
Санасан һәсрәтәм ил илән сәнә!

*

Демәли чох кизлин дәрди-дилим вар,
Горхурам ки, дейим эшидә әгяр,
Истәрәм ки, язам көндәрәм, эй яр,
Сәһәр оғрун әсән ел илән сәнә!

*

Ағзы пияләсән, кәрдәни мина,
Назик әлләриндә иннабы һәна,
Сәни көрән дейәр, яшылбаш сона,
Учу һалга сияһ тел илән сәнә!

*

Чохлар сәнә йма илә гаш әйәр,
Мум тәк әрнр, олса бағры даш, әйәр,
Туба көрсә икрам әйләр, саш әйәр
Бу көзәл бой илән, бел илән сәнә!

*

Ядыма дүшәндә зүлфүн әнбәри,
Гүллаб кирәр чийәримдән ичәри,
Мән шаһам, эй көзәлләрин сәрвәри,
Гурбанам Вагиф тәк гул илән сәнә.

* *

Сэрв бойлум, бир чых көрүм боюну,
Ондан гурбан эдим чаны мэн сэнэ.
Гашларынын тагы гиблэкаһымдыр,
Фэда гылым дин-иманы мэн сэнэ.

*

Адам кэрэк көрсүн һаггы арада,
Һаны сэнин кими бир пэризада!
Мэлэкдэн дә сэни биллэм зияда,
Тай этмэрэм һеч инсаны мэн сэнэ.

*

Бахмаг илэн доймаг олмаз үзүндэн,
Данышанда ширин-ширин сөзүндэн,
Онун үчүн көз чэкмэрэм көзүндэн,
Мүштагам, эй шэкэр каны, мэн сэнэ.

*

Гаша, көзэ сүрмэ нэ көзэл чэкдин,
Чилвэлэниб зүлфэ һәм сейгэл чэкдин.
Сэн нэ үчүн ахыр мэндэн эл чэкдин?
Эйлэмэздим бу күманы мэн сэнэ.

*

Көзэл сэн тэк белэ шухү шэн кэрэк,
Һәмдэми дә һәм өзүнэ тэн кэрэк,
Сэнэ Вагиф кими дэрдбилэн кэрэк,
Лайиг көрмэм һэр наданы мэн сэнэ.

* *

Сэнсэн, эй назэнин, көзэллэр шаһы,
Кимсэ ола билмэз бэрабэр сэнэ.
Сэрхош дуруб саллананда һэр яна
Мат галар ол сэрвү сэнүбэр сэнэ.

*

Бахдыгча бахышын ширин, көзүн шух,
Эчэб нөвчавансан нэзакэтин чох,
Камалында, чамалында эйиб йох,
Пэрвэрдикар вериб һэр һүнэр сэнэ.

*

Сөз йох зэнэхдана, зүлфэ, янаға,
Гамэтэ, кэрдэнэ, гаша-габаға,
Бир ширин дилбэрсэн, башдан аяға,
Нэ нэбат бэнзэйир, нэ шэкэр сэнэ.

*

Бэдирлэнмиш я бир маһи-табансан,
Я чэннэт бағында күли-хэндансан.
Я мэлэксэн, я да һурү гылмансан,
Эй севдийим, инсан ким дейэр сэнэ?

*

Чохлар кетди илтимаса, кэлмэдин,
Үзүм үстэ гэдэм баса кэлмэдин,
Вагиф өлдү, нечин яса кэлмэдин?
Мэкэр ким, верилди бир хэбэр сэнэ?

* *

Сығалланыб, сығалланыб сийа зүлф,
Нә көзәл дүшүбдүр үзә, Фатимә!
Чан алырсан енә, бу нә сүрмәдир,
Чәкибсән ол хумар көзә, Фатимә!

*

Мән маиләм сәнин зәнахданына,
Ҡалга-һалга зүлфи-пәришанына,
Чәвахирләр хәрч әдәрәм шанына,
Әкәр мүштаг олсан сөзә, Фатимә!

*

Чин мүлкүнә вермәм сачынын дәнкин,
Ат чаныма кирпичләрин хәдәнкин,
Та ки, көрдүм янағынын мән рәнкин
Дүшмүшәм бир ода, көзә, Фатимә!

*

Яй кими нә көзәл чәкибсән гашы,
Она сөз йох, һәр нә десәм ярашы,
Сәнә пешкәш әтмәнәмми чан, башы,
Нечин бир кәлмәзсән бизә, Фатимә!

*

Эшгин атәшидир мәни әридән,
Чан үзүлдү баха-баха керидән,
Дөнмүшәм мөләкдән, тамам пәридән,
Вагифәм, севмишәм тәзә, Фатимә!

* *

Сачын зәнчиринә көнүл бағладым,
Мәчнун кими дүшдүм даға, Фатимә!
Нечин мәни көрчәк сәрхош өтүрсән,
Бир бахмазсан сола, саға, Фатимә!

*

Өзүн пәри, хүлгү хуюн фәриштә,
Һарда олсан, ора дөнәр беһиштә,
Сән кәрәкдир күндә чыхасан кәштә,
Күл дүзәсэн күл бухаға, Фатимә!

*

Һачаначан чаным одлара яхым,
Һәр тәрәфә дашгын селләр тәк ахым,
Чох мүштагам, ач үзүнү, гой бахым
Әнбәр зүлфә, күл янаға, Фатимә!

*

Лайиг дейил сәнә накәси-бигәм,
Адам кәрәк ола адама һәмдәм.
Чаным чыхар сәни көрмәсәм бирдәм,
Кетмә мәнән сән узаға, Фатимә!

*

Вагиф сәни севди хублар ичиндә,
Бир тәзә гөнчәсэн күлзәр ичиндә,
Сөз данышмаг олмаз әғяр ичиндә,
Кәл чәкиләк бир гыраға, Фатимә!

W

* *
*

Бир көзэл ки, ширин ола бинадан,
Йүз ил кетсэ онун дады эхсилмэз,
Көһнэлийи, тээзэлийи бир олур,
Көвһәр тэк гиймәтдә ады эхсилмэз.

*

Көзәлликдән дүшмәз һеч әсилзада,
Күнбәкүн гамәти дөнәр шүмшада,
Мөһрү мөһәббәти олур зияда,
Э'тибары, э'тигады эхсилмэз.

*

Нә гәдәр ки, йүзә етирсә яшы,
Та ки, һәкдән дүшә, титрәйә башы,
Енә чан алмаға көзүйлә гашы,
Гәмзәсинин һеч чәллады эхсилмэз.

*

Чөвһәри пак олур тәзә чавандан,
Һәркиз әл көтүрмәз шөвкәтү шандан,
Мүжкан хәдәнкларин кечирир чандан,
Пейканынын һеч полады эхсилмэз.

*

Вагиф, истәр исән көрәсән ләззәт,
Сев һәр бир дәрдебилән әһли-мөһәббәт,
Нөвчаванлар севән һеч олмаз раһәт,
Кечә-күндүз һеч фәряды эхсилмэз.

* *
*

Сәрасәр бир ерә йығылса хублар,
Сәнин бир муйннә тай ола билмәз,
Күнәш тәки шө'лә верәр чамалын,
Белә көзәлликдә ай ола билмәз.

*

Һеч көзәли сән тәк шух көрәмәишәм,
Нә файда, һүснүнү чох көрәмәишәм,
Узун кирпичийн тәк ох көрәмәишәм,
Гашларын тәрзиндә яй ола билмәз.

*

Һәсрәтиндән бағрым ган илән долуб,
Һейва тәки рәнким саралыб солуб,
Бу хублуг ки, һагдан сәнә бәхш олуб,
Һеч кимсәйә белә пай ола билмәз.

*

Гәддин шаһбаз, ағ бәдәнин сәмән тәк,
Янағын лаләдән зияда көйчәк,
Устад сәни чәкиб манәнди-мәләк,
Бундан артыг һәггү сай ола билмәз.

*

Вагифәм, мән сәнә һейран олмушам,
Гашларын ййына гурбан олмушам,
Дәрдиндән дидәси қиян олмушам,
Ганлы яшым кими чай ола билмәз.

* *

Дәһанын сәдәфдир, дишләрин инчи,
Санасан ағзын пүстәдир, ай гыз!
Хумар көзләрини севәндән бәри
Дәрдә дүшүб чаным, хәстәдир, ай гыз!

*

Сәрасәр әндамын тәзә гар кими,
Зүлфүн кәрдәниндә шаһимар кими,
Рәнки бәяз, өзү хырда нар кими,
Гойнундакы әчәб нәстәдир, ай гыз!

*

Нигаб чәкиб мәнән яшынма, залым,
Пәришан олубдур мәним әһвалым,
Әглү һушум мәним, фикрү хәялым
Шух көздә, гәмзәдә бәстәдир, ай гыз!

*

Чамалын күнәшдир, гәмәрдир үзүн,
Шәкәрдир дәһанын, шириндир сөзүн,
Яғыдыр мүжканын, чадудур көзүн,
Чәллад кими гәмзән гәсдәдир, ай гыз!

*

Вагифәм, мән Мәчнун, сән мәним Лейлим,
Бахдыгча көзүмдән төкүрәм сейлим,
Мән сәнә маиләм, сәнәдир мейлим,
Демә сәнән гейри кәсдәдир, ай гыз!

* *

Чохдан бәри ярын фәрағындаям,
Нә олайды, бир бурайә кәләйди;
Чәкәйди көнлүмү күнчи-зүлмәтдән,
Дөндәрәйди үзүн айә, кәләйди.

*

Көрмәйә-көрмәйә күлүзарымы,
Бүлбүл тәк артырдым, аһу зарымы,
Тәбибим олубан бу азарымы
Етирәйди бир дөвайә, кәләйди.

*

Кедибән куйиндә гыллам шивәни,
Йығарам башыма досту, дүшмәни,
О, һа билләм, кәлмәз көрмәйә мәни,
Бары кенән тамашайә кәләйди.

*

Үнүмдән титрәди тамам вилайәт,
Элә сандылар ки, гопду гиямәт.
Нә гайым дурубдур ол сәрвгамәт,
Тәрпәнәйди, бир ләрзайә кәләйди.

*

Чәм олса янымда тамам сәнәмләр,
Дағылмаз көнлүмдән фикрү әләмләр,
Аяға салыбдыр Вагифи гәмләр,
Баш чәкәйди бинәвайә, кәләйди.

* *

Бэдәнини күл ярадан илаһи
Әтрини сәрасәр әнбәр әйләди,
Көзәллиқдә сәнә ким вар тай ола,
Һүсүн мәләкләри чакәр әйләди.

*

Сурәтини чәкди ол күн ки, нәггаш,
Чамалыны гылды һәр көзәлдән баш,
Чәбининә гойду бир мүгәввәс гаш,
Сияһ кирпийини хәнчәр әйләди.

*

Зүлфүнү дөндәрди мишкин кәмәндә,
Учун һалга гойду сиби-зәғәндә,
Ләбләрин дадыны дөндәрди гәндә,
Дәһаныны шәһдү шәккәр әйләди.

*

Хәлг әйләди сәни күл дәстәси тәк,
Пәриләрдән ә'ла, мәләқдән көйчәк,
Чисминдир мүнәввәр, ағу назикрәк,
Ол сәмән синәни мәрмәр әйләди.

*

Әй көзәлләр шаһы, кәрәм эт мәнә,
Бахмакилән һәркиз әғярә йәнә,
Шүкр әйлә худая, Вагифи сәнә
Гапында гулами-кәмтәр әйләди.

* *

Әй һури лигалым, мәләк сималым,
Көзәллиқдә олмаз кимсә сән кими!
Ал янағын һалга-һалга янында
Бәнәвшә зүлфләрин ясәмән кими.

*

Кәрдәниндә телләр нә көзәл телди,
Онларын мәскәни о назик белди,
Нә сәнки-мәрмәрди, нә бәрки-күлдү
Бу ағ әндам кими, бу бәдән кими.

*

Гамәтин тәк һеч бир гамәт бичилмәз,
Додағларын тәр гөңчәдән сечилмәз,
Бүлбүл чәһ-чәһ вуруб күлләр ачылмаз
Белә ширин-ширин сән күлән кими.

*

Нә хош ситәмкарсан залими-хунхар,
Онун үчүн сәндән чоһ килейим вар,
Билмәнәм ки, сәнә нә демиш әғяр,
Хәялиндыр мәндән енә кен кими.

*

Вагифи мөһнәтү фәраға салма,
Әғярин сөзүнү гулаға салма,
Мәни өз дәриндән гыраға салма,
Һеч ашиг тапылмаз сәнә, мән кими.

* *

Бади-сәба, бир хәбәр вер көнлүмә,
Көрүм ол янагы лалә кәлирми?
Һәсрәтиндән көнүл дөнүбдүр гана,
Баш чәкмәйә бизим һалә кәлирми?

*

Саллананда әйләр назү гәмзәләр,
Үз дөшәр пайинә көрән кимсәләр,
Гаша, көзә чәкмиш сияһ сүрмәләр,
Сығал вериб хәттү халә, кәлирми?

*

Аллаһ мурадыны версин о ярын,
Рәгиби куйиндән сүрсүн о ярын,
Мүбарәк кушуна көрсүн о ярын
Мән чәкдийим аһү налә кәлирми?

*

Ох кирпичийн учу а яша дөнмүш,
Көзләрин чәллады тамаша дөнмүш,
Сәк рәгибин чаны нә даша дөнмүш,
Бир зәвалә көр һавалә кәлирми!

*

Вагифәм, ярыдым доста, дүшмәнә,
Та ки, чүнун олдум етишдим сәнә,
Сәнин тәки көзәл севән кимсәнә
Дәхи агла, бир камалә кәлирми?

* *

Нәдән күсүб тәб'и назик олан яр,
Билмәнәм ки, буна нә чарә кәрәк?
Нә демәкдир дост достундан әйилмәк,
Кәрәкдир дүзәлә йол-ара кәрәк.

*

Көрәсэн, нә демиш рәгиби-бипир,
Яр олубдур мәнән һабелә дилкир,
Мән ондан әтмәрәм чанымы тәгсир,
Амма ки, өзүндән ишарә кәрәк.

*

Әтәклиий алтун, гәсбәси зәр,
Чәһрайы чаргаты гәддә бәрабәр,
Башында бәрг вурур күн кими зивәр,
Ону көрән дүшә одлара кәрәк.

*

Әшрәфидән үзлүк үзүндә көйчәк,
Боғазы алтында сығаллы бирчәк,
Габаг белә бәяз, янаг лалә тәк,
Көз ала кәрәкдир, гаш гара кәрәк.

*

Охуюб Вагифин һәм әввәлиндән,
Ширин гафйәсиндән, шух гәзәлиндән,
Дуруб өпүб аяғындан, әлиндән
Барышмаг ялвара-ялвара кәрәк.

4

* * *

Бивэфасан, сэндэн үз дөндөрмишэм,
Яланчыя, бинграра бахмарам.
Сэни ох кирпийэ һэсрэт гоюрам,
Багрын олса пара-пара бахмарам.

*

Һарда көрсэн бир севкили кимсэнэ,
Истэр ки, хэялын тез она дөнэ,
Мөним ярым кэрэк баха бир мэнэ,
Гейри үзэ бахан яра бахмарам.

*

Нигаб чэкиб үзэ, халы кизлэрэм,
Сияһ зүлфү рэнки-алы кизлэрэм,
Гөнчэ тэки күл чамалы кизлэрэм,
Саллам сэни аһу зара, бахмарам.

*

Янымда э'тибар сата билмэзсэн,
Бойнундан күнаһын ата билмэзсэн,
Бизимлэн ихтилат гата билмэзсэн,
Данышма ки, о көфтара бахмарам.

*

Вагифи дерләрди чох көзөл севән,
Элә билдим сән дә онун кимисән,
Билдим инди, валлаһ, сәндәкини мән,
Бивэфасан, бинграра бахмарам.

* * *

Мән энэ хубларын падышаһындан
Өзүмә дост бир никары тутмушам.
Сәйяд олуб гуруб мәнәббәт торун,
Лачын көзлү хуб никары тутмушам.

*

Дал кәрдәндән дүшүб тутуб далы зүлф,
Хош көстәрир зәнәхданы, халы зүлф,
Көрмәмишәм белә бир сәфалы зүлф,
Чох сүнбүли-әнбәрбары тутмушам.

*

Ағ үзүндә силә сачы бурмәйи,
Дал кәрдәндән дүшүб баш әндирмәйи,
Мианында сачын учун һөрмәйи,
Бүтүн дүняда бу яры тутмушам.

*

Вагифәм, көрмүшәм бир түрфә дидар,
Чәкәрәм көрмәйә бир дә интизар,
Һәр кәсин дүняда бир гибләси вар,
Мән дә йөнүм сәнә сары тутмушам.

* *

Сияһ телли бир сәнәмин учундан,
Бадә кетди дин-иманлар, әфәнди.
Ол ода ки, мән дүшмүшәм янырам,
Дүшмәсин һеч мүсәлманлар әфәнди.

*

Көнүл дейил сән көрдүйүн һавада,
Дәрдим олур күндән-күнә зияда,
Һәр заман дүшәндә ләбләри яда
Төкүлүр көзүмдән ганлар, әфәнди.

*

Билмәм нә нәһс күндә чыхдым бу даға,
Бир лалә үзлүдән дүшлүм ираға,
Яна-яна галдым белә фәраға,
Бәрбад олсун ол заманлар, әфәнди.

*

Молла одур һәр нә көрсә китабда,
Һөкм әйләсә, ола һагда-һесабда,
Вагиф дейир, сәнә, мәнә бу бабда,
Һәлә аздыр бу диванлар, әфәнди.

* *

Чамалын көзүмдән нәһан олалы
Истәрәм бәхмайым дүняйә, Пәри!
Хәял әйләдикчә о сәрви-гәддин
Денәр ганлы яшым дәрйә, Пәри!

*

Олсалар йүз мәләк, йүз һурү гылман,
Йүз мина кәрдәнли, зүлфү пәришан,
Йүз лалә янаглы, ләбләри мәрчан
Көнүл дәнмәз сәндән кимсәйә, Пәри!

*

Сән кедәли мән зияда ағларам,
Вермишәм өмрүмү бада, ағларам,
Һәр дүшәндә гәддин яда ағларам,
Үнүм чыхар әрши-ә'лайә, Пәри!

*

Сәндән айры бағрым кабаба дәнмүш,
Иһхылмыш дил шәһри хәраба дәнмүш,
Фиргәтин ламу тәк әзаба дәнмүш,
Дидарын чәннәтүл-мә'вайә, Пәри!

*

Бир көрәйдим сәннин күл чамалыны,
Чаду көзләрини, яй һилалыны,
Мүәнбәр сачыны, һинду халыны,
Етәрди һәр дәрдим дөвайә, Пәри!

*

Пейвәстә гурулсун гашын каманы,
Охларын синәмдән кечсин нәһаны,
Күл бәдәнин һеч көрмәсин яманы,
Лүтф әйлә Вагифи-шейлайә, Пәри!

* * *

Әй ниҗаб алтындан кизли бахышлым,
Көзләрин апарды сәрдән ағлымы
Һинду халын лешкәр чәкиб үстүмә,
Чапды, йәғмалады бирдән ағлымы.

*

Янағындан өзкә лалә билмәнәм,
Нәдәндир бахмазсан һала билмәнәм,
Бир кәрә вермишәм, ала билмәнәм
Ол гамәти сәнубәрдән ағлымы.

*

Ағ үзә төкүлән сияһ сүнбүлләр,
Шәкәр додағында ибрани дилләр,
Мүәнбәр гохулу пәришан телләр
Бәрбад әйләр һәр сәһәрдән ағлымы.

*

Сияһ зүлфүн мәним бойнум бағыдыр,
Шух кирпийин һарамыдыр, яғыдыр,
Һәр көрәндә виран әләр, дағыдыр
Әбләғ синә, бәяз кәрдән ағлымы.

*

Вагифәм, әһвалым пәришан олду,
Һәсрәтиндән бағрым тамам ган олду,
Һарда көзәл көрдүм бәндүван олду,
Гуртармадым бир дилбәрдән ағлымы.

* *

Бади-сәба, бир хәбәр вер көнлүмә,
Ол күли-хәнданым нечүн кәлмәди?
Хәялым шәһрини гойду виранә,
Сәрваным, султаным нечүн кәлмәди?

*

Сәрхош еришинә гурбан олдуғум,
Көрмәйәндә дәли-дөвран олдуғум,
Мина кәрдәнинә һейран олдуғум,
Сәрви-хураманым нечүн кәлмәди?

*

Гашы каман, кирпичләри гәмәлим,
Ағзы шәккәр, додаглары емәлим,
Әлван калағайлы, бәяз мәмәлим,
Синәси мейданым нечүн кәлмәди?

*

Мәһрабү мәнбәрим, Кә'бейи-үляим,
Әглим, һушум, чаным, һәм диним, дүням,
Әлим, күнүм, обам, Мисрү Зүлейхам,
Юсифи-Кән'аным нечүн кәлмәди?

*

Нәсрин бинакушлум, бәнөвшә муйлум,
Пәриләр тәл'әтлим, мәлаик хуйлум,
Бүллур ләтафәтлим, сәнубәр бойлум,
Һурийү гылманым нечүн кәлмәди?

*

Ағзы хейир сөзлүм, дили диләклим,
Бир түрфә ағ әллим, күмүш биләклим,
Гарычгай чилвәлим, тавус бәзәклим,
Либасы әлваным нечүн кәлмәди?

*

Вагиф, илә дөндү бир сәәтимиз,
Нә сәбримиз галды, нә тагәтимиз,
Олур индән белә гиямәтимиз,
Кәлмәди чананым, нечүн кәлмәди?

* * *

Гарда көрсәм бир шух каман гашлыны,
Истәрәм чанымы гурбан эйлэйәм.
Тутам зүлфүн учун дөнәм башына,
Бағрымы одуна бүрян эйлэйәм.

*

Мән билирәм гәдрин сәрхош чаванын,
Һалга-һалга зүлфүн, тәр зәнәхданын,
Бу күл әндамлынын, сәрви-рәванын
Дурам еришигә сейран эйлэйәм.

*

Мән онун дәрдинә олдум мүбтәлә,
Шәм'и-хәялыма о верир зия,
Хублардан ки, мәнә кәлсә һәр бәлә
Истәмәм она мән дәрман эйлэйәм.

*

Хублара вермишәм дин-иманымы,
Шөвкәтү шанымы, ад вә санымы,
Чәллад тәк көзләри алса чанымы,
Намәрдәм мән әкәр аман эйлэйәм.

*

Вагифә рәһм эйлә бари-илаһи,
Акаһ эт дәрдиндән ол үзү маһи,
Гәдәм басыб бизә кәлсин наһи,
Бир кечә мән ону мейман эйлэйәм.

* * *

Бир әндамы нәсрин, додағы гөнчә,
Бир гамәти күлбүн яра ашигәм,
Олса йүз үзүкүл, кирмәз әйнимә,
Мән анчаг бир күлүзара ашигәм.

*

Кечәләр сүбһәдәк эйләрәм налә,
Һәркиз дүшмәз көнлүм өзкә хәялә,
Бир кәрдәни мина, ағзы пиялә,
Бир ләһчәси ширинкара ашигәм.

*

Бир бухағы турунч, синәси мейдан,
Бир сөзү чәванир, мирваридәндан,
Бир марал бахышлы кирпийи пейкан,
Бир гашлары зүлфүгара ашигәм.

*

Бир күләндә ләбләриндән бал ахан,
Бир бәзәниб сәрхош тавус тәк чыхан,
Бир ниҗаб алтындан пүнһани бахан,
Бир әчанб хош кәфтара эшигәм.

*

Вагифәм, бәдәндән чаным дағылыр,
Мәчнун кими ханиманым дағылыр,
Көрмәйәндә дин-иманым дағылыр,
Кечә-күндүз мән дилара ашигәм.

W

* * *

Бәһанә тутубан биздән кен кәзмә,
Сир сөзүн ядлара дейән дейиләм.
Көнүл рәва көрмәз, сәни яд көрә,
Сәни өзкәсинә гыян дейиләм.

*

Арзум будур көзүм тикәм көзүнә,
Данышасан гулаг верәм сөзүнә,
Та өлүнчә бахым күнәш үзүнә,
Арзум чанда галыб, доян дейиләм.

*

Вагиф дейир доймаз севән севәндән,
Та өлүнчә әл көтүрмәнәм сәндән,
Әбәс-әбәс нечин гачырсан мәндән,
Мән ки, залым, адамайейән дейиләм.

* * *

Эй чаван гыз, мәндән белә кәзмә кен,
Мән сәнин үзүндә халы севмишәм.
Бәнд олмушам ширин-ширин сөзүнә,
Шәкәр додағында балы севмишәм.

*

Үзүн ағ дәйирми, көзүн мәстана,
Бахышын бағрымы дөндәрди гана,
Ағзын сәдәф, дишләриндир дүрдана,
Әчаиб чәваһир лә'ли севмишәм.

*

Гашларын чәкилир яйлара дәнүр,
Ағларам, көз яшым чайлара дәнүр,
Бәзәнир илләрә, айлара дәнүр,
Чанлар алан бир маралы севмишәм.

*

Ҡалгаланыр зүлфүн бухаг янында,
Яй гашларын учу гулаг янында,
Зәнәхдан ичиндә, янаг янында
Гара телли бир хәталы севмишәм.

*

Чох көзәлсән, амма хуяндур яман,
Бахмазсан үзүмә мәним чох заман,
Вагиф дейир: сәнин әлиндән аман,
Мән бичарә нә һавалы севмишәм.

* * *

Индэн белә өлсәм арзу чәкмәнәм,
Шүкр аллаһа, арзумана етишдим,
Достун чамалына нәзәр әйләдим,
Санасан тәзәдән чана етишдим.

*

Сияһ вәсмә зивәр чәкибдир гаша,
Ону көрән көзләр истәр гамаша,
Бир ләһзә һүснүнә этдим тамаша,
Бегәмдүлла, дин-имана етишдим.

*

Көзәллиқдә бәнзәйир Зүлейхая,
Янаглары охшар күли-һәмрая,
Көнүл пәрваз әтди, галхды һавая,
Ер үзүндән асимана етишдим.

*

Чари олуб хублар кәлсә биттәмам,
Олмаз белә көзәл, белә хош әндам,
Ган ағлайыб һәсрәт чәкән сүбһү шам,
Бүлбүл кими күлүстана етишдим.

*

Һәрдәм ойнаданда көзү гашыны,
Кәтирәр фирәнкин тәр савашыны,
Нә файда, вермәдим тез шабашыны,
Вагиф дейир: чох пешмана етишдим.

* * *

Әй үзү күл, гәдди туба Сафийә,
Һәсрәтиндән мән шейдая дөнмүшәм!
Гашларын әйрисин яд әйләдикчә
Гамәтим әйилиб, яя дөнмүшәм.

*

Сөзүн һеч айрылмаз мәним сөзүмдән,
Одлара янмышам өзүм-өзүмдән,
О гәдәр яш төқдүм ики көзүмдән,
Дәря тәк ахыбан чая дөнмүшәм.

*

Сән көзәлсән, кәшт әдирсән бағ илән,
Ағ күлә охшарсан әл-аяғ илән,
Күнәш чамаллысан, күл янаг илән,
Мән инчәлиб ени ая дөнмүшәм.

*

Көзүн шухдур сәнин бәнзәр чәллада,
Мәни тәрк әйләйиб, уйма кәл яда,
Сән кәр мәним олсан фани дүняда
Элә билләм падишаһа дөнмүшәм.

*

Ләһчән, сөзүн бир әчаиб ләһчәдир,
Ишин тамам ишвә, назу гәмзәдир,
Мән Вагифәм, куйин мәнә Кә'бәдир,
Шүкрлиллаһ, мүсәллайә дөнмүшәм.

* * *

Чох замандыр ярын хэсрэтиндэйэм,
Кэлэйди бир ону, бары, көрөйдим.
Бүлбүл тэк фэрядым чыхды фэлэйэ,
Чэннэт ийли күлүзары көрөйдим.

*

Билirmi ола бағрымдакы яраны,
Нечэ яхмыш мэн тэк күнү гараны,
Бу гоймаян кимдир, бары, көрөйдим.

*

Вагифэм, ничрандыр мэним мэншэрим,
Кечэ-күндүз чанан олмуш эзбэрим,
Кэрэм эйлэйибэн кэлсэ дилбэрим,
Кэсилirmi аһу зары, көрөйдим.

* * *

Бахыб чамалына гүрур эйлэмэ,
Сэн дэ бир йол-эркан көзэт, севдийим!
Ярын дили ширин кэрэк, үзү хош,
Эдэ ашигинэ иззэт, севдийим!

*

Көзэл чохдур, мэлэк пэризад да вар,
Кэлсин, көрүм, хансы сэн сифэтдэ вар,
Нэ шәһди-шәккәрдэ, нэ нәбатда вар
Ләбләриндэ олан ләззэт, севдийим!

*

Ғалга гой үзүнэ зүлфи-пуртабы,
Көрәнләр бэйэниб десин һесабы,
Алтдан күлкәз, үстдән яшыл турабы,
Бу рәнк илән өзүн бәзэт, севдийим!

*

Әндамын күлдүр, эй сәнәм, сәрасәр,
Истәрәм башына дөнәм сәрасәр,
Дәлик-дәлик олду синәм сәрасәр,
Гәмзә охун мәнә аз ат, севдийим!

*

Вагиф тэк дәрдимәнд аз дүшәр элэ,
Нэ файда, гәдрини билмәдин һэлэ,
Үзүнү бүрүйүб өртмә кәл белә,
Мәнимлә өзүнү дүзәлт, севдийим!

* *

Эй мэлэк хуйлу, эй туба бойлу яр,
Куйиндир чэннэти-ризваным мэним,
Гурү гылман олса, кэлмэз көзүмө,
Сэнсэн чандан эзиз чананым мэним.

*

Пәрим, сәнубәрим, күлбәрки-тәрим,
Көвһәрим, ягутум, лә'ли-әһмәрим,
Һекайәтим, фикрим, зикрим, эзбәрим,
Хәялымда ширин нәһаным мэним.

*

Хуршид рүхсарым, гәмәр чәбиним,
Баһарым, күлзарым, хүлди-бәриним,
Ярым, гәмкүсарым, хош назәниним,
Көзәлим, көйчәйим, чаваным мэним.

*

Бәһдәтим, хош күнүм, сөһбәтим, гәним,
Фәғфурум, гейсәрим, Чәмшидим, Чәмим,
Хосровум, Хаганым, шаһи-ә'зәним,
Падшаһым, һәм ә'ла султаным мэним.

*

Зөвгүм, сәфам, сейрим, бағым, чәмәним,
Сүсәним, сүнбүлүм, лаләм, сәмәним,
Хәтавү Хүтәним, Чиним, Йәмәним,
Һиндистаным, Румум, Ираным мэним.

*

Сөзүм, ихтилатым һәр галү гилим,
Мәтләбим, мурадym, хатирим, мейлим,
Шәккәрим, Шириним, Күлшаһым, Лейлим,
Зүлейхам, Юсифи-Кән'аным мэним.

*

Һәблүмәтин зүлфүн, Кә'бә үзүндүр,
Мөһрабым, мәнбәрим гашын, көзүндүр,
Вағифәм, эй сәнәм, сәнин сөзүндүр
Кечә-күндүз фикрү хәялым мэним.

* *

Онун үчүн уймаз гейрийә көндүм,
Бир эчәб зибадыр мәним севдийим,
Ҡури нәдир, гылман нәдир, мөләк нә,
Ҡамыдан әладыр мәним севдийим.

*

Зүлфләри сүнбүлдүр, янағы лалә,
Бахышы тә'н әдәр вәһши гәзалә,
Көзләри мәстанә, ағзы пиялә,
Кәрдәни минадыр мәним севдийим.

*

Айна тутар зәнәхдана күл дүзәр,
Ҡәр муйинә йүз мин фитнә-фел дүзәр,
Бәяз кәрдәнинә сях тел дүзәр,
Санасан, сонандыр мәним севдийим.

*

Бою ярашыглы сәрви-хураман,
Әндамыдыр ағ күл, синәси мейдан,
Қалағайы күлкәз, либасы әлван,
Бир күли-рә'надыр мәним севдийим.

*

Вагифәм, зүлфләрин бәндиганийәм,
О каман гашларын мән гурбанийәм,
Мәнә гәдр әйлә ким, көвһәр канийәм,
Демә ким, молладыр мәним севдийим.

* *

Сәфалар кәтириб, тәшриф буюрдун,
Гәдәм басдын бизә, гурбан олдуғум!
Аз гала ки, сәнин һәсрәтин бизи
Инчәлдибән үзә, гурбан олдуғум.

*

Сән кәлдин нур долду эвә-отаға,
Кәлдийин йоллара чаным садаға,
Дуруб гурбан олмағ сән тәк гонаға,
Нушдур чанымыза, гурбан олдуғум!

*

Мән маиләм, сәндән дүшмәнәм чаша,
Булут зүлфә, ай габаға, яй гаша,
Гой доюнча бахсын, әтсин тамаша,
Ҡейранды көз көзә, гурбан олдуғум!

*

Сән гәддинә яшыл-аллар кейичи,
Вагиф дәхи сәнә гәзәл дейичи,
Шүкр аллаһа, дейил адамйейичи,
Нолур кәлсән бизә, гурбан олдуғум!

* * *

Мөним ярым сығалланыб кәләндә,
Санасан ган сүзүр додагларындан.
Шө'лә верир зәнәхданын шө'ләси,
Нур төкүлүр көйчәк янагларындан.

*

Кәрдән чәкиб, тә'нә гылар гулара,
Җәсрәтиндән бағрым дөнәр сулара,
Пәриләр өвләды дерләр булара,
Булар да көзәлдир очагларындан.

*

Ағ синән көзәлдир, кәрдән көзәлдир,
Сәрасәр әндамын бирдән көзәлдир,
Сәрв гәддин сәнубәрдән көзәлдир,
Голларың, топуғун, бухагларындан.

*

Дәһанын сәдәфдир, дишләрин инчи,
Сән мәни әйләдин әлләр күлүнчү,
Либасын әлвандыр, чаргат нарынчы,
Сачаглар ярашыр ғырагларындан.

*

Вагифин дәрдини биләйди яры,
Дәрдинә бир дәрман ғылайды яры,
Гәдәм басыб бундан кәләйди яры,
Өпәйдим әлиндән, аягларындан.

* * *

Зүлфүн башы тахталаныб габагда,
Җыраг верир гәсәбанын алтындан,
Илан гуйруғу тәк гоша гыврылмыш,
Учу чыхмыш зәнәхданын алтындан.

*

Җашын ишарәси, көзүн хумары,
Җәр бириси йүз мин фил кәмандары,
Тәр синәдә ағ мәмәнин кәнары
Шө'лә верир кирибанын алтындан.

*

Сәнин һүснүн мат әйләйиб фәләйи,
Чәннәтдә һурини, көйдә мәләйи,
Җызыл голбаглары, янар биләйи
Җучаглайыб кәһрәбанын алтындан.

*

Апарыбдыр мәнән руһи-рәваны,
Тамам ағлы, һушу, динү иманы,
Ағараңда күлкәз янағын яны
Титрәр зүлфи-пәришанын алтындан.

*

Вагифәм, чананә көндәрдим пейғам,
Көзүм йолларында галды сүбһү шам,
Кәлмәди ол сәргәддү күләндам,
Бир чыхайдыг бу һичранын алтындан.

* *

Күлкүн сэрэндазын тазә күл кими,
Әфшан әтмиш ай габағын үстүндән.
Янағын янында зүлфә тов вермиш,
Учун санчмыш тәр дувағын үстүндән.

*

Каһ заман башына тирмә шал бағлар,
Каһ олур ки, зүлф кизлэйиб, хал бағлар.
Калағайын габағына ал бағлар
Яшылын алтындан, ағын үстүндән.

*

Нә көзәл адамсан, әй гашлары яй,
Һеч нөвчаван кәлә билмәз сәнә тай,
Күлабатын гыйдыр, йохса ени ай,
Өпәр, гучар күл янағын үстүндән.

*

Бизим илән олуб начагдан ашна,
Енә һәр көрәндә истәр яшына,
Һичаб илән кәтан салар башына,
Оғрун бахар о яшмағын үстүндән.

*

Вардыр ширин-ширин хош ихтилатын,
Нә файда Вагифә йох илтифатын,
Тавус янағы тәк учу чаргатын
Пәрваз әйләр солү сағын үстүндән.

* *

Намә, кедәр олсан ярын куйинә,
Дәрди-дилим о чанана декилән.
Бүлбүлүйәм, гөнчә күлүмдән айры
Бағрым дөнүб гызыл гана, декилән.

*

Гурбан олум кирпийинә, гашына,
Сел олубан гарыш ахан яшына,
Пәрванәләр кими долан башына,
Атәш тутуб яна-яна, декилән.

*

Дин-иманым дүз илгара бағлыдыр,
Һәсрәт чаным бир чүт нара бағлыдыр,
Мүрғи-руһум зүлфи-яра бағлыдыр,
Чох чәкмәсин зүлфә шана, декилән.

*

Гылмыш һүснүн шөвгү дәрдимә әфзун,
Айрылыг гәминдә көз яшым Чейһун,
Ағлым башдан кегмиш, олмушам Мәчнун.
Бу Вагифә сән диванә декилән.

* * *

Бир фитнэ феллинин, үзү халлынын,
Бир ширин диллинин гурбаныям мэн.
Бир гэнд мэгаллынын, лэби зүлалын,
Бир ағзы баллынын гурбаныям мэн.

*

Бир сүсэн муйлунун, сэмэн бойлунун,
Фэриштэ хуйлунун, мэлэк сойлунун,
Бир чэннэт куйлунун, туба бойлунун,
Бир шимшад голлунун гурбаныям мэн.

*

Бир көзү шэрлинин, чэнк нэзэрлинин,
Зүлфү энбэрлинин, мишк тэрлинин,
Бир сэмэн бэрлинин, зэр кэмэрлинин,
Бир инчэ беллинин гурбаныям мэн.

*

Бир чох үлфэтлинин, мэхэббэтлинин,
Бир мэрһәмэтлинин, шэфэггэтлинин,
Бир пэри теллинин, күн тэл'этлинин,
Бир мэх чэмаллынын гурбаныям мэн.

* * *

Эй кирпичи хэнчэр, гашы зүлфугар,
Нечүн мэндэн хэялыны кэсибсэн?
Гоймазсан бахмаға хэттү халына,
Тамашайи-чамалыны кэсибсэн.

*

Сэк рэгибин фитнэсинэ уюбсан,
Нейлэмишэм, мэндэн нэ тез доюбсан,
Кечэ-күндүз мэни тэшнэ гоюбсан,
Ширин лэбдэн зүлалыны кэсибсэн.

*

Яшырыбсан тамам, дурубсан кендэ,
Зүлф яшмаг алтында, сачын кэрдэндэ,
Салынмаз һэр ерин салыбсан бэндэ,
Бу галыны, о галыны кэсибсэн.

*

Бу бойда, гамэтдэ, шөвкэтдэ, шанда,
Сэн тэк көзэл йохдур чүмлэ чаһанда,
Сэрасэр бағрымы, кечэн заманда,
Кестэрибсэн һилалыны кэсибсэн.

*

Мэкэр ки, ашигин гэмин емэзсэн,
Бу чөври-чөфадан сэн инчимэзсэн.
„Хэстэ Вагиф, һалын нэдир?“ — демэзсэн,
Чавабыны, суалыны кэсибсэн.

* * *

Өйүнмәсин кимсә, көзәләм дейиб,
Айры тәһәр олур һалы көзәлин:
Күләш үзлү, ширин сөзлү, хошгылыг,
Ләбләриндән ахар балы көзәлин.

*

Гашы тәк-тәк кәрәк, габағы назик,
Ағзы, бурну, дили, додағы назик,
Балдырлары йоғун, аяғы назик,
Вар әндамы олур долу көзәлин.

*

Юмру ола бухағы, кен ола үзү,
Чох дәрдимәнд ола, дәрд билә өзү,
Күндә сүрмәләнә мәстанә көзү,
Әли олар ал һәналы көзәлин.

*

Өзкә илән һәркиз олмая иши,
Гафийә, гәзәлдән һәм чыха башы,
Булаг тәк гайная һәм көзү, гашы,
Артыг ола һәм камалы көзәлин.

*

Көзәл кәрәк әл көтүрә чәфадан,
Ләззәт көрә һәрдәм зөвгү сәфадан,
Вагифәм, гачырам мән бивәфадан,
Гурбаньям бир вәфалы көзәлин.

* * *

Гәдәм басдын сән сәфалар кәтирдин,
Көзүм үстә, әй мәстанә, хош кәлдин,
Башү чаным сәнин пайәндазындыр,
Пешкәшиндир бу дәм ханә, хош кәлдин.

*

Тәшриф ки буюрдун, көтүрдүн гәдәм,
Кәрәкдир пайинә үз нисар әдәм,
Доланым башына, дөнәм дәмбәдәм,
Нә ки гуллуғундур, сана, хош кәлдин!

*

Мән гурбанам зүлфүндәки күлаба,
Гохусу тә'н әдәр ол мишки-наба,
Мәни дәрдин дөндәрмишди кабаба,
Галмыш идим яна-яна, хош кәлдин!

*

Охлар вурдун мәнә көзү гаш илән,
Намәләр язардым ганлы яш илән,
Буюр, та бәндәлик әдим баш илән,
Һәр нә гуллуғундур чана, хош кәлдин!

*

Мән Вагифәм, шүкүр, етдим мурада,
Дәхи арзум йохдур фәна дүняда,
Чох-чох кәрәм әтдин, әй һуризада,
Етирдин дәрди дәрмана, хош кәлдин!

* *

Сияһ зүлфүн гәддин илән бәрабәр,
Назик ағ әндамын бәяз гар, кәлин!
Салланышын тамам чаһана дәйәр,
Сәнин тәк бир көзәл һарда вар, кәлин!

*

Мәлайикләр кәлир сәнә салама,
Гәмзән мәни чапды, кәл бах ярама,
Шәккәр гүббәсидир, йохса шамама—
Гойнун. ичиндәки гоша нар, кәлин!

*

Сәни севән ағлы, камалы нейләр,
Дәхи көрмүш өзкә чамалы нейләр,
Бу дүняда мүлкү, о малы нейләр
Һәр ким олса сәнин илән яр, кәлин!

*

Кейибсән әйнинә күл пирәһәни,
Чамалын шө'ләси тутмуш дөврәни,
Накаһдан көзләрим көрәндә сәни
Галмады чанымда ихтияр, кәлин!

*

Һәсрәтиндән Вагиф дүшдү дәрә, кәл,
Һеч әйләнмә ирәлидә, кердә, кәл,
Бир кәлибсән, кәрәм әйлә, бир дә кәл,
Көнлүм чәкәр сәнә интизар, кәлин!

* *

Дәрдин мәни һейвалара дөндәрди,
Әй сачлары сияһ, үзү ағ кәлин!
Та ки, көрдүм чамалынын шө'ләсин
Әриди бағрымда тамам яғ, кәлин!

*

Сәнин һәсрәтини вилайәт чәкәр,
Гәмзән яйы дәйәр мәләләт чәкәр,
Чамалындан мөләк хәчәләт чәкәр,
Һүснүн әйләр ая, күнә лағ, кәлин!

*

Нә олур үзүндән ниғаб аласан,
Бир ләһзә һалыма нәзәр саласан,
Сәһәрдән ачылмыш таза ләласан*,
Сәнин сейранкаһын олуб дағ, кәлин!

*

Гәддин тәк нә әр'әр, нә шимшад олур,
Ону көрчәк гәмдән чан азад олур,
Мәним көнлүм сәнин илән шад олур,
Сән әйләрсән дамағымы чағ, кәлин!

*

Бәләләрдән сәни сахласын худа,
Сән тәк көзәл әлдән олмасын чүда,
Хәстә Вагиф өлсә, башына фәда,
Та ки, олсун сәнин чанын сағ, кәлин!

* Лаласән.

* * *

Енэ байрам олду хублар эвиндэ,
Санасан ачылыб тэзэ күл бу күн,
Бөнөвшэ зүлфлэри аласан элэ,
Шанэ тэк кээсэсэн телбөтөл бу күн.

*

Ким елэ, ким гала бу байрама тэк,
Чэнд эйлэ етэсэн күл эндамэ тэк,
Кечэлэр сүбнэ тэк, та ахшама тэк
Ярын кэрдэниндэ ола гол бу күн.

*

Санасан үзүнү эрэг нэмидир,
Элэ баһар фэсли, күл шэбнэмидир,
Ихтилат базары, сөһбөт дэмидир,
Кэрэк дүшэ дост куйинэ йол бу күн.

*

Тамаша гыласан гаша, габага,
Сүртэсэн үзүнү зүлфэ, бухага,
Яр бэзэниб дуруб чанлар алмага,
Өлмэли күнүндүр, Вагиф, өл бу күн.

* * *

Мэни гэрг эйлэдин гэм дэрысына,
Эй чешми хумарым, нечүн агладын?
Эй көзүм, нэ дэйиб көйрэк көнлүнэ,
Эй шинкөфтарым, нечүн агладын!

*

Кэрдэниндэ зүлфү тэр сүнбүл кими,
Сонадан үзүлмүш гарател кими,
Сэн кэрэк күлэсэн гызыл күл кими,
Эй лалэрүхсарым, нечүн агладын?

*

Олмая сэн мэни бииграр сандын,
Зарафат эйлэдим, она инандын,
Нэ дэйди көнлүнэ, мэндэн яйындын,
Дишлэри мирварым, нечүн агладын?

*

Бағрым башын шан шан эйлэдин, дэлдин,
Доланым башына, аз гала өлдүн,
Дейэрдин, күлэрдин, белэ дейилдин,
Мэним чадукарым, нечүн агладын?

*

Һәр кэс көрэн дэмдэ өз сирдашыны,
Мэкэр төкэр габагыны, гашыны,
Ода яхдын чийэримин башыны,
Вагиф дер: дилдарым, нечүн агладын?

* *

Башына дөндүйүм той адамлары,
Сиз дэ дейин тоя кэлэн ойнасын,
Адыны демэрэм, элдэн айыбдыр,
Филанкэсин гызы, филан ойнасын.

*

Нэ мүддэтди, она күвэнэн бизик,
Һэсрэтин чэкмэкдэн чанымыз үзүк,
Һэр элинэ алыб бир дэнэ үзүк,
Үзүйү дэстинэ алан ойнасын.

*

Бир туба бойлудур, бою нөврөстэ,
Һэсрэтин чэкмэкдэн олмушам хэстэ,
Ишарэт эйлэрэм анлаян доста,
Достлуғун гэдрини билэн ойнасын.

*

Шикэстэ Вагифэм, эйлэрэм эфған,
Көзлэрим дэ яш еринэ төкэр гаң,
Узун бойлу, ениетмэ нөвчаван,
Мэни бу дэрдлэрэ салан ойнасын.

* *

Оғрун баха-баха, эй чешми нэркиз,
Дэрдэ салдын мэни хэстәһал этдин,
Һэсрэтиндэн өлдүм-өлдүм, дирилдим,
Нэ бир яда салдын, нэ суал этдин.

*

Һэр мэни көрөндэ, эй чешми яғы,
О гэдэр эйлэдин чанлар алмағы,
Каһ көстәрдин, каһ кизлэтдин янағы,
Ахыр мэни дэрдэ салдын, ал этдин.

*

Узун иллэр сэнэ галдым мән һэсрэт,
Зэррәчә көрмәдим мөһрү мәнәббәт.
Һэр заман ки, сәндән умдүм шәфәггәт
Бир дава башладың, галмағал этдин.

*

Әзәлдән вар иди лүтфү кәрәмин,
Каһбакаһ бәрийә сейрү гәдәмин,
Вара-вара артды зүлмү ситәмин,
Билмәдим, соңрадан нэ хәял этдин.

*

Һәмишә бу иди фикрү хәялым,
Икимиз бир ердә һәмдәм олалым,
Нейләмишди сәнә Вагиф, а залым.
Ону гәм элиндә пайимал этдин?

* * *

Эй баяз кэрдэнли, мэрмэр синэлим,
Кэрдэнинэ гурбан миналар олсун,
Учу тэр чығалы сияһ теллэрин
Сэдгэси яшылбаш соналар олсун.

*

Нейлэмишгэм сэнэ, чешми сияһым,
Сэн мэндэн күсүбсэн, эй гибләкаһым!
Өлдүр мәни, кэр вар исэ күнаһым,
Ал ганым эллэрдэ һаналар олсун.

*

Эшитдим күсүбсэн, артыбдыр дәрдим,
Ялварыб көнлүнү алмаг истәрдим,
Гуллуғуна намэ языб көндәрдим,
Биздэн сэнэ чох-чох дуалар олсун.

*

Вагиф, чанан илә тэр олду ара,
Сэн олдун һәмдәним, эйлэ бир чара;
Бир гафийә гайыр, көндәр ол яра,
Бәлкә дәрдимизә давалар олсун.

* * *

Яй гаш бучағында, ал янаг үстә
Нә хош хумарланыр мәстанә көзләр.
Сүрмәли кирпикдән охлар чәкилиб,
Эйләйиб бағрымы нишанә көзләр.

*

Гэмзә пейканилә төкдү ганымы,
Хәталара салды дин-иманымы,
Әйри дурду, сүзкүн бахды, чанымы
Алды о шух көзләр, амма нә көзләр.

*

Симасы шәһлайы, тәрһи бадамы,
Бахышы меһрибан, өзү һарамы,
Гулдур она сияһ зүлфүн тамамы,
Ола билмәз белә шаһанә көзләр.

*

Сәмән ийли, сәһаби зүлф, ай габаг,
Гөнчә дәнән, дүр диш, әргәван додаг,
Мүнәввәр үз, лалә зәнәх, тәр бухаг
Тамам бир янадыр, бир яна көзләр.

*

Вагиф ки, дүшүбдүр әглү камалдан,
Әксик олмаз башы говгадан, галдан,
Нә зүлфләрдән билин, нә хәттү халдан,
Эйләйибдир ону диванә көзләр.

* * *

Ай габагы конарында гый кими,
Бурулур, чулганыр янага зүлфүн.
Санасан булутдур, энвэр үзүнү,
Бэдр айы тэк алмыш гучага зүлфүн.

*

Шанмар тэки кэрдэниндэ буланыр,
Күлаб илэ сыгалланыб суланыр,
Налга дүшүб бухаг алтда доланыр,
Баш гоюр, сарылыр гулага зүлфүн.

*

Этрин көтүрүбдүр мишкү рейһандан,
Учу чыгаланыб чыхар дөрд яндан,
Ачыланда чаргат тэр зэнэхдандан,
Нэ эчаиб дурур гырага зүлфүн.

*

Көз доймаз вэсмэли каман эбрудан,
Чан үзүлмэз сэмэн ийли кейсудан,
Мэст эдэр алэми энбэрин будан,
Нэр кэлэндэ сэндэл дарага зүлфүн.

*

Хэстэ Вагиф онун сэркэштэсидир,
Багры гызыл ганын агуштэсидир,
Нэр тари мүэттэр чан риштэсидир,
Гойма ки, төкүлсүн аяга зүлфүн.

* * *

Эй шаһы хубларын, шуху дилбэрин,
Сэндэн сэнубэрин хэчалэти вар.
Хош ярашыр сэнэ дига нимтэнэ,
Бу бэзэйин энэ эламэти вар.

*

Бу зибү зинэтин, шанү шөвкэтин,
Ме'рачи-риф'этин, баби-дөвлэтин,
Гүснү мөлаһэтин, чешми-афэтин,
Бу гэддү гамэтин гиямэти вар.

*

Мәнбуби-мүнтэхэб, бир али нэсэб,
Гэмзэсиндэ гэзэб, сэн сахла, ярэб,
Күл рүхлү, гөнчэлэб, турунчу габ-гэб,
Лисанында эчэб некайэти вар.

*

Олмаз белэ адэм, йығылса алэм,
Мэлэклэн мүкэррэм, э'лаву э'зэм,
Өзү бир шух сэнэм, истигнасы кэм,
Бизэ амма һэрдэм, нэзакэти вар.

*

Гашы яй, чешми шух, мүжканлары ох,
Чүмлэ кэсдэн артыг, бэрабэри йох,
Чамалы янында ай вэ күн мэнсух,
Вагифин ондан чох шикайэти вар.

* * *

Көз галды йолларда, чан интизарда,
Кәлмәди чанандан тәзә бир хәбәр,
Мәним тагәтим йох гәләм тутмаға,
Ким ола ки, яра яза бир хәбәр.

*

Нә гәдәр ки, мән ағларам дәмәдәм,
Әһвалын билирәм ола о һәмдәм?
Эл тамам яғыдыр, йохлур бир адәм
Верә мәнән пәриназа бир хәбәр.

*

Көр һесабын мән чәкдийим азарын,
Бу дадү фәрядын, бу аһу зарын
Бади-сәба, әкәр дүшсә күзарын,
Сөйлә хәлвәт о һәмраза бир хәбәр.

*

Бүлбүлү гөнчейи-хәндан өлдүрдү,
Пәрванәни шәм'и-сузан өлдүрдү,
Вагифи атәши-һичран өлдүрдү,
Аман, верин о шаһбаза бир хәбәр.

* * *

Мишки чаргат кәнарьнда хумар көз,
Сүзүлүр-сүзүлүр кәһбакаһ бахар,
Һейбәтиндән ләрзә дүшәр чаныма,
Санасан гулуна падишаһ бахар.

*

Сүрмәли көзләрин хош хәдәнки вар,
Бир күн мәнәббәтин, йүз күн чәнки вар,
Өзкә бахан көзүн гейри рәнки вар,
Бу баханда амма сым-сияһ бахар.

*

Хуйи мәлаикдир, өзү пәриназ,
Чилвәси гарычгай, чығасы шаһбаз.
Чәкибдир үзүнә сияһ сәрәндаз,
Булут арасындан санки маһ бахар.

*

Гызыл һәна гоймуш әл дырнағына,
Гөнчәләр дүзүбдүр сол вә сағына,
Сығал вериб яй гашларын тағына,
Шүкр аллаһа, бизә гилбәкаһ бахар.

*

Вагиф чандан мүштаг олур мүштаға,
Мүштаг олмаяндан гачар ираға,
Бахан бахмаг кәрәк габаг-габаға
Көз училә бахан биикраһ бахар.

* *

Күнәш үзлү, хош гылыгы чанансан,
Гәшларын бәнзәйир һилалә, Етәр!
Нигаб атыб, сәрхош-сәрхош кезәндә
Охшайырсан йорғун маралә, Етәр!!

*

Сәнсэн мәним тубам, сәрвим, шимшадым,
Гәмзәси һәрами, чешми чәлладым,
Дүн кечә фәләкә чыхды фәрядым,
Ришмәди* кушинә бу налә, Етәр.

*

Нә көзәл ярашыб ал янагына,
Назикдир, дәймәсин әл янагына,
Зүлфүн бухагына, күл янагына,
Нә бәнөвшә бәнзәр, нә лалә, Етәр.

*

Мән бир гулам, чаным ода салмышам,
Ясланыбан дост куйиндә галмышам,
Вагиф кими молладан дәрс алмышам,
Кәл етирсин сәни кәмалә, Етәр.

* Иришмәди—чатмады.

* *

Эй чананым, сән бәзәниб кәләндә,
Айу күн гаршына пишваза кедәр.
Кә'бейи-куйинә күндә мин кәрә
Мәләкләр йыгылыб намаза кедәр.

*

Ағ күнә тәшбихдир сәнин чамалүн,
Эшгиндән салмышам аләмә бир үн,
Сәни севән чаван олур күнбәкүн,
Гарымаз, гочалмаз, тәртаза кедәр.

*

Сәнубәр гамәтин нә хош хурамдыр,
Һәсрәтиндән сызылдаян ярамдыр,
Сәндән айры дирлик мәнә һарамдыр,
Ахыр бир күн өмрүм күдаза кедәр.

*

Сән күлсән, бүлбүл сев, хары истәмә!
Һәркиз камал истә, вары истәмә!
Мейл әйлә Вагифә, сары истәмә!
Өзү шаһбаз олан шаһбаза кедәр.

* * *

Мэн сэнэ олмушам дидар ашиги,
Сэн үзүнү бүрүмэйин нэдэндир?
Ширин сөзләринин чох муштагийәм,
Данышмайыб киримэйин нэдэндир?

*

Элин далда тутуб, башын янында,
Һәркиз тел көрүнмәз гашын янында,
Мәним кими бир сирдашын янында
Гайым-гайым сарынмағын нэдэндир?

*

Эшги, кәрәк, көзәл олан кимсәнин,
Та гылмая тәркин назү гәмзәнин,
Яр олмагда йохдур хәялын сәнин,
Бәс дүняда яранмағын нэдэндир?

*

Энбәр зүлфүн белә төкдүн миана,
Бир бәри бах, сәнә чанын гыяна,
Отуруб-отуруб йөнү о яна,
Дуруб-дуруб еримэйин нэдэндир?

*

Вагифәм, чох ә'ла бир көв'әр идим,
Сафлыгда поләда бәрабәр идим,
Та ки, сәни көрдүм, мум тәк әридим,
Бир демәзсән, әримэйин нэдэндир?

* * *

Әкәр ярсан, кәл сармашаг голбоюн,
Дуруб далдалардан бахмағын нәдир?
Яр дейилсән, чәк аяғын, кери дур,
Чанымы одлара яхмағын нәдир?

*

Эшг сөвдасына һеч кәс пис демәз,
Мәһәббәт йолундан аяг кәс демәз,
Көз көрмәсә, дәли көнүл истәмәз,
Бәзәниб гаршыма чыхмағын нәдир?

*

Вагифин багрыны гана дөндәрдин,
Сәк рәгиби үстүмүзә эндәрдин,
Мәнә кизлин бир нишанә көндәрдин,
Ашкара башыма гахмағын нәдир?

* *

Хублардакы зөвгү сәфа, дейирләр,
Фәрбеһ күләндамда, ағ бәдәндәдир,
Көнүл асайиши, чанын раһәти,
Күлкәз зәнәхданда, тәр зәғәндәдир.

*

Әввәл көзәлләрдә кәрәкдир чағлыг,
Ондан сонра ола садәлик, ағлыг,
Нә ағзында яшмаг, үзүндә яйлыг,
Чиркинлик үзүнү бүрүйәндәдир.

*

Гаш-көзүн атанда чийәр ган олур,
Зүлф севәндә нә дин, нә иман олур,
Чан гушу халларда бәндиван олур,
Дирилийин зөвгү ләб-дәһәндәдир.

*

Көзәл олан кәсин хош олур хую,
Кизләмәз чамалы, гамәти, бою,
Көрәндә Вағиф тәк хош күфткүю,
Мәһәббәт әйләр ки, бу куйәндәдир.

* *

Ясәмән телләрин, нәркис көзләрин,
Мәнимлә, көзәлим, чохдан яғыдыр.
Инсаф әт, өлдүрмә күнаһсыз гулу,
Әл-әлдән үзүлүр, яман чағыдыр.

*

Камаллы көзәлдә хәта кәм кәрәк,
Севки кәрәк, сөһбәт кәрәк, дәм кәрәк.
Ашигә вәфалы бир һәмдәм кәрәк,
Һәмдәмсиз бал есә, она ағыдыр.

*

Баһари-өмрүнү версә дә баша,
Ашиг мә'шугәдән усанмаз, һаша,
Фәрһад, Ширин үчүн сығынды даша,
Мәчнунун овлағы Лейли дағыдыр.

*

Ашнасындан үз чевирсә бир гафил,
Ояда вәфа олмаз, ону йәгин бил,
Сона кәклик сара уйса нечә ил,
Лачын галхар, ювасыны дағыдыр.

*

Гышын шиддәтиндән чәкилмәзсә яз,
Чалханмаз көлләрдә нә өрдәк, нә газ,
Вагифин көйсүнә башдан чар-чарпаз
Чәкилиб һачандан чанан дағыдыр.

* * *

Эй чаным чөллады, өмрүм ягысы,
Мәкәр сәндә, залым, дин-иман йохдур?
Кечә-күндүз һәсрәтини чәкмәкдән,
Үзүлүбдүр, мәндә дәхи чан йохдур.

*

Сәк рәгибин бир даш дүшсүн башына,
Гоймаз ки, яр илән олаг ашина,
Һагдыр янан чохдур эшг аташына,
Мәним тәк од тутуб алышан йохдур.

*

Эй гашлары һилал, янаглары күл,
Зүлфләри рейһан, халлары фүлфүл,
Ашигин өлдүрән бирәһмү бидил,
Сәнин тәк аләмдә эв йыхан йохдур!

*

Сәни севән олур һәмишә дилшад,
Союн адәмидир, чинсин пәризад,
Гамәтин әр-әрдир, гәлларын шимшад,
Бу шә'нү шөвкәтдә һеч инсан йохдур.

*

Вагиф, һалын ситәмкара демәйә,
Ялварыбан вара-вара демәйә,
Бу хәстәнин әрзин яра демәйә,
Мәкәр бу арада мүсәлман йохдур?

* * *

Һәр етән көзәлә көзәл демәнәм,
Көзәлдә бир гейри әләмәт олур.
Зүлф бир яна дүшәр, кәрдән бир яна,
Өзүн билмәз, бир өзкә бабәт олур.

*

Ойнаянда пәрваз әдәр нимтәнә,
Зүлф дагылар, үздә дөнәр хәрмәнә,
Сәрәндазын учу дүшәр кәрдәнә,
Ачылса бел-бухун гиямәт олур.

*

Мүжкан охун атар, яй гашын чәкәр,
Дәләр бағрым башын, үрәйим сөкәр,
Сөзү дузлу олур, додағы шәкәр,
Һекайәти ширин һекайәт олур.

*

Кәрдәнинә мишкин телләрдүзүлүр,
Һәр гыя баһанда, чанлар үзүлүр,
Сүрмәләнмиш сияһ көзләр сүзүлүр,
Отуруб дурмағы гиямәт олур.

*

Көзәл олан белә алишан кәзәр,
Һигаб чәкәр, зүлфү пәришан кәзәр,
Сәһәр сейрә чыхар, күлүшан кәзәр,
Севмәйиндә тамам һәрарәт олур.

*

Вагиф гурбан олсун гоша тагына,
Зүлфү үз янында үзү агына,
Белә көзәл дүшә ай габагына,
Тамаша эйләйән битәгәт олур.

* * *

Бәнөвшә гохулу ярдан айрылан
Күндә яса батар, күнү зар олур.
Чанында ихтияр галмаз зәррәчә,
Кечә бидар, күндүз бигәрар олур.

*

Айрылыг бир янар оддур, газылар,
Язылмасын һәркиз белә язылар,
Ол күмүш биләкләр, шимшад базулар
Яда дүшәр, ишим аһү зар олур.

*

Баһадыр демәзләр һәркиз саяна,
Көрүм, лә'нәт олсун ярдан дояна,
Көзәл севән кимсә кәрәк даяна:
Дост йолунда човғун олур, гар олур.

*

Бахышы мәст олур чешми хумарын,
Чәннәтдән артыгдыр зөвгү дидарын,
Ағ синәли, шәкәр мәмәли ярын
Чәфасыны чәкмәк ширин кар олур.

*

Вагиф, яр янағы яман афәтдир,
Айрылыг зүлүмдүр, бир гиямәтдир,
Көзәлләр дә белә бабәт-бабәтдир,
Кими доғру, кими бииграр олур.

* * *

Нагдыр, көзөл чохдур чаһан ичиндә,
Көзәлдә бир назу гәмзә кәрәкдир;
Дидарыны көрмәк иман тазәләр,
Гашы гиблә, үзү Кә'бә кәрәкдир.

*

Бою мина кәрәк, синәси мәрмәр,
Бәяз ола күл әндамы сәрасәр,
Әлиндә ал һәна, зүлфүндә әнбәр,
Гашында, көзүндә сүрмә кәрәкдир.

*

Саллана султани-дибапуш кими,
Үзүнү дөндәрә бир сәрхош кими,
Сығаллана һәрдәм тәрлан гуш кими,
Тамам сүмүйүндә чилвә кәрәкдир.

*

Бармағында хатәм, кушиндә тәнә,
Киреһ-киреһ зүлфүн төкә кәрдәнә,
Күләбәтин көйнәк, абы нимтәнә,
Яхасында гызыл дүймә кәрәкдир.

*

Пәрванә тәк өзүн ода салмаға,
Ясланыбан эшийиндә галмаға,
Бир белә көзәлә гурбан олмаға
Вагиф кими гәлләш кимсә кәрәкдир.

* * *

Гасид, тезчә ярдан кәтир бир хәбәр,
Ол күли-хәнданым нечүн ағлайыр?
Залымын торундан чыхмыш кәнара,
Хуб түләк тәрланым нечүн ағлайыр?

*

Бәнөвшә әтр алыр зүлфү муьондан,
Бахан доймаз гамәтиндән, боьондан,
Инсаф дейил гурбан дейәм гоьондан,
Она гурбан чаным, нечүн ағлайыр?

*

Вагиф, чохдур дәрдин мән дә билирәм,
Бир күн көрмәйәндә, йәгин өләрәм,
Ағласан ағларам, күлсән күләрәм,
Хәстәйәм, дәрманым нечүн ағлайыр?

* * *

Бир белэ чаванын ағлы кэм олса,
Бахарсан ки, севкисинэ наз эйлэр.
Чан гурбан эдэни гояр бурада,
Кедэр өзкэлэри сэрэфраз эйлэр.

*

Эзэл өзү дейэр: ди дур, кэл бэри,
Сэн дурарсан, аяг гояр о кери,
Нэ өзүн ярыдар, нэ севэнлэри,
Бир пара аламы кэркэваз эйлэр.

*

Дургузарсан, үзүн дивара тутар,
Фикр эдиб, фикр эдиб мүркүлэр ятар,
Диндирэрсэн динмэз, ағырлыг сатар,
Синэсиндэ шыг-шыг пул аваз эйлэр.

*

Өзүнүн һа бағры оlanda кабаб,
Кечэ эйлэр адам көрөндэ һичаб,
Нагис-нагис чэкэр үзүнэ һигаб,
Йүнкүл-йүнкүл гачар, э'тираз эйлэр.

*

Севэни севэрэм чанү башынан,
Көзүм дүшмэнидир гачыб яшынан,
Бир яр ки, даныша көзү гашынан,
Вагиф она чанын пайэндаз эйлэр.

* * *

Эй симасы тэрлан, синэси туйгун,
Сона тэк теллэрин чығаланыбдыр,
Башына дөнмөкдэн элми көтүррэм?
Чан мүргү зүлфүндэ юваланыбдыр.

*

Йохдур бэрабэрин инсанда сенин,
Гурисэн, пэрисэн беһишт мэскэнин,
Шимшад кими чэкилибдир кэрдэнин
Сүраһийэ дөнүб, миналаныбдыр.

*

Тутилэр сөз тэһрин данышса йүз кэз,
Белэ ширын-ширын даныша билмэз,
Ағ эллэрин олуб эчаиб күлкэз,
Гана батыб, йохса һэналаныбдыр?

*

Гашын чэллад, көзүн шухи-ситэмкар,
Һэр баханда йүз ган эйлэр ашикар,
Енэ чан алмаға хэялынмы вар,
Мэстанэ көзлэрин алаланыбдыр?

*

Вагифэ, эй сэнэм, чөврү аз эйлэ,
Хэялыны хэялыма саз эйлэ,
Бундан белэ бизи сэрэфраз эйлэ,
Чаным чох йолунда чэфаланыбдыр.

* * *

Бир айна габаглы, тэр синэли яр,
Чох мүштагдыр сизин чамала Вагиф.
Нэсрэтин чэкмөкдөн яныб одлара,
Көркилэн дүшүбдүр нэ хала Вагиф.

*

Нэсрэтиндэн элнф гэдди дал олуб,
Мат галыбдыр ширин дили лал олуб,
Бир дөрдө дүшүбдүр, хэстәһал олуб,
Чох бәлая олур һәвалә Вагиф.

*

Чамалын мүштагы аһү зар чәкәр,
Дәрдини бир чәкмәз, сәд һәзар чәкәр,
Үзүнү көрмәйә интизар чәкәр,
Нә күл дәрмәк истәр, нә лалә Вагиф.

*

Олса йүз мин туба бойлу күлбәдән,
Һәзз әйләмәз сәндән гейри кимсәдән,
Сәнин чанын үчүн, өлән күнәчән,
Нәркиз дүшмәз өзкә хәяла Вагиф.

*

Һәр кәсин йох исә әглю кәмалы,
Дүняда алыбдыр саһибчамалы,
Чүнки белә имиш дүнянын һалы,
Әбәс ки, етишдин камала Вагиф.

* * *

Нейләмишәм мөндән үз дөндәрибсән,
Аллаһы севәрсән, бир кәз бәри бах!
Ач үстүн, габагын зәр гәсәбәнин,
Зүлфүн тәхтәсини көркәз, бәри бах!

*

Әй көзләри чәллад, кирпийи алмас,
Көр нә дерәм, бир сөзүмә гулаг ас!
Ахыр сәнә мән әйләрәм илтимас,
Бурая тәк наз истәмәз, бәри бах!

*

Сөйлә көрүм нә демишәм сәнә мән,
Бидәмаг олубсан әбәс ерә сән,
Бу гәдәр инчитмәз севәни севән,
Достлуг йолу белә олмас, бәри бах!

*

Мән сәнин вәсфини, әй маһи-кәрәм,
Һафиздән, Чамидән артыг сөйләрәм,
Һаг билир ки, сәни нечә истәрәм,
Ай бивәфа, гәдирбилмәз, бәри бах!

*

Бу нечә адәтдир, нечә әркандыр,
Демәзсән, филаны бизә меһмандыр,
Вагиф өз гулундур, сәнә гурбандыр,
Өлдүрсән дә, валлаһ, динмәз, бәри бах!

* *
* *
*

Ала көзлү, сэрв бойлу дилбәрим,
Үсрәтин чәкдийим чанан, бәри бах!
Кечә-күндүз фикрим, зикрим, әзбәрим,
Үзүлдү тагәтим, аман, бәри бах!

*

Ким дөзәр мәним тәк белә фиргәтә,
Рәнчү мәшәггәтә, бари-мөһнәтә?
Ҳачандыр дүшмүшәм тари-зүлмәтә,
Чәкилсин үстүмдән думан, бәри бах!

*

Пайибәндәм, гәми-әшгә кирифтар,
Ҳичран атәшиндән чан олду бимар,
Рази-дилим әдә билмәм ашикар,
Чәкәрәм дәрдини пүнһан, бәри ба

*

Күнбәкүн көнлүмүн артыр гүбары,
Пәришандыр, тапмаз о гәмкүсары,
Өлсүн, иткин олсун белә әгяры,
Кәзмәсин арада яман, бәри бах!

*

Чох чәкир һичрини Вағифи-хәстә,
Лейлү нәһар, шамү сәһәр, пейвәстә,
Әй янағы лалә, ләбләри пүстә,
Ағзы набат, шәккәрзәбан, бәри бах!

* *
* *
*

Ики дәнә әчәб хосрови-шаһы
Лүтф әйләмиш ләби ширин көндәрмиш.
Көзәллик бағында мейвә етирмиш,
Онун бизә хош нөвбәрин көндәрмиш.

*

Әви абад о ләбләри набатын,
Чандыр тәлафиси бу илтифатын,
Билир ки, билирәм гәдрин сөвгатын,
Баракаллаһ, тапмыш ерин, көндәрмиш.

*

Кедин дейин о ләбләри Йәмәнә,
Бухағы бүллүра, сәдри сәмәнә,
Әләчә шад олдум, санасан, мәнә
Ерин-көйүн симү зәрин көндәрмиш.

*

Аллаһа шүкр олсун, о мәләкзада
Адам билиб, бизи салыбдыр яда,
Шәфгәти вар бизә һәддән зияда,
Ҳәлә инди мүхтәсәрин көндәрмиш.

*

Ярәб, ола о чанана ким демиш:
„Филани хәстәдир мейвә истәмиш“.
О ки, бизә мейвә ин'ам әйләмиш,
Вағиф она пешкәш сәрин көндәрмиш.

* * *

Эй янагы лалэ кими ал көзэл,
Сияһ зүлфүн зәнэхдана ярашмыш.
Күл бәләнин, күмүш чамалын сәнин,
Бәяз синән кирибана ярашмыш.

*

Сөз йох данышанда ширин сөзүнә,
Нәркис гурбан олсун хумар көзүнә,
Бухагына, кәрдәнинә, үзүнә
Хырда халлар дәнә-дәнә ярашмыш.

*

Көрмәмишәм сән тәк көзәл кимсәнә,
Та ки көрдүм, һейран олдум мән сәнә;
Сачын гучаг илә дүшүб кәрдәнә,
Учу нә хош ол мияна ярашмыш.

*

Ағ синәндир тәхти-Сүлейман кими,
Салланырсан султан кими, хан кими,
Пәришан зүлф сәнә ярашан кими,
Нә мälәйә, нә инсана ярашмыш.

*

Белә кетмәз дөвран ахыр-әзәлдир,
Бизим илән аралығы дүзәлдир,
Вагиф, бунун өзү, чүнки, көзәлдир,
Һәр нә кеймиш нөчавана ярашмыш.

* * *

Енә сәни көрдүм, багрым охланды,
Эй әф'и бахышлы, һәвалы сәрхош!
Үзүн көйчәк, гашын чәллад, көзүн шух,
Көрмәдим сәнин тәк маралы сәрхош!

*

Дидарына мүштаг олуб галмалы,
Башына дөнмәли, дәрдин алмалы,
Бир айна габаглы, әйри чалмалы,
Әлван калагайлы, сәфалы сәрхош!

*

Көзләри сүрмәли, янагы халлы,
Бир лачын сөвдалы, тәрлан хәяллы,
Голлары бәзбәндли, бойну һейкәлли,
Ағ әлләри әлван һәнәлы сәрхош!

*

Отурушу Ширин, дурушу Лейли,
Гәмзәси ситәмли, ярыкилейли,
Кечә-күндүз зөвгү сәфадә мейли,
Һәм өзү, һәм фикрү хәялы сәрхош!

*

Ағлын алдын, ярам, дейин Вагифин,
Янылтдын әлифин, бейин Вагифин,
Үз көстәрдин, йыхдын өйүн Вагифин,
Ола билмәз сән тәк бәлалы сәрхош!

* *

Эй чамалы күнәш, зүлфлери дилкәш,
Чана салдын атәш, чыханда сәрхош!
Галдым яна-яна мисли-пәрвана,
Олмушам дивана, кетди әглү һуш.

*

Чешмин алды чаны, зүлфүн иманы,
Кирликләрин ганы төкәр нәһаны,
Эй Юсифи-сани, мөләһәт каны,
Сәнә бәнзәр һаны дилбәр ләбинуш?

*

Зәһи пәрипейкәр, гәдди сәнубәр,
Аләм сәнә ексәр гулами-кәмтәр,
Сәнсэн әчәб сәрвәр, сәрдари-лешкәр,
Султани-зиәфсәр, шаһи-дибапуш.

*

Һичриндә бизарын, зәлилү харын,
Мүштаги-диларын, о хидмәткарын
Чәкиб аһу зарын, чох интизарын,
Гөвлүнә әғярын, кәл әйләмә куш!

*

Боюн сәрви-чәннәт, күлшәнә зийнәт,
Гашын мәдди-айәт, гиблейи-таәт,
Вагифи-пүрмөһнәт чох чәкиб һәсрәт,
Та сәнинлә хәлвәт ола һәмағуш.

* *

Шаһмар кими көрдүм сачын учуну,
Һалгаланмыш мианына төкүлмүш.
Гәндү нәбат, шәккәр, шәһди-мүсәффа,
Додағына, дәһанына төкүлмүш.

*

Куйин күлүстани-беһиштә бәнзәр,
Ачылмыш дөрд янда күлләр сәрасәр,
Әвин-әшийиндир тамам мүәттәр,
Мишкү әнбәр әйванына төкүлмүш.

*

Сән чыханда сәрхош дөвләтханатан,
Гашларын чан алыр мән диванадан,
Нәмли зүлфүн тазә чыхмыш шанадан,
Бу янына, о янына төкүлмүш.

*

Нә көзәл адамсан, әй күли-хәндан,
Сәнә гурбан олсун һурийү гылман,
Йүз Зүлейха, йүз мин Юсифи-Кән'ан
Гул олмага мейдаанына төкүлмүш.

*

Гәддин мөвзун, сачын мисли-сәласил,
Бу көз көрчәк олур һүснүнә манл,
Нечә Багиф кими ашиги-камит
Ол атәши-сузанына төкүлмүш.

* *

Хубларын ясэмән гохулу зүлфу
Дәхи мәнә динү иман гоймады.
Мәстанә көзләри, хумар бахышы
Апарды ағлымы, аман гоймады.

*

Валех олмасайдым янаға, хала,
Әлбәттә, етәрдим әглу камала,
Мән һа дөндәрмәдим гәддими дала,
Нейләйим, бир гашы каман гоймады.

*

Ихтилатым дүшдү бир әғяр илән,
Кечә-күндүз яндым аһү зар илән,
Яхшы бир олмушду көнүл яр илән,
Дүшдү аралыға яман, гоймады.

*

Дуйдулар бағрымын шан олдуғуну,
Янар од ичиндә чан олдуғуну,
Ким биләрди чийәр ган олдуғуну,
Белә, көзләримдән даман гоймады.

*

Вагиф мәкәр башдан кәмүрәк иди,
Белә һа дейилди, о бир бәй иди,
Бу күн чанан бизә кәләчәк иди,
Ону енә рәгиб, күман, гоймады.

* *

Тамам көзәлләрдән сәни баш билдим,
Онун үчүн көңлүм сәнә бағланды.
Хәялындан үзмәк олмаз хәялы,
Нечә йоллар дәнә-дәнә бағланды.

*

Бизә мейлин әвәлки тәк нәдән йох;
Сәни һа сонрадав бир өйрәдән йох,
Хейли вахтдыр сиздән кәлиб-кәдән йох,
Аралыг нә яман енә бағланды.

*

Әввәл сығал вердин сияһ телә сән,
Ағ үзүндән та гоясан белә сән,
Бир әчаиб көрүнүр ки, әләсэн,
Күл дәстәси ясәмәнә бағланды.

*

Сән һа мәним өлдүйүмү эшитдин,
Кәлмәдин үстүмә, нә яна кетдин?
Сәбәб нолду бирдән мәни тәрк этдин,
Мәкәр мейлин өзкәсинә бағланды?

*

Вагифәм, мәһ рүхсарыны көрмәнәм,
Бу яна бир күзарыны көрмәнәм,
Нечә күндүр дидарыны көрмәнәм,
Рузикарым гара күнә бағланды.

* *

Эйбдир гәддими, дәлиб бағрымы
Бир кирпичий охлу, гашы каманлы.
Көзләри чан алан чәллади-сәрмәст,
Бахышы һәрами, гәмзәси ганлы.

*

Бир назик камаллы, бир назик ишли,
Ширин кәләчили, шәккәр күлүшлү,
Бир мәрчан бахышлы, дүрданә дишли,
Бир чәвахир сөзлү, сәдәф дәнаны.

*

Бир сәрхош кәлишли, кизли иймалы,
Бир Кә'бә зиярәт, гибләнүмалы,
Бир мәләк шәкилли, һури сималы,
Бир чәниәт әшикли, ә'ла мөканлы.

*

Бир дурна авазлы, бүлбүл нәвалы,
Бир Иса нәфәсли, Логман дәвалы,
Бир бәнөвшә ийли, әнбәр нәвалы,
Бир тәзә чәмәнли, тәр күлүстанлы.

*

Вагифәм, севмишәм бир шух дилбәри,
Көзәлләр сәрдары, хублар сәрвәри,
Ағызлар тә'рифи, дилләр әзбәри,
Вилайәт ичиндә һәм адлы-санлы.

* *

Бир-биринә һәмдәм ики нөвчаван,
Бири күлдүр, бири күлкәз янаглы,
Бири тәр синәли, айна әндамлы,
Бири нар мәмәли, ширин бухаглы.

*

Бири лачын көзлү, тәрлан гәмзәли,
Бири гырғы башлы, сона чилвәли,
Бири шәккәр сөзлү, ширин ләһчәли,
Бири гәнд ағызлы, набат додаглы.

*

Бири сәртасәр ағ, һәм сияһ телли,
Бири буғдайыдыр, амма шәкилли,
Бири хош гылыглы, мәләк мисилли,
Бири узун гашлы, һәм кен габаглы.

*

Бири бәстә бойлу, нарынч өртүклү,
Бири шух бахышлы, хәнчәр кирпикли,
Бири дал кәрдәнли, сүзкүн сүмүклү,
Бири сәрв гәдли, шимшад будаглы.

*

Ахыр чана етирәрсиз Вагифи,
Ағлайыбан, көгүрәрсиз Вагифи,
Бир күн олур итирәрсиз Вагифи,
О гәдәр кәзәрсиз әли чыраглы.

ТЭЧНИСЛЭР

* *

Көзлэрин чөлладдыр, бахышын ягы,
Ганлы гэмзэн кими олмаз бэла, гыз!
Назлы-назлы данышыбан күлэндэ
Дөнүрсэн шәкәрә, гәндә, бала, гыз!

*

Ләблэрин сүсәндән, күлдән ә'ладыр,
Сейр әлә күлшәндән, күлдән ә'ладыр,
Тамам ағ бәдәнин күлдән ә'ладыр,
Гамәтиндир сәнубәрдән бала* гыз.

*

Өмрүнә чох дуа-сәна демишәм,
Сучуму, дәрди ми сана демишәм,
Мән, чанымы гурбан сана, демишәм,
Ол заман ки, олду галү бәла, гыз.

*

Гамәтин, кәрдәнин, боюн көзәлдир,
Мишкинү рейһанын, боюн көзәлдир,
Сәни севән дейир бу ән көзәлдир,
Гәркиз олмаз бу дүняда белә гыз.

*

Вагифәм, дүз даныш әйилмә мәнән,
Апарма ағлымы, әйилмә мәнән,
Ағларам ки, әмим әйил мәмәндән,
Мәни синән бешийиндә бәлә, гыз.

*—Уча

* *

*

Көзәл бойлу, көзәл хуйлу, көзәл яр,
Нә көзәлсән, кейинибсән алы¹ сән.
Көзәл көзүн һәр бир гыя баханда,
Көзәл чаны көзәл тәндән алысән.

*

Көзәл гамәт, көзәл кәрдән, көзәл үз,
Көзәл олмаз сән тәк олса, көзәл йүз,
Көзәл чаны мунча етәр, көзәл, үз,
Көзәл дейил, этмә, көзәл, алы² сән.

*

Көзәл дуруб, көзәл кәзиб, көзәл бах,
Көзәл кәлбәм, сал бойнума көзәл бағ,
Көзәл сейрү кәшт әйләйиб көзәл бағ,
Көзәл, дәр будагдан көзәл алы сән.

*

Көзәл саги, көзәл тутуб, көзәл кәс,
Көзәл догра кабаб бағрым, көзәл кәс,
Көзәл чаван, көзәл адам, көзәл кәс,
Бир көзәл кимсәнин көзәл алысән³.

*

Көзәл гашындадыр көзәл һей дәрин,
Көзәл сөз демишәм көзәл һей, дәрин,
Көзәл, Вагиф гулун көзәл Гейдәрин,
Көзәл, етиш дадә, көзәл Алы сән.

¹—гырмызы.

²—һийлә.

³—нәслисән.

* * *

Сәһәр-сәһәр әсән гилә елләри,
Үеч йолун дүшдүмү чанан дағына?
Аҕ синәндән шө'лә, тәр шәмамәдән,
Көрүм, әл дәймишми чанан тағына?

*

Ҳәсрәтиндән бағрым күл, шанә бәнзәр,
Мәнә Вәрға, сәнә Күлша нә бәнзәр?
Ярын гойну ичи күлшәнә бәнзәр,
Истәр пәрваз әдә чанан дағына.

*

Көтүр күнәш чамалындан ол аҕ яр,
Сән бәри бах, гой сөйләсин ол әҗяр,
Рәгиб өлсүн, биз икимиз олаг яр,
Нә вар ондан гейри чанан дахы, нә.

*

О чаванын өмрү нурдур, яшы нур,
Сәк рәгибин төк көзүндән яшү нур,
Мәни көрчәк, билмәм, нечүн яшыныр,
Салыр чамалынын чанан, дағына.

*

Вагифәм, көнлүмү дағын әйләрәм,
Ярдан айры хош күн дахы нейләрәм,
Синәмдә мән өзкә дағы нейләрәм,
Гоймушам чанымы чанан дағына.

* * *

Әй күнәш чамаллым, сән нә көзәлсән,
Истәрсән ки, тә'нә ая гыласан.
Аһу көзлүм, һәр бир гыя баханда,
Бир үркү салырсан, ай агиләсэн.

*

Шанә салыр һәрдем зүлф әразини,
Демәк истәр мәкәр зүлфә разини,
Чәкдирә-чәкдирә зүлф әразини,
Дөндәрибсән мәни айә гыла сән.

*

Чәкилир сүрмәләр, гаралы көзләр,
Алыр мәнән сәбру гаралы көзләр.
Йолуна бахмагдан гаралы көзләр,
Кәл инди бир гуру аяг илә сән.

*

Гәмзән гылынч чәкиб будар да мәни,
Башын үчүн, гойма бу дарда мәни,
Етир мәтлубума бу дәрдә* мәни
Бир бусә ләбиндән ая гыласан.

*

„Хош кечир бизимә“, — сән һәм демисән,
Әйлә бу дәрдимә сән һәмдәмисән,
Шикәстә Вагифин сән һәмдәмисән,
Данышма, севдийим, а яғилә сән.

*Гапыда

* * *

Көздө чадукөрлик, халда фитнәлик,
Чаным үздү, зүлфи-әнбәрбу дагал.
Зәнәхданын шейда көрдү көнлүмү,
Тутду мөһкәм, сөйләйибән, „буда¹ гал!“
Һеч билмәзәм, нәдир күнаһым мәним,
Дурубдур гәсдимә чәлладын сәнин.

*

Нә бәяз кәрдәндир, нә сайә синә,
Тәр сахла дәймәсин нәс айә синә,
Сығындым гүдрәтин нә сайәсинә,
Кәрәм әйлә, кәл чанымдан будаг ал.
Шаһым, гибләкаһым, пәнаһым мәним,
Бәсдир мәнә мунча бидадын сәнин.

*

Сәнубәр гамәтин де мәләләдир,
Дишин көрдү дөндү дәмә лаләдир,
Ачылсын бәнөвшә, демә лаләдир, —
Ганлы сиришкимдән олмуш будаг ал,
Күлүстана чәкәр һәм аһым мәним,
Диләрәм онда гәдд-шимшадын сәнин.

*

Көрмәдим гәмзән тәк сәрасәр бәдән,
Сәк рәгиби өлдүр сәрасәр бәдән,
Күл бәркинә бәнзәр сәрасәр бәдән
Нә көзәл лаләрәнк олмуш бу даг ал.

¹ бурда демәкдир

Ган әдибсән мәкәр, әй маһым мәним,
Олубдур әшг ара чиһадын сәнин.

*

Вер мурадын бу Вагифин, я сәнәм,
Я чаным ал, гыл дәрдимә я сән әм¹,
Гәдәм басыб бир кәл бизә, я Сәнәм,
Мейманымсан гәм лешкәрим буда, гал,
Та көйә етишсин күлаһым мәним,
Яйылсын аләмә һәм адын сәнин.

¹—дәрман демәкдир

**ГӨЗӨЛ,
МҮХӨММӨС,
МҮСТӨЗАД
ВӨ
МҮӨШНӨР**

* * *

Эй Видади, кәрдиши-дөврани-кәчрәфтарә бах!
Рузикарә гыл тамаша, карә бах, кирдарә бах!

*

Әһли-зүлмү нечә бәрбад әйләди бир ләһзәдә,
Һөкмү адил падишаһи-гадирн-гәһһарә бах!

*

Сүбһ сөндү шәб ки, хәлгә гиблә иди бир чыраг,
Кечәки игбалы көр, күндүздәки идбарә бах!

*

Тачи-зәрһән та ки, айрылды димағи-пүргүрүр,
Пайнамал олду тәпикләрдә сәри-сәрдәрә бах!

*

Мән фәгирә әмр гылмышды сиясәт әтмәйә,
Сахлаян мәзлуму залымдән о дәм гәффәрә бах!

*

Гуртаран әндишәдән аһәнкәри-бичарәни,
Шаһ үчүн ол мидбәри тәбдил олан мисмарә бах!

*

Ибрәт әт Ағамәһәммәд хандан, әй кәмтәр кәда,
Та һәятын вар икән нә шаһә, нә хоткарә бах!

*

Баш көтүр, бу әһли-дүниядән аяг тутдугча гач,
Нә ғыза, нә огула, нә дустә, нә ярә бах!

*

Вағифа, көз юм, чаһанын бахма хубү зиштинә,
Үз чевир али-әбайә, Әһмәди-Мухтарә бах!

* * *

Ким ки, сөвләйи-сәри-зүлфи-пәришанә дүшәр,
Кан зинданә, кәһи чаһи-зәнәхданә дүшәр.

*

Афәти-дәһр дәйәр ол кәсә ким, камилдир,
Маһ һәр күн ки, кәмалә етә нөгсанә дүшәр.

*

Мәрд икидләр өзүнә мәһбәси мейдан билир,
Санма ким, накәсү намәрд бу мейданә дүшәр.

*

Эйбдән саф чыхар, пак мүбәрра көрүнүр,
Һәр тила ким, күрейи-атәши-сузанә дүшәр.

*

Пичү табә дүшәнин иши, бәли, үздә олур,
Зүлф бу вәһлә рүхсарейи-табанә дүшәр.

*

Һәр яман ер ки, олур яхшыларын мәнзилидир,
Лә'л даш ичрә, хәзинә дәхи виранә дүшәр.

*

Шами-гәм шадлыг әйяминә хош зивәрдир,
Нечә ким, хали-сийәһ аризиданә дүшәр.

*

Эй Виләди, гәми-һичранә кирифтәр олмаг,
Бир сәнә, бир мәнә, бир Юсифи-Кән'анә дүшәр.

*

Эшгә дүшмәк сәнә дүшмәз гочалыбсан белә дур,
Белә ишләр енә Вагиф кими оғланә дүшәр.

* * *

Видадидән кәлән кағыз мәни фәрхәндәһал әтди,
Бу һалы көрдү гәм филһал мәнән интигал әтди.

*

Учуб көнлүм гушу пәрваз гылса өвчи-ә'лайә,
Әчәб йох ким, бу мәктубу өзүнә пәррү-бал әтди.

*

Зияйи-шәмс тәк етди мәни бәдр әйләди, һала,
Әкәрчи гәддими дөвран филмази һилал әтди.

*

Сәвады намәнин, әй дил, мәкәр зүлмати-һейвандыр
Ки, руһум Хизр тәк ондан бәса кәсби-кәмал әтди.

*

Хәял әтмишди Вагиф ким, рәван бир хош гәзәл язсын,
Рәван олмушду гәсид ким, буну анчаг хәял әтди.

* * *

Гарабаг ичрә бир шаир Кәлимүллаһ Мусадыр,
Чаваншир ичрә бир мөвзун баяты дәсти-бейзадыр.

*

Гәләм гәдрин әсайи-әждәһәпейкәрчә билмәкдә,
Бәни Исраилә али-Чәваншир йә'ни һәмтадыр.

*

Дили-рөвшән кәрәк надан ичиндә сәрф әдә өмрүн,
Чырагын сәлтәнәткаһы сәвади-шамилдадыр.

*

Үмидим вардыр ким, бу гара күн кетмәйә башә,
Дөнәр бир өзкә рәнк илә, бу ахыр чәрхи-хәзрадыр.

*

Мәкан тутдуса Вагиф йох әчәб бу Шишә дағында,
Мәгамы лә'ли-күлрәнкин мияни-сәнки-харадыр.

* * *

Һәр кимин чананы ким, бир әһли-үрфан олмая,
Шаһи-аләм олса, онда раһәти-чан олмая.

*

Рәсми-үлфәт билмәйән бүт ашигин кафәр әдәр.
Эй мүсәлманлар, хош ол ки, яры надан олмая.

*

Бир ләби лә'лү ләтиф, әндамү күлрүхсар үчүн
Гәтрейи-әшкин нә лүтфү вар, әкәр ган олмая?

*

Афәти-бади-фәнадән дағыла, бәрбад ола
Ол бина ким, онда бир зүлфү пәришан олмая.

*

Нә сәфа ол күл янагдан ким, көзә көрүнмәйә,
Нә ләзәт о гөнчә ләбдән ким ки, хәндан олмая?

*

Вагифа, бир мәһлигайи-мәһрибанә мейл гыл,
Та кәмәли-әшгә ондан зәррә нөгсан олмая!

* * *

Рияйи-кибрү кизбү бүхл омур наяб икидләрдә,
Тәвәзәдүр сәфавү сидг илә әсбаб икидләрдә.

*

Өзүн киши дейән кимсә сәдагәт сән'әти ишләр,
Нәдән ким, олмайыбдыр һич кәс кәззаб икидләрдә.

*

Һүчуми-лешкәри-тәклифи-ярани-вәфадара,
Мисали-сәдди-Искәндәр кәрәкдир таб икидләрдә.

*

Икидлик иддиасын әдәнә лайиг дейил ялан,
Вәфасызлыг нисаләрдә, дейилдир баб икидләрдә.

*

Әлийүл-Мүртәзадән истә, Вагиф, һәр нә истәрсән,
Ону гылмыш кәрәмли һәзрәти-вәһһаб икидләрдә.

* * *

Сачына уймуш хәялым чүнки әнбәрбу кими,
Ол сәбәбдән инчәлиб гәлдим олубдур му кими.

*

Ола ки, тимсалына бир бахә шәһла көзлүләр,
Эй мүсәввир, чәк мәним тәсвирими әбру кими.

*

Һанда ким, бир кәрдәни-симинү күләндам ола,
Билмәнәм ки, нә әдим, мәнән гачарлар гу кими.

*

Өз хошумла мән әсири-гәмзә олмаздым, вәли,
Сәһрә салды ол хумар көзләр мәни чаду кими.

*

Вагифәм, йохдур мәнә чаһи-зәнәхдандан ничат,
Көстәрир әһвалымы айдын үзүн күзку кими.

* * *

Салмаг нээриндэн мэни чананэ дүшэрми?
Тэрк эйлэмэк өз гулуну султанэ дүшэрми?

*

Какил нэ рэвадыр ки, көнүлдэн эдэ гейбэт,
Шанэ килейи зүлфи-пәришанэ дүшэрми?

*

Гэмзэн ләбини дишлэмәмиш ганымы төкдү,
Ган эйләмәйән кимсәнэ, һеч ганэ дүшэрми?

*

Дил чәһи-зәнәхданэ дүшүр зүлфүн учундан,
Әлбәттә, хәтәсыз киши зинданэ дүшэрми?

*

Дерләр ки, дәһанынла әдир бәһси-нәзакәт,
Көрүн, бу сөз ол гөнчейи-хәнданэ дүшэрми?

*

Ол сәрви-хураманэ ки, кәзмәк олуб адәт,
Бир йол йолу, көр ким, бизим эйванэ дүшэрми?

*

Олмазса әкәр Вагифә бир сәдри сәмән яр,
Топ әләйибән башини мейданэ дүшэрми?

* * *

Эй күли-хәндан, фәрагиндән сәнин ган ағларам,
Эйләрәм шамү сәһәр чаки-кирибан, ағларам.

*

Кедәли зүлфүн әлимдән пичү табә дүшмүшәм,
Дөнмүшәм бир муйә, чох һалы пәришан ағларам.

*

Кәл ким, эй лалә, зәнәхданын кабаб әтди мәни,
Од дүшүбдүр чисмимә, һәрдәм янар чан, ағларам.

*

Ядыма һәр бир дүшәндә ол сияһ кирпикләрин,
Санасан ки, санчылар бағрыма пейкан, ағларам.

*

Яхшы һәмдәм олмаса шад олмаг олмаз, Вагифә,
Ағларам та өмрүм олдугча, фираван ағларам.

* * *

Көрдүм үзүнү, шәмсү гэмэр ядыма дүшдү,
Әмдим ләбини, шәһдү шәкәр ядыма дүшдү.

*

Дедим, ким ола, апара пейғамымы ярә,
Бу сөздә икән бәди-сәһәр ядыма дүшдү.

*

Ләб ғылды тәбәссүм, дүри-дәнданыны ачды,
Инчийү-сәдәф, лә'лү-күһәр ядыма дүшдү.

*

Сөвда баша вурду, ишим олду енә әфған,
Ол зүлфи-сийәһдән бир әсәр ядыма дүшдү.

*

Дедим ки, кимин һәдди ола белини гучмағ,
Накаһ бу хәял ичрә кәмәр ядыма дүшдү.

*

Вағиф, күли-рүхсарыны көрдүм енә ярын,
Эштг ичрә һәвадән бу бәһәр ядыма дүшдү.

* * *

Айдын олсун көзләрим ким, кәлди ярын кағызы,
Көнлүмү шад әйләди көзәл никарын кағызы.

*

Охудум, өпдүм, көзә сүртдүм дедим: сәд мәрһәба,
Көзүм үстә вар ерин, әй күлүзарын кағызы!

*

Сәндән айры ол гәдәр ган ағладым ки, дәмбәдәм,
Яша батыб исланыб сәбрү гәрарын кағызы.

*

Чох чәкирдим интизарын, көзләрим йолда иди,
Шүкрлиллаһ, кәлди ол чешми хумарын кағызы.

*

Гейрияры, әй көзәл, ғылма бәдәл сән Вағифә,
Ядикар сахла, бу олсун ә'тибарын кағызы.

* * *

✓
 Нэр кедэн кэлмиш, мэним ол гэмкүсарым
 кэлмэмиш,
 Эй көзүм, ган агла ким, чешми хумарым
 кэлмэмиш.

*

Кетмиш иди ихтиярым билэсинчэ ярымын,
 Чунки ярым кэлмэмиш, хэм ихтиярым кэлмэмиш.

*

Мэн бу дэрд илэ экэр өлсэм мазара гоймайын,
 Үстүмэ ол тути дилли, шух никарым кэлмэмиш.

*

Демэсин, Вагиф, эчэл ким, кэлсэ мэндэн чан
 алыр,
 Кимдир она чан верэн, фәрмани-ярым кэлмэмиш.

* * *

Мэн чаһан мүлкүндө мүтлэг доғру һалэт көрмөдим,
 Нэр нэ көрдүм айри көрдүм өзкэ бабэт көрмөдим,
 Ашиналар ихтилатында садагэт көрмөдим,
 Биэтү иғрару иману дэянэт көрмөдим,
 Бивәфадэн лачәрәм тәһсили-һачэт көрмөдим.

*

Хаһ султан, хаһ дәрвишу кәда билиттифағ,
 Өзләрин ғылмыш кирифтари-гәмү дәрду фәрағ,
 Чифейи-дүняйәдир һәр әһтиячү иштияғ,
 Бунча ким, әтдим тамаша, сөзләрә асдым гулағ
 Кизбү бөһтандан сөвайи бир һекайәт көрмөдим.

*

Һәр сәдавү сәс ки, дүняйә долуб әксәр-әгәл,
 Чүмлә мәкрү алу фәннү фитнәдир чәнкү чәдәл;
 Дирһәмү динар үчүндүр һәр шейә япышса әл,
 Мүгтәдиләрдә итаәт, мүгтәдаләрдә әмәл,
 Бәндәләрдә симү бәйләрдә әдаләт көрмөдим.

*

Хәлги-аләм бир әчәб дистур тутмуш һәр заман,
 Һансы гәмли көнлү ким, сән әйләр олсан шадиман,
 Ол сәнә, әлбәттә ки, бәдкулуг әйләр бикүман.
 Һәр кәсә һәр кәс ки, әтсә яхшылығ, олуր яман,
 Булмадым бир дост ки, ондан бир әдавәт көрмөдим.

Алимү чаһил, мүридү мүршидү шакирдү шир,
Нәфс әммарә әлиндә сәрбәсәр олмуш әсир,
Һәгги батил әйләмишләр, ишләнир чүрми-кәбир,
Шейхләр шәйяд, абидләр әбусән гәмтәрир,
Һич кәсдә һәггә лайиг бир ибадәт көрмәдим.

*

Һәр киши һәр шей ки, севди, ону бейтәр истәди,
Кими тәхтү кими таңу кими әфсәр истәди,
Падишаһлар дәмбәдәм тәсхири-кишвәр истәди,
Эшгә һәм чох кимсә дүшдү, вәсли-дилбәр истәди,
Һеч бириндә агибәт бир зөвгү раһәт көрмәдим.

*

Мән өзүм чох кузәкары кимиякәр әйләдим,
Сиккәләндирдим гүбари-тирәни зәр әйләдим,
Гарә дашы дөндәриб ягути-әһмәр әйләдим,
Данейи-хәрмөһрәни дүррә бәрәбәр әйләдим,
Гәдрү гиймәт истәйиб, гейр әз хәсарәт көрмәдим.

*

Әйләйән виранә Чәмшиди-Чәммин әйваныны,
Йола салмыш, бил ки, бәзми-ишрәтин чәнданыны,
Ким галыбдыр ки, онун гәм төкмәйибдир ганыны,
Дөнә-дөнә имтаһан әтдим фәләк дөврәныны,
Онда мән бәр'әксликдән өзкә адәт көрмәдим.

*

Күн кими бир шәхсә күндә хейр версән сәд һәзар,
Зәррәчә әтмәз әлайи-шүкри-не'мәт ашикар,
Галмайыбдыр гейрәтү шәрмү һәя, намусу ар,
Дедиләр ки, ә'тибару ә'тигад аләмдә вар,
Ондан өтрү мән дә чох кәздим, нәһайәт, көрмәдим.

*

Мүхтәсәр ким, бөйлә дүнядән кәрәк әтмәк һәзәр,
Ондан өтрү ким, дейилдир өз ериндә хейрү шәр,
Алиләр хаки-мәзәлләтлә, дәниләр мө'тәбәр,
Саһиби-зәрдә кәрәм йохдур, кәрәм әһлиндә зәр,
Ишләнән ишләрдә әһкамү ләягәт көрмәдим.

*

Дөвләтү игбалү малын ахырын көрдүм тамам,
Һәшмәтү чаһү чәлалын ахырын көрдүм тамам,
Зүлфү руйү хәттү халын ахырын көрдүм тамам,
Һәмдәми-саһибчәмалын ахырын көрдүм тамам,
Башә тәк бир һүснү-сурәт, гәддү гамәт көрмәдим.

Баш ағарды, рузикарым олду күн-күндән сияһ,
Әтмәдим, сәдһейф ким, бир маһрүхсарә никаһ,
Гәдрбилмәз һәмдәм илә әйләдим өмрү тәбаһ,
Вагифә, я рәббәна, өз лүтфүнү әйлә пәнаһ,
Сәндән өзкә кимсәдә лүтфү инайәт көрмәдим.

* *
* *

Дәһрдә олду мәнә дилдарү дилбәр бир түфәнк,
Хош гәди айинейи-симү сәмәнбәр бир түфәнк,
Чәкди дуди-аһими та чәрхи-чәнбәр бир түфәнк,
Чаныма атәш салыб яхды сәрасәр бир түфәнк,
Яна-яна галдым, олмады мүйәссәр бир түфәнк.

Гыврылыр кәнлүм түфәнкдән дәм вуранда мар тәк,
Од чыхар ағзымдан ол чакмағи-атәшбар тәк,
Күллейи-әшки атар чешним шәрари-нар тәк,
Мишки-барут әтр илә һәм түррейи-тәррар тәк,
Әтмәди димағими мүтлэг мүәтәр бир түфәнк.

Бу Гарабағ ичрә чох чыхдым тәләб мейданына,
Мүшкүл олду чүнки йол булмағ онун имканына,
Эйләдим бу мүшкүлү изһар Ширван ханына,
Көстәриб лүтфү кәрәм мән бәндәйи-фәрманына,
Әтди вә'дә ол шәһиншаһи-дилавәр бир түфәнк.

Бавәр әтдим вә'дәйә, кәлдим ки мән, ол һәм кәлә,
Кәлмәди, амма көзүм йолларда галыбдыр һәлә,
Налишимдән һәр заман дүшдү зәминә зәлзәлә,
Дерләр ол бәйләр-бәйи һәм ахтарыр дүшмәз әлә,
Гәһтә чыхмышдыр мәкәр, аллаһү әкбәр, бир түфәнк.

Һәр ким истәр ким, вүчуду мәрәкә ара кәрәк,
Кәнди затындан силаһү әсләһә ә'ла кәрәк,
Күлләсилә хуни-ә'да төкмәйә сөвдә кәрәк,
Кәр түфәнк олса бизә, мүмтазү биһәмта кәрәк,
Вагифа, йохса дейил мәғблумуз һәр бир түфәнк.

* *
* *

Гыш күнү, чүнки, дөнәр ол чәһнәтүл-мә'вайә күрк,
Ол сәбәбдән лайиг олмуш фиргейи-моллайә күрк,
Көрүнүр әдна әкәр ки, һиммәти-валайә күрк,
Эйлә ки, пушак олур фәсли-шита ә'зайә күрк,
Тә'н әдәр йүз фахири-мәлбусейи-дибайә күрк.

Күрк олан ердә чәһанын рәхти-әлваны нәдир?
Эшмәкү зәрдабә, гәркәс, чуха, бараны нәдир?
Пәри-гунун дөшәйи, ястыгы, йорғаны нәдир?
Кәрмү һәрм адамларын гучағы, я яны нәдир?
Рөвзейи-ризванда бәнзәр һүллейи-һурайә күрк.

Күн бә күндән белә истәр һич товфир әтмәсин,
Бадү бәрфин истәсә, тәбдилү тәғйир әтмәсин,
Яза тәк кимсә мәнә отаг тә'мир әтмәсин,
Союгун һәр нә әлиндән кәлсә тәгсир әтмәсин,
Олду бир чөвшән хәдәнки-шиддәти-сәрмайә күрк.

Пустини-бәррәки бұзғалә вахты филмәсәл,
Эйди-новрузу әян әтмәкдәдир бүрчи-һәмәл,
Дәһи сән лазым дейилсән, әй баһари-хошәмәл,
Истәмәм бундан кери сән хаһ кәлмә, хаһ кәл,
Артырыбдыр йә'ни асайиш гәди-балайә күрк.

Вагифа, чох лүтф гылымыш һәзрәти-сүбһан сәнә,
Күрк ирсал әйләмиш ол саһиби-Ширван сәнә,
Ханейи-әһсаны абадан ки, верди чан сәнә,
Тутма кәм ки, чох кәрәмдир һәм әзимүш-шан сәнә,
Фәхр гыл ким, падишаһлардан кәлир пашайә күрк.

* * *

Вәһ, бу бағын нә әчәб сәрвү диларалары вар,
Һәр тәрәф тазә ачылмыш күли-рә'налары вар;
Ачылыб, тазәвү тәр лалейи-һәмралары вар,
Йә'ни Тифлисин әчәб дилбәри-зибалары вар,
Эй көнүл, сейр әлә ким, түрфә тамашалары вар.

Мәрһәба, Тифлис имиш чәннәти дүня еринин,
Йығылыбдыр она чәм'иййәти һурү пәринин,
Мән бу шәһрин нә дейим вәсфини дилбәрләринин,
Филмәсәл шәклү шәмәйилдә, бәли, һәр биринин
Маһи-табанә бәрәбәр сәрү сималары вар.

Ол гәдәрдир бүтү зибабәдәнү инчәмиян,
Эйләмәк олмаз онун вәсфини мә'лумү әян,
Һәр бири назү нәзакәт илә мин афәти-чан,
Чүмлә бир чилвәдә, бир шивәдә, хош сәрви-рәван,
Мәст тавус кими кәрдәни-миналары вар.

Үзләри пәртәви-мәһри-чаһанара кимидир,
Сәфһейи-синәләри сими-мүсәффа кимидир,
Ләззәти-ләһчәләри нитги-Мәсиһа кимидир,
Әлләри мә'чүзейи-һәзрәти-Муса кимидир,
Дилрүбалыгда әчаиб йәди-бейзаләры вар.

Ала көзләр сүзүлүб нәркиси-сирабә дөнүб,
Ағ габагда хәми-әбруләри мөһрабә дөнүб,
Лә'л тәк ләбләринин рәнки мейи-набә дөнүб,
Төкүлүб кәрдәнә сачлар, учу гүллабә дөнүб,
Сона чыггасы кими зүлфи-мүтәрралары вар.

Нә гәдәр вар исә бухагү зәнәхданү янаг,
Тәзә күл ярпагы тәк гырмызыдыр, назикү ағ,
Бир-бириндән көтүрүб шө'ләсини мисли-чыраг,
Көрмәйиб кимсә белә гашү көзү дишү додаг,
Өзкә бабәт сифәтү сурәтү ә'залары вар.

Бағү ризванда әкәр һурийү гылман чоһдур,
Бу көзәлләр кими мәғбулү мүзәййән йохдур,
Нәсли-бәр-нәсл көзәллик булара буйругдур,
Мән көрәнләр ки, мәләкдән, пәридан артыгдур,
Һәлә дерләр ки, булардан дәхи ә'лалары вар.

Кәсрәти-һүсн ки, хош мәртәбәдир инсанә,
Бәхш әдибдир ону һәг дилбәри-Күрчүстанә,
Йох суал әтмәк әкәр мәсләһәти-йәзданә,
Нола, ярәб, сәбәби-баиси бу хубанә?
Белә сурәтләрин, әлбәттә ки, мә'налары вар.

Галмышам вәләһү матү мүтәһәйһир, дили лал,
Эй худәвәнди-чаһан, кизли дейилдир сана һал,
Бу нечә сиби-зәнәхдан, бу нечә зибү чамал
Ки, верибсән булара сән бу гәдәр иззү камал,
Нечә ким, вар чаһан, сурәти-ә'залары вар.

Бәдәни-пақы чәкиб аби-рәван тәк сулара,
Ағарыб тазәвү тәр чүмлә дөнүбдүр гулара,
Аби-Күр нисбәт әдиб бойларыны гарғулара,
Нечә шейдән белә заһир ки, худанын булара
Нәзәри-мәрһәмәти, лүтфи-һүвәйдалары вар.

Бири һәммам ки, гүдрәтдән олуб бәзлү бәрат,
Бири Күр сую ки, һәр чүр'әси бир аби-һәят,
Бири бу хублугу көйчәкклиү пакизәсифат,
Бири олдур ки, нәчиб, әсидә алидәрәчат,
Аләмин сәрвәри, вали кими ағалары вар.

Едди һәммам, нә һәммам-ки, сәрмәнзили-һур,
Һәшт чәннәт кими һәр кушәси бир мәтләи-һур,
Бир әчәб аби-рәван кәрм гылыб онда зүһур,
Шүкр тәдбиринә, әй гадири-гейюмү гәфур,
Лүтфүнүн бәндәләрә не'мәти-үзмалары вар.

Мәнбәи-чуду кәрәмдән ачылыб дүрри-хошаб,
Басәфа һөвзә дәмәдәм төкүлүр мисли-күлаб,
Кирсә бир кәррә она мән кими бир ханәхәраб
Кетмәз ондан дәхи бир чанибә манәнди-һүбаб,
Кетсә дә бадә нә ким, мәнзилү мә'валары вар.

Кәрчи, әй Хизр, булубсан шәрәфи-фейзи-әзәл,
Вермәйибдир көнүл асайиши, амма, сәнә әл.
Истәсән өмри-дүбарә кәрәсән түрфә көзәл
Бирчә тәшриф кәтир, Тифлисин һәммаминә кәл,
Көр нечә раһәти-чанбәхши-тәнасалары вар.

Бу очаг бейлә очагдыр ки, ишыг айә салыр,
Күн кими шө'ләсини чүмлейи-дүняйә салыр,
Тез тутар хаинү бәдхәһләри вайә салыр,
Һәр кимин башинә ким, мәрһәмәти сайә салыр
Әлә билсин оларын дин илә дүнялары вар.

Вагифа, сәндә ки, йохдур, билирәм, зөһдү рия,
Шәрти-ихлас кәрәк әйләйәсэн инди әда.
Әлә бу валийә, оғланларына хейрү дүә!
Сахласын онлары өз һифзи-пәнәһиндә худа,
Һасил әтсин нә гәдәр дилдә тәмәнналары вар.

* *
* *

Валинин чешми, чырағы, вәһ, нә түрфә чан имиш,
Күлл Күрчүстанын үстә сәйи-сүбһан имиш,
Дүшмәни памал әдән сәрдари-валашан имиш,
Аләмин сәрдәфтәри, ады Левон хан имиш,
Сахласын аллаһ пәнәһиндә әчәб оғлан имиш.

Һич йохдур нисбәти өзкә диярын ханына,
Бир чавандыр ким, ярашыр падишаһлыг шанына,
Дәймәсин афәт ели, я рәб, күли-хәнданына,
Сәрбәсәр аләм кәрәкдир баш әйә фәрманына,
Таги-әбруйи-ләтифи гиблейи-иман имиш.

Хош тәмаша әйләдим, көрдүм тамам әтварыны,
Чох бәйәндим өзүнү, һәм ләһчейи-кәфтарыны,
Машааллаһ, заһир әтмиш улулуг асарыны,
Әйлә сандым ки, мәләкдир әввәлә дидарыны,
Хейли чағдан сонра билдим ки, көзәл инсан имиш.

Саир оғлундан ханын кәр олмадыг биз рушинас,
Манеи йох, онлары һәм әйләдик бундан гияс,
Бу очаг бөйлә очагдыр, әйләмиш нур игтибас,
Вагифа, сән гыл худайә һәр заман шүкрү сипас,
Валинин очағы бөйлә күн кими табан имиш.

* *

Наз илэ та ол бүти-зиба кэлисадэн чыхар,
Сэркэшү хэнданү бипэрва кэлисадэн чыхар,
Шаһдир куя, кейиб диба, кэлисадэн чыхар,
Ачыбан тэл'эт күнәшаса, кэлисадэн чыхар,
Шө'лэ салмыш аләмә ким, та кэлисадэн чыхар.

Шанәвәш сейгәл вериб зүлфи-бәнөвшә нисбәтә,
Пәрдә мүгләг тутмайыб симаву сәдрү сурәтә,
Гыл тәмаша кәрдәнә, сейр әйлә гәддү гамәтә,
Гашү көз гәмзә, мәазаллаһ, дөнүбдүр афәтә,
Этмәйә дин мүлкүнү йәгма, кэлисадэн чыхар.

Ләһзә-ләһзә әйләдикчә маһи-рүхсары зүһур,
Ләм'ә-ләм'ә зири-бүргә'дән дүшәр дүняйә нур,
Ону бир кәррә көрән диндән олур, әлбәттә, дур,
Нечә ким, чәннәт сарайындан чыхар гилманү нур,
О шәкил бу дүхтәри-тәрсә кэлисадэн чыхар.

Күл кими нәрм илэ назик пирәһәндә ағ бәдән,
Билмәнәм ким, шө'ләдир я хәрмәни-бәрки-сәмән,
Дишләри гәлтан сәдәф, чүн ағзыдыр лә'ли-Иәмән,
Ағ габагда бир кәз онун таги-әбрусун көрән
Мейли-мәсчид әйләмәз, һаша кэлисадэн чыхар.

Вагифәм, та ки, көзүм саташды онун гашына,
Истәди меһрабү мәнбәрдән хәялым дашына,
Инди билдим ким, нә кәлмиш шейх Сән'ан башына,
Я будур ки, Тифлиси гәрг әйләрәм көз яшына,
Ол сәнәм вәсли мәнимчүн я кэлисадэн чыхар.

* *

Билмәнәм, мәнән нечүн ол севкили чанан күсүб,
Үзүмә бахмаз дәхи, бир көзләри мәстан күсүб.
Ағладыр ганлар мәнә рүхсарәси хэндан, күсүб,
Гәрә күнләрдә гоюб мәни, мәһи-тәбан күсүб,
Көнлүмүн шәһрин сәрасәр әйләйиб виран, күсүб.

Бағрымы вермиш кәсәр кирпикләрин алмасына,
Ағламагдан көзләрим дөнмүш ики ган тасына,
Кечә-күндүз дүшмүшәм дәрдү гәмин дәрясына,
Рәһм гылмаз, аһ ким, өз ашиги-шейдасына,
Дәрди өлдүрдү мәни, бир әйләмәз дәрман, күсүб.

Әйлә ки, көрәр мәни яйлыг чәкәр рүхсарына,
Бир заман гоймаз тәмаша әйләйим дидарына,
Данышыр гейр илэ, бахмаз мән гәдими ярына,
Нә демиш мәнән рәгиб ол хуларын сәрдарына,
Кәлмишәм әрзә, нәһайәт, әйләмәз диван, күсүб.

Бу гәдәр ким, сөйләрәм тутмаз мәнә гулағыны,
Йолуна үз гоймушам, басмаз көзәл аяғыны,
Нейләрәм чанымын олмаг дәхи сағ галмағыны,
Дөндәриб үзүн, йығыбдыр гашыны, габағыны,
Әй көнүл, кәл олалым бу дилбәрә гурбан, күсүб.

Данышыб күлмәз үзүнә ол пәриwәш Вагифин,
Сындырыр, көнлүн йыхыб, чанан мүшәwәш Вагифин,
Ол сәбәбдән чанына дүшмүш бир атәш Вагифин,
Чүрмү тәгсири нәдир, я рәб, бәлакәш Вагифин,
Сөйләрәм бунча, әшитмәз, дад, әл-аман күсүб.

* * *

Бэрг уруб, күн тэк чыхар бир нурипейкэр хэр сабах,
Шэрм эдэр онун үзүндэн маһи-әнвэр хэр сабах,
Зүлфи-шэбрэнки төкэр гэддэ бэрабэр хэр сабах,
Мишкбудэн алэми эйлэр мүэттэр хэр сабах,
Сүбһи-садиг тэк ачар сэдрин мүгэррэр хэр сабах.

Хабдэн ачар көзүн та нэркиси-фэттан кими,
Эл чэкэр, мүжканын эйлэр тири-хунэфшан кими,
Тэрһ эдэр үз янына кейсулэри рейпан кими,
Гэддинэ яшыл кейэр ол гөнчейи-хэндан кими,
Башы үстүндэн салар дэстари-әнмэр хэр сабах.

Бир минакэрдэн, сәфидэндам, фәрбейи снмсаг,
Лалэрүх, мэрмәрсинэ, нәрминбэдэн, ширинбухаг,
Тубигамэт, мейртэл'эт, хошэламэт, айгабаг,
Олду мәсчиддэн һаман дәм әһли-гиблә иттифаг,
Гашыдыр онун мэкэр мейрабү мәнбэр хэр сабах.

Әйләнэр нарын, данышар наз илә, нарын күлэр,
Тәрзи-көфтаринэ эйлэр тутилэр тәһсин, күлэр,
Гаш күлэр, һәм көз күлэр, ариз дәһи рәнкин күлэр,
Дүняда чохдур күлән, амма бу хош, ширин күлэр,
Белә дэ инсан олур, ағзында шәккэр хэр сабах.

Билмишәм куйин көзәл фирцовсү күлшэндэн онун,
Та өлүнчә охларын гоймам чыха тэндэн онун,
Кәздийи ери севәр көзүм элә кендэн онун,
Вагифәм, һеч кимсә кәсмәз зикрини мәндэн онун,
Әйләрәм сидг илә адын дилдә эзбэр хэр сабах.

* * *

Эй күл, сәнә йохдур бу нәзакәтдә гәринә,
Куйин чәмәни тә'нә вурур хүлди-бәринә,
Сүнбүл ону көрчәк өзүнү салды зәминә,
Бәһ-бәһ, нә әчәб, шүкр худанын кәрәминә!
Олмаз белә гамәт, белә кәрдән, белә синә!

Хошдур күл үзарында тамашасы бу зүлфүн,
Һифзини, көрүм, сахлая мөвласы бу зүлфүн,
Дүшдү Хүтән әмлакына говғасы бу зүлфүн,
Та дүшдү мәним башыма сөвдасы бу зүлфүн,
Зәнчир илә диванәлэри чәкди сәфинә.

Зүлфүн гохусу, чох дилэрәм, чаныма кәлмәз,
Рәһми мэкэр әһвали-пәришаныма кәлмәз,
Бир кечә гулаг асмаға әфғаныма кәлмәз,
Билмәм нә олуб, севкили яр яныма кәлмәз,
Чан чыхды, худая, нә дейим мән бу кәлинә.

Билмәм, нә демиш дилбәрә ә'да енә мәндән,
Кәсмиш нәзәрин, аһү вавейла, енә мәндән,
Үн етмәз онун сәмтинә әсла енә мәндән,
Дөндәрди үзүн ол күли-рә'на енә мәндән,
Эйб олмая сөйсәм белә игбалын ичинә.

Иман кәтириб чүн һәрәм олмағына Вагиф,
Сүртэр үзүнү бу гапы торпағына Вагиф,
Кәһ зүлфүн өпәр, кәһ дүшәр аяғына Вагиф,
Һәрдәм баш әйәр гашларынын тағына Вагиф,
Сәнсэн мәнә һәм гибләвү һәм Мәккә-Мәдинә.

* *

Дилбэр, нэ дейим, сэн кими чанан элэ дүшмэз,
Зүлфүн кими неч зүлфи-пәришан элэ дүшмэз,
Лә'лин кими бир лә'ли-Бәдәхшан элэ дүшмэз,
Бир ердә белә һәкими-Лөгман элэ дүшмэз,
Бичарәләрин дәрдинә дәрман элэ дүшмэз.

Бир эйлә нәзәр лешкәри-мүжкан әләминә,
Көр нечә кечиб һөкмү онун руйи-зәминә,
Тәбриз, Шәки, Кәнчәвү Кабил шәһәринә,
Иран илә Туран, Һәләбү Мәккә, Мәдинә,
Бунларда белә сән чиләйин чан элэ дүшмэз.

Мән ашиг идим, шөвгү онун вар иди мәндә,
Өз ашигинин кәрдәнини салды кәмәндә,
Кәшмирү Хәта, Миср, Бухаравү Хүтәндә,
Мовсул шәһәри, Чин илә Мачинү Йәмәндә
Кәрчи кәзәләр, Рум, Әрәбистан, элэ дүшмэз.

Әлгиссә ки, йүз кафәр ола, йүз дә мүсәлман,
Төврат илә Инчил, Зәбур, айәти-Гур'ан,
Тифлис, Ирәван, Шамү Чәбәл, чүмлә Трабзан,
Дәрбәнд, Губа, Бақы, Шәмахилә Сифаһан,
Йүз сейр олуна күлл Дағыстан, элэ дүшмэз.

Нә мази-мүзаредә нәваханү хошәлһан,
Нә мәғрибү мәшригдә әчаиб белә инсан,
Фийиннә вә мин һейсү һүвә лейсә кәмакан,
Билсә гәдирин Вағифин, эйләр буна әһсан,
Әз рузи-әзәл мән кими әтшан элэ дүшмэз.

* *

Аһ... бир сәрхош никарын дағы өлдүрдү мәни,
Күнбәкүндән һүснүнүн рөвнағы өлдүрдү мәни,
Ағ биләкләрдә гызыл голбағы өлдүрдү мәни,
Эйләди шәһла көзүн мүштагы, өлдүрдү мәни,
Һамыдан ә'ла ки, гашын тагы өлдүрдү мәни.

Нә әчәб тәсвир олур ағ әлләрә әлван һәна,
Мәхмури көзләр пиялә, кәрдәни мисли-мина,
Ал сәрәндазла гәсабә, үстә түрфә ағ чуна,
ол күмүш бәзбәндли, белдә кәмәр, үстү мина,
Мәчлис ичрә бу нишанда саги өлдүрдү мәни.

Ал янағларын санасан ки, гызыл күл хәрмәни,
Һәр зәнәхданына бахдыгча чүнун эйләр мәни,
Мәст чешминә әчаиб рәнк тутмуш сүрмәни,
Гуршайыб ол ағү назик әлләрилә тирмәни,
Ики яндан учларын салмағы өлдүрдү мәни.

Салланыб йүз наз илән һәрдәм чыханда ханәдән,
Һәр гәрәф бахса гырар һәм дост, һәм биканәдән,
Әглә һуш икраһ олуб кетди мәни-диванәдән,
Гарә көзләр сүзүлүб, сәрмәст олуб пейманәдән,
Аһу тәк һәрцәм дөнүб бахмағы өлдүрдү мәни.

Вағифәм, гылдым бу шухун һүснүнү фикрү хәял,
Күнбәкүн инчәлибән оллу тәним муйә мисал,
Ахыры верди мәни бәрбадә бу гашы һилал,
Гәбримин дашына язсын бу сөзү әһли-кәмал:
Дилбәрин мәнән узаг олмағы өлдүрдү мәни.

* *

Аһ ким, бир ярын истиғнасы өлдүрдү мени,
Наз илә сәрхош хумар бахмасы өлдүрдү мени,
Чилвейи-рәнки-рүхүн һәмрасы өлдүрдү мени,
Ол сийәһ кирпикләрин әлмасы өлдүрдү мени,
Һамыдан артыг сачын сөвдасы өлдүрдү мени.

Мән һа әввәлдән дейилдим бейлә биндракү һуш,
Эйләйән кимдир, билирсизми, мәнни бу дәрдә туш,
Ол күлү наринчи мә'чәрди, о сәрви-сәбзуш,
Ғаш илә көз арасында бадә вердим чаны хош,
Билмәдим, бу ики шухун һансы өлдүрдү мәнни.

Һаг билир, олса әкәр дүня сәрәсәр дүшмәним,
Мүтләга кәрди-тәәррүз тута билмәз дамәним,
Анчаг әшгин атәшидир яндыран чанү тәним,
Эй мүсәлманлар, дейилдир һич кәс ганлым мәнним,
Хублар шаһбазының сонасы өлдүрдү мәнни.

Зүлфүнә гейриләрин иман верәрдим мән мәкәр?
Дәйсә мин шәмшир, гәтрә ган верәрдим мән мәкәр?
Өз хошумла ағлыма нөгсан верәрдим мән мәкәр?
Һәр етән чәлләда асан чан верәрдим мән мәкәр?
Онун ики һәркиси-шәһласы өлдүрдү мәнни.

Көчдү, һейф олду, көзәл, Вагиф, дәхи дүшмәз әлә,
Бир сийәһ кирпик учундан бағрыны дөлә-дөлә,
Һәшрәдәк һәркиз мазарымдан кәсилмәз вәлвәлә,
Ғәбримин дашинә язын охуя һәр кәс кәлә,
Билә ки, ярын ираг олмасы өлдүрдү мәнни.

* *

Алды чаным наз илә ол көзләри шәһла Пәри,
Ләбләри пүстә, янағы лаләвү һәмра Пәри,
Чисми күл, башдан аяға гамәти рә'на Пәри,
Сәрвдән ейрәк, сәнубәрдән дәхи бала Пәри,
Явру лачын көзлү, топгун синәли, сона Пәри.

Көзләри мәстан, сүраһи тәк чәкилмиш кәрдәни,
Ғарә зүлфү мишки-әнбәр, ағ бәдән күл хәрмәни,
Сачлары рейһан гоһулу, гоһину чәннәт күлшәни,
Ләбләри Ковсәр мәканы, ағзы шәккәр мә'дәни,
Сөзү ширин, өзү амма хосровү ә'ла Пәри.

Ал кейиб, әлван ләчәк өртәр күләбәфшан чыхар,
Санасан бүрчи-фәләкдән бир мәһи-табан чыхар,
Сейринә аләм сәрәсәр һәр тәрәф, һәр ян чыхар,
Әгл учар башдан, үрәк ойнар, чәсәлдән чан чыхар,
Көз учуйла һәр кимә әйләр нәһан има Пәри.

Эй мәнним маһим, сәнә бу шәһр, бу әлләр фәда,
Басдығын торпаға һәрдем лаләләр, күлләр фәда,
Сачының һәр муйинә йүз сачы сүнбүлләр фәда,
Ләһчейи-көфтарына күлшәндә бүлбүлләр фәда,
Ғашының бир тагинә гурбан ики дүня, Пәри.

Вагифәм, чаным сәнә һәр дәм фәдаләр әйләрәм,
Аһ чәкиб һичриндә Ғарғу тәк сәдаләр әйләрәм,
Дәркәһиндә кәлбинә чох илтичаләр әйләрәм,
Кечә-күндүз өмрүнә хейрү дуаләр әйләрәм,
Сахласын дәһрин бәласындан сәни мөвля, Пәри.

* * *

Эй сәба, ярә де ки, аварә көрдүм Вагифи,
Гәм әлиндән бикәсү бичарә көрдүм Вагифи,
Бағры олмуш сәрбәсәр сәдпарә көрдүм Вагифи,
Ағибәт салмыш өзүн одларә көрдүм Вагифи,
Кечә-күндүз мүнтәзир дидарә көрдүм Вагифи.

Бир янар атәш салыб пәрванә тәк ә'засына,
Охшайыбдыр дәһрдә ашигләрин рүсвасына,
Налә әйләр кечә-күндүз ялварар мөвласына,
Баш гошуб әйлә сәнин ол зүлфүнүн сөвдасына,
Бир заман басмаз аяг базарә көрдүм Вагифи.

Гәмәти-мөвзун илә бир сәрви-күлшәнсэн, көзәл,
Ики дүнянын сәфавү зөвгүнә тәнсэн, көзәл,
Этмәйә көздән-көнүлдән айрысан, кенсэн, көзәл,
Фикри, зикри, дедийи, данышдығы сәнсэн, көзәл,
Маил олмаз һәр етән көфтәрә көрдүм Вагифи.

Гашларындан айры ол мейрабы көрмәз көзләри,
Әйләмәз шәмсә нәзәр, мәһтабы көрмәз көзләри,
Аризин истәр, күли-сирабы көрмәз көзләри,
Ағлар әйлә кечә-күндүз, хабы көрмәз көзләри,
Яндырыбдыр чаныны одларә көрдүм Вагифи.

Сөйлә ким, башын үчүн, бир лүтф гыл, әй күл'үзар,
Салланыб, сәрви-рәвансан, бу яна әйлә күзар,
Кечә-күндүз дәрду гәм әтмиш мәни чандан безар,
Көрмәйә дидарыны һәр дәм чәкәр чох интизар,
Көзләрин тикмиш, бахар йолларә көрдүм Вагифи.

* * *

Ким ки, зөвг истәр, бүти-шириндәһан севмәк кәрәк,
Лә'ли хәндан, ләһчәси шәккәр фәшан севмәк кәрәк,
Тубигәд, топгунсинә, тутизәбан севмәк кәрәк,
Зүлфү мишк, амма янағы әргүван севмәк кәрәк,
Аһукәрдән, күлбәдән, назикмиян севмәк кәрәк.

Сәнкдил сагилә мина тәк әдир хизү нишәст,
Һейфдир пейвәстә әтмәк шишейи-көндү шикәст,
Шәһрдән-шәһрә кириб һәр ян чалыб чох павү дәст,
Әһли-үрфан, нүктәдан, шаирсөвән, ашигпәрәст,
Бир мұвафиг мәһлигавү мейрибан севмәк кәрәк.

Саиди, саги мүләһһәм, сими рә'на тәк бәяз,
Гүббейи-бәтһи-бүлури мөвчи-дәрә тәк бәяз,
Бейзейи-тәр синәси лә'ләи-лала тәк бәяз,
Мишкни чаргат, сурәти маһи-мүсәффа тәк бәяз,
Ал сәрәндазы сәриндә зәрнишан севмәк кәрәк.

Күлнәфәс, бихарү хәс, мәһбуби-нөврәс, әйшбаз,
Хошлига, бүргәкүша, әбруңума, хатирнөваз,
Ашинадил, доста маил, назү истиғнасы аз,
Гәдди назик, чисми фәрбей, үзү кен, зүлфү дираз,
Чешми шух, мүжканы ох, гашы кәман севмәк кәрәк.

Ашиналыг һәр күлән күл үздә, санмагдыр әбәс,
Һәр никаһи-кәрм үчүн одлара янмагдыр әбәс,
Һалыны билмәдийин яра инанмагдыр әбәс,
Вагифа, әввәл севиб, сонра усанмагдыр әбәс,
Севкили яры сөвән кәс һәр заман севмәк кәрәк.

* * *

Туба бойлум, гаметиндир сэрви-эр-эрдэн көзэл,
Күл үзүн янында зүлфүн сүнбүли-тэрдэн көзэл,
Дишлэрин дүр, ләблэрин ягути-эһмэрдэн көзэл,
Һәр сөзүн бир кәлмәси йүз гәндү шәккәрдән көзэл,
Мүхтәсәр, шәһди-дәһанын аби-Ковсәрдән көзэл.

Шанә ким, зүлфү бөлүр заһир олуր көйчәк габаг,
Бәрг уруб ойнар булутлардан чыхан күн тәк габаг,
.

Вәсмәли гашлар чатылмыш таги-минбәрдән көзәл.

Ала көзләр нәркиси-мәстанә тәк шәһләләнир,
Элә ки, сүзкүнләнир, йүз мәртәбә зибаләнир,
Көрсә бу шүх хәттини, билләһ, мәләк шейдаләнир,
Ол сияһ кирпикләрин ган төкмәйә сөвдаләнир,
Зәрнишан пейкандан артыг, тәшнә хәнчәрдән көзәл.

Шә'лейи-шәмси-чамалындан мүнәввәрдир дидәм,
Бәндиванын олмунам, һаша янындан мән кедәм,
Тутиядыр көзләрә һәр торпага бәссан гәдәм,
Бир әчаиб бу кәлир сачындан, әй күл, дәмбәдәм,
Мәст әдир димагымы рейһанү әнбәрдән көзәл.

Вагифәм,— бир ашиги-камил, йоһ әсла кәмлиийм,
Һәр заман ярын хәялилә олуր хүррәмлийим,
Һич тутмаз әшгдә надан илә һәмдәмлийим,
Бәлкә, заһид, сәндән артыгдыр мәним адәмлийим,
Сөвдийимтир һуридән ә'ла, мәләкләрдән көзәл.

* * *

Әй нәрисима, сәнин дидарьнын мүштагийәм,
Зүлфү әлбәрбулу, күл рүхсарынын мүштагийәм,
Кәрдәниндән асылан шәһмарынын мүштагийәм,
Шүх гәмзә нәркиси-хумарынын мүштагийәм,
Ол сәнубәр гәлдү хош рафтарынын мүштагийәм.

Гашларын тагин гоюб гейри һиләлә бахмарам,
Ризиндән көз кәсиб ол вәрди-алә бахмарам,
Хейли һейранам сәнә, өзкә чәмалә бахмарам,
Тутинин ағзындакы шәккәр мәгалә бахмарам,
Мән сәнин ширин-ширин кәфттарынын мүштагийәм.

Һәр етән намәһрәми өзүнә мәһрәм әйләмә,
Яр, мәнә ган ағладыб, әғяры хүррәм әйләмә,
Өзүнү сөз силмәйән нафәһмә һәмдәм әйләмә,
Зүлм гыл, чанымдан ол азарьны кәм әйләмә,
Шадиман әйләр мәни, азарынын мүштагийәм.

Олмаса бир ләһзә кәр гәддин нәзәркаһым мәним,
Асимани-һийликуну титрәдәр аһым мәним,
Мән сәнин бир чакәрин, сәнсэн көзәл шаһым мәним,
Көнләмү зүлмата салмыш һичрин, әй маһым мәним,
Кәл ки, инди руйи-пүрәнварынын мүштагийәм.

Вагифи өлдүрдү о мәһруләрин пәрвизәси,
Бағрыма мүжканынын санчылды тирү һизәси,
Зәһми-синәмдән төкүлдү үстүханым ризәси,
Әй Гарабағын ени ачмыш күли-пакизәси,
Хәстәйәм, гойнундакы ол һарынын мүштагийәм.

* * *

Үзүндөн ол күнөшрүхсар та мө'чәр чәкиб дурмуш,
Өзүн бир кушәйә ондан мәһи-әнвәр чәкиб дурмуш,
Мәләкдир өвчи-ә'лада, санарсан пәр чәкиб дурмуш,
Сәнубәр тәк әчәб тәрз илә гәддү пәр чәкиб дурмуш,
Чәбининдә каман әбруләрини хоштәр чәкиб дурмуш.

Зәнәхдан чөврәсиндә зүлфи-мишкәфшанмыдыр, я рәб,
Күлүн янында йохса дәстейи-рейһанмыдыр, я рәб,
Бу назик лә'ли-ләб ол гөнчейи-хәнданмыдыр, я рәб,
Сәдәф ағзындакы дүрданейи-дәнданмыдыр, я рәб,
Вә я сәрраф нәзмә бир нечә чөвһәр чәкиб дурмуш.

Ниһан бир көз учуйлә әйләди вакаһ никаһ чешми,
Мәһи өлдүрмәйә онун әдәр сабит күнаһ чешми,
Белә пүрназү гәмзә ола билмәз пәдшаһ чешми,
Зәрәфшан тири-мүжкан ичрә ол шухун сийәһ чешми,
Санасан, рәһмсиз чәлладдыр, хәнчәр чәкиб дурмуш.

Рүхү изһар гылымшдыр һәрарәт, нәм кәлир ондан,
Мәкәр күл бәркидир ким, үгдейи-шәбнәм кәлир ондан,
Мәсиһа-нитгидир дил дағына мәрһәм кәлир ондан,
Нәсими-чанфәза һәр ләһзәвү һәр дәм кәлир ондан,
Мүсәлсәл түррейи-тәррарына әнбәр чәкиб дурмуш.

Ширин сөзлү чаванын кетсә һүснү, ләззәти кетмәз,
Шәкәр нисбәт дурур һәрчәнд, гәдрү гиймәти кетмәз,
Кәсилмәз зөвгү хатирдән сәфавү үлфәти кетмәз,
Бу һуритәл'әтин, Вагиф, әлиндән шөвкәти кетмәз,
Мәләкләр сәф дәриндә та дәми-мәһшәр чәкиб дурмуш.

* * *

Әй гашы каман, кирпийи пейкан, гарачаргат!
Олсун белә чаным сәнә гурбан, гарачаргат!
Сәнсэн нә көзәл көзләри мәстан, гарачаргат!
Дәрдиндән олубдур чийәрим ган, гарачаргат!
Дөнүм башына, зүлфү пәришан гарачаргат!

Мәчлисдә сәнәмләр башыдыр шаһи-һүмаюн,
Кәрдән чәкибән отуру миһа кими мөвзун,
Ниһтәнәси нилуфәри, пираһәни күлкун,
Буһағы, зәнәхданы, габағы долу алтун,
Гылымш өзүнү чүмлә зәрәфшан гарачаргат.

Көр нечә күлаб илә гылыб зүлфүнү пүрнәм,
Дуруб дөнәсан башына шанә кими һәр дәм,
Дидары мүбарәк, гашыдыр гиблейи-аләм,
Дүняда ахыр мән дәхи чоһ көрмүшәм адәм,
Бир түрфә мәләкдир, дейил инсан, гарачаргат.

Чәм әтсән әкәр янына хубани-чаһаны,
Бир зәррәчә севмәм, дәхи гейрини, сиваны,
Сән сахла пәнаһиндә, худая, бу чаваны,
Йолунда пайәндаз әдәрәм баш илә чаны,
Олсайды бизә бир кечә мейман гарачаргат.

Шаһбаз отуруб, сайә салыб әнчүмән үстә,
Салмыш ики яндан ләчәйи күл бәдән үстә,
Бир лаләдир ол, сан, ачылыбдыр чәмән үстә,
Гөнчә кими яшмағы чәкибдир дәһән үстә,
Вагифдән әдир үзүнү пүнһан гарачаргат.

Көнлүмү тутмуш сарасар дөрдү мөһнөтлөр мөним,
Һәр ишим Мәчнун кими олмуш һекайәтләр мөним,
Ара ердә башыма голмуш гиямәтләр мөним,
Көнлүмүн күлзаринә дәймиш чох афәтләр мөним,
Йолуна баха-баха үзүлдү чаным, кәлә көр!

Вагифә һичрин сәнии чох зүлмү бидад әйләди,
Олмады дәрманы, мунча даду фәряд әйләди,
Бу гэзиййә мүмлейи-дүшмәнләри шад әйләди,
Агибәт эшгин мөни, әй шух, Фәрһад әйләди,
Әй додағы шәккәрим, ширин дәһаным, кәлә көр!

* * *

Дәрдин өлдүрдү мөни, әй һөвчаваным, кәлә көр!
Һәсрәтиндән ода яндым, дин-иманым, кәлә көр!
Йолуна баха-баха үзүлдү чаным, кәлә көр!
Әй күлүм, әй һәркисим, сәрви-рәваным, кәлә көр!
Әй додағы шәккәрим, шириндәһаным, кәлә көр!

Сәндән айры кәсилиб сәбрү гәрарым кечәләр,
Юху кәлмәз көзүмә, артыр азарым кечәләр,
Асиманә даяһыр һаләвү зарым кечәләр,
Сүбһәчән ган ағларам, әй күл'үзарым, кечәләр,
Дәрдин өлдүрдү мөни, әй һөвчаваным, кәлә көр!

Мүштагам гамәтинә, кәрдәнинә, голларына,
Ғашына, ғабағына, ағ үзүнә, халларына,
Зүлфүнә, бухағына, яһағына, әлләринә,
Әй көзәлләр сәрвәри, гурбан олум йолларына,
Һәсрәтиндә ода янды дин-иманым, кәлә көр!

Мән сәни көрмәкдән өтрү, бары бир кәз, әй сәнәм,
Чанымын һөвлүндән, ая, һейләрәм, һеч билмәнәм,
Дәрдим артыб, аз галыбдыр ки, о Исаяә дөнәм,
Истәрәм күндә кәлиса гапысында әйләнәм,
Әй күлүм, әй һәркисим, сәрвү рәваным, кәлә көр!

* * *

Ол маһи-мүнэввэр ки, сәһәрдән кедәчәкдир,
Рүхсарейи-пүрнуру нәзәрдән кедәчәкдир,
Хаки-гәдәми дидеһи-гәрдән кедәчәкдир,
Тәшрифи онун йә'ни, шәһәрдән кедәчәкдир,
Әлгиссә, чыхыб ихтияр әлдән кедәчәкдир.

Сағи, нә дурубсан, сөлә, дөвран йола дүшсүн!
Намы дағылыб, мүтриби-хошхан йола дүшсүн!
Чалсын дәфү ней, наләвү әфған йола дүшсүн!
Бу кечә кәрәкдир ирәли чан йола дүшсүн,
Фәрда ки, сүраһигәдү кәрдән кедәчәкдир.

Мәндә нәзәри вар иди бу түрфә чәванын,
Дидаринә чох мүштаг идим мән дәһи анын,
Синәм һәдәфинә мүжейи-шух фәшанын,
Ган ағла көзүм ким, сабаһ ол гашы кәманын
Пейканы чыхыб, зәхми чийәрдән кедәчәкдир.

Ярын сәнә играры кәр играр исә, Вағиф,
Һәр дәрди-дилиндән ки, хәбәрдар исә, Вағиф,
Сәбр әйлә, әкәр яр ситәмкар исә, Вағиф,
Чәк башына сир фикрин әкәр вар исә, Вағиф,
Ол сәрви-гәдин сайәси сәрдән кедәчәкдир!

* * *

Мәрһәба, сән бизә, әй түрфә чаван, хош кәлдин!
Пайинә пешкәш ола баш илә чан, хош кәлдин!
Бас көзүм үстә гәдәм, сәрви-рәван, хош кәлдин!
Сәнә мүштаг иди дил, гөнчәдәһан, хош кәлдин!
Кәл-кәл, әй гумрусәда, тутизәбан, хош кәлдин!

Һәгдән истәрдим, әя яру вәфалар сәни,
Хош етирди мәнә ол гадири-гәффар сәни,
Гойманам кетмәйә ким, та нәфәсим вар сәни,
Көрмәди йолда нә яхшы рәғиб, әгяр сәни,
Белә бивахтәвү пүнһану һиһан, хош кәлдин!

Сүрәтин килки-гәзанын хәти-мәнгушәсидир,
Өмрү чавид гылан лә'ли-ләбин тушәсидир,
Зүлфүнүн бади-сәба ашиги-мәдһушәсидир,
Бәндәханә сәнин өз мәтбәхинин кушәсидир,
Әфви-тәгсир буюр, шаһи-чәһан, хош кәлдин!

Нә заман ким, дейәсән, әй күли-хәндан, кедәрәм,
Бил ки, мән һәм дүшүбән даһына кирян кедәрәм,
Йә'ни зүлфүн кими чох һалы пәришан кедәрәм,
Өз аяғында кәлибсән, сәнә гурбан, кедәрәм,
Әй гара кирпийи ох, гашы кәман, хош кәлдин!

Чүн кәлибсән, кәрәм эт, сән дәһи биздән кетмә!
Көрмәсәм кәр сәни бир дә, өләрәм мән, кетмә!
Доланым башына, аллаһы севәрсән, кетмә!
Кедәр ожан енә кәл, биздән әлә кен кетмә!
Гойма кәл Вағифи чох да никәрән, хош кәлдин.

* * *

Эла, эй тэхтикаһи-мә'дәләт султаны, хош кәлдин!
Хәялым шәһринин сәрдари-зүләһсаны, хош кәлдин!
Сәвади-Миср халын Юсифи-Кән'ани, хош кәлдин!
Көзүм, көнлүм, әзнзим, гәлбимин хаганы, хош кәлдин!
Мүнәввәр әйләдин бу дидейи-киряны, хош кәлдин!

Сәни бади-сәбамы әйләди акаһ һалымдан?
Эшитдин йохса бир сәс налейи-биә'тидалымдан?
Нә мүддәтдир хәялын чыхмамышдыр худ хәялымдан,
Фәғаным жушинә етди, хәбәр верди мәләлымдан,
Ким әрз етди, кәтирдин дәрдимә дәрманы, хош кәлдин!

Шәһа, лүтфүн фүзун олсун ки, әлтафи-зияд етдин,
Бу күн мүштаги-дидарын оланы бәрмурад етдин.
Әзәлдән һа унутмушдун, нә яхшы сонра яд етдин,
Гәдәм басдын, сәәдәтлә бизи әлһәгг шад етдин,
Шәрәфли бүрчи-игбалын мәһи-табаны, хош кәлдин!

Ләби-аби-һәятын Вағифә чанпәрвәр истәрдим,
Скәндәрдән дә йүз гатла зүлалын беһтәр истәрдим,
Нә зөвги-чәннәтүл-мә'ва, нә аби-Ковсәр истәрдим,
Мәгалындан мүкәррәр тутиләр тәк шәккәр истәрдим,
Көзүм үстә гәдәм басдын, мәлаһәт каны, хош кәлдин!

* * *

Эй маһи-шәрәф, меһрү вәфаләр кәтирибсән!
Чох лүтфү кәрәм, чудү әталәр кәтирибсән!
Хуршид кими нуру зияләр кәтирибсән!
Бу шәһрә ки, тәшрифи-бәгаләр кәтирибсән,
Сән хош кәлибсән вә сәфаләр кәтирибсән!

Эй зати-шәрифиндә олан чилвейи-тәһсин,
Һичрин мәни әтмишди белә хәстәвү гәмкин.
Нә дәрдинә һәд вар иди, нә чөврүнә тәхмин,
Биз мүнғәзири-раһин идик, көзүмүз айдин,
Хаки-гәдәминдә тутияләр кәтирибсән!

Эй саһибн-тә'зим, сәрү чан сәнә пешкәш,
Дүрданейи-чешми-күһәрәфшан сәнә пешкәш,
Бу тәхткәһи-синейи-сузан сәнә пешкәш,
Мәчмуәйи-мүлки-дили-налан сәнә пешкәш,
Хош мә'дәләтү үгдәкүшаләр кәтирибсән!

Эй нүсхейи-фәррухрәгәмү мүншийи-гүдрәт,
Әбруйи-ләтифин хәти-мәншури-сәәдәт,
Сәрләвһи-рүхүн мәсләри-дибачейи-фитрәт,
Мәзмуни-вүчудун, бәли, имдади-инайәт,
Мүхлисләрә әһсанү сәхаләр кәтирибсән!

Эй чани-мүәлла мәһәли, сәрвәри-Вағиф!
Фәғфүрү Фиридунү Чәмү гейсәри-Вағиф!
Әфлаки-сәәдәтдә сәид, әкбәри-Вағиф!
Дидаринә мүштаг иди чешми-тәри-Вағиф!
Әлминнәтү-лиллаһ ки, чилаләр кәтирибсән!

* * *

Бир көзэл гамэтли яри-лалэрэнки севмишэм,
Яра истигнасы ширин шухи-шэнки севмишэм,
Гашы яй, кирниклэри түрфэ хэдэнки севмишэм,
Ох атыб ганлар төкөн түрканэ чэнки севмишэм,
Налэ рәһми кәлмәйән бир баҗры сәнки севмишәм.

Наз илә сәрхош кедәндә о көзәлләр сәрвәри,
Ики яндан мөвч әдәр зәррин калагай учлэри,
Бир мәләкдир санасан учмаға ачмыш шәһпәри,
Рөвзәйи-куйи-Мәдинә, гашы Кә'бә мән әри,
Аризид үзрә һәчәр тәһриндә бәнки севмишәм.

Бад әсиб үздән ниҗабы ачылаңда каһ-каһ,
Ше'ләсиндән күн олур көйдә хәчил, шәрмәндә маһ,
Кәрдәни, гәдди тамам көйчәк, рүхү сүн'и-илаһ,
Сәрбәсәр әндамы ағ, гашы, көзү, сачы сияһ,
Ал һәнадән лалэрәнк күлкунә чәнки севмишәм!

Һәр заман ким, ол сәнәм кедир габағымдан мәним,
Башә тәк бир од дүшәр, явар аяғымдан мәним,
Көй дәйир бир-биринә аһу фәғанымдан мәним,
Кәсмә миңа гүлгүлүн, сағи, гулағымдан мәним,
Хәндәйи-чананә бәнзәр мән бу һәнки севмишәм.

Вағифәм, һәр дәм дилимдә әзбәрим дост адыдыр,
Гәдди хош, рәфтәри көнлүм бағынын шимшадыдыр,
Көзләриндән әл-аман ким, чанымын чәлладыдыр,
Мән севән дилбәр Мәһәммәдин көзәл өвладыдыр,
Демәйин Сән'ан кими азыб фирәнки севмишәм.

* * *

Сәнин, әй шух мәлаикзада, гурбанын олум,
Кәлмишәм дәркәһинә мән дада, гурбанын олум,
Нә олур, бир етәсэн фәряда, гурбанын олум,
Мәни көздән салыб уйма яда, гурбанын олум,
Белә иш яхшы дейил һеч ада, гурбанын олум.

Душмүшәм дәрдинә, чох мөһнәтү гайгу чәкирәм,
Дейә билмәм сәнә, амма әлә кизлү чәкирәм,
Нейләйим, чох көрүрәм зүлмүнү, горху чәкирәм,
Доланыб мән гапына бусәйә арзу чәкирәм,
Сән өзүн бир етәсэн фәряда, гурбанын олум.

Ләбләрин лә'ли-Йәмән, гөнчәйи-тәрдир дәһәнин,
Тәзә күл хәрмәнидир башдан-аяға бәдәнин,
Лал әдәр тутиләри ләһчәйи-ширин сүхәнин,
Күлшәнин рөвнәгисән, зинәти бағу чәмәнин,
Боюн охшар сәнин ол шимшада, гурбанын олум.

Хәстәнәм, чох диләрәм яныма бир дәм кәләсэн,
Чәкибән хәнчәри, бағрым башыны бир дәләсэн,
Бахыбан бәндә чәкән чөврү чәфаны биләсэн,
Бәлкә бир рәһмә кәлиб, дәрдимә чарә гыләсэн,
Кетмәйә аһ илә өмрүм бада, гурбанын олум.

* * *

Сэн гөичэ кими һэр бир эдэн дэмдэ яшынмаг,
 Артар бизэ йүз мэртэбэ одларына янмаг.
 Мэн ашигэм, эй күл, сэнэ, олмаз буну данмаг,
 Өлөн күнэдэк эйлэмэрэм сэндэн усанмаг,
 Дэхн нэ яшынмаг, нэ бүрүнмэк, нэ утанмаг,
 Бэсдир бу даянмаг!

Аллаһэ шүкүр, лалэ янағында эйиб йох,
 Дишиндэ, дэһанында, додағында эйиб йох,
 Бир зэртэчэ зүлфүндэ, бухағында эйиб йох,
 Гашында, көзүндэ вэ габағында эйиб йох,
 Дэхн нэ яшынмаг, нэ бүрүнмэк, нэ утанмаг,
 Бэсдир бу даянмаг.

Мэн һа сэнин ол мэх үзүнү көрмүшэм йүз йол,
 Ох кирпийини, шух көзүнү көрмүшэм йүз йол,
 Һэм йолдашыны, һэм өзүнү көрмүшэм йүз йол,
 Шэккэр кими ширин сөзүнү көрмүшэм йүз йол,
 Дэхн нэ яшынмаг, нэ бүрүнмэк, нэ утанмаг,
 Бэсдир бу даянмаг.

Мэн худ дейилэм бэднэзэр, эй көзлэри шәһла,
 Мэндэн үзүнү яшырасан сэн элэ бича,
 Гойсан, эдәйим үзүнэ доюнча тамаша,
 Өлдүрдүн ахыр, мөндэ ки, чан галмады эсла,
 Дэхн нэ яшынмаг, нэ бүрүнмэк, нэ утанмаг,
 Бэсдир бу даянмаг.

Гейридэн экэр ки, эдэсэн сэн бу һичабы,
 Биллэм ки, сөзүндүр, бәли, мэгбулү һесабы,
 Йохса, мәни көрчәк, үзүнэ чәкмә һигабы,
 Кәл, тары үчүн, Вагифә чох вермә эзабы,
 Дэхн нэ яшынмаг, нэ бүрүнмэк, нэ утанмаг,
 Бэсдир бу даянмаг.

* * *

Эй зүлфү сийәһ, синәси әбийәз, көзү алә,
 Нә түрфә чавансан?
 Ағзын кими йох гөичә, янағын кими лалә,
 Күлзари-чинансан!
 Көрсә үзүнү мәһ, етәр әлбәттә, зәвалә,
 Хуршиди-чаһансан!
 Һеч бәндә сәнә олмая, я рәб ки, һәвалә,
 Сән афәти-чансан!
 Сөз йох, бу зәнәхданү рүхә, бу хәтү халә,
 Хублугда әянсан!

Дибачейи-ләвһи-гәләмә катиби-гүдрәт
 Язмыш сәни әввәл.
 Һеч адәмә үз вермәмиш әсла белә сурәт,
 Пүр зинәтү сейғәл.
 Зүлфүн сөзү һәр нүсхәдәдир, эй пәритәл'әт,
 Бир цәрһи-мүтәввәл.
 Көйдә етирир мүттәсил айә, күнә һичләт
 Һүснүндәки мәш'әл.
 Мүжканын урар тә'нә охун көйдә һилалә,
 Хуб гашы камансан!

Рәфтари-гәдин әйләди сайә кими памал
 Шиммады чәмәндә.
 Ган ағладыр ол гөичейи-хәнданы мәһү сал
 Лә'линдәки хәндә.

Султани-чаһан сэрвэрсэн, саһибн-игбал,
Алэм сэнэ бэндэ,
Көфтарын эдэр тутийн-шәккәршикәни лал
Һәр нитгә кәләндә.
Сән Хосров олубсан, бәли, һәр шәһд мәгалә,
Ширини-зәмансан!

Сәнсэн, сәнәма, чүмлейи-хубанә шәһәншаһ,
Йох сән кими дилбәр.
Бәрги-үфүгүндән ки, үзүн бир чыха наһаһ,
Хүршидә бәрабәр,
Салыр өзүнү зирин-нигабә шәфәгү мәһ
Манәңдейи-әхтәр,
Инсан ола билмәз бу сифәт пак, мүнәззәһ,
Чәм олса сәрасәр,
Сән чинси-мәләксән, етишибсән бу кәмалә,
Я руһи-рәвансан!

* * *

Ярым нә көзәл кейиниб, әлван бәзәнибдир,
Балапуши-яшыл.
Күлшәндә, санасан, күли-хәндан бәзәнибдир,
Хүршидә мүгабил.

Сүбһи дурубан чилвә верир ики янаға,
Дүняйә салыр нур,
Бир һүсни-бәди-тәл'әти-табан бәзәнибдир,
Хош рөвнәги камил.

Фитнә көзүнә сүрмә чәкиб, гашына вәсмә,
Чан алмаға дурмуш.
Бир гәмзәси бир афәти-дөвран бәзәнибдир,
Бир гәмзәси гатил.

Әнбәрми вә я мишки-Хүтән, рейһан ийидир,
Һәр дәм кәлир ондан.
Сәндәл гохулу зүлфү пәришан бәзәнибдир,
Гарәткәри-камил.

Вагиф, нә тамаша, нә әчанб, нә гиямәт,
Әр-әр хәчил олду,
Та көрдү ки, ол сәрви-хураман бәзәнибдир,
Аләм она маил.

* * *

Эй бүтн-тутизэбан, кэл ки, мэгалын истэрэм,
Тэшнейи-дидарынам, аби-зүлалын истэрэм,
Нази-кэрмү гэмзейи-чешми-гэзалын истэрэм,
Үз бязиндэ сэнин өз хэттү халын истэрэм,
Мэтлэй-вэчһиндэ эбруйи-һилалын истэрэм,
Сасейи-сэрви-гэди-тубамисалын истэрэм,
Дэмбэдэм зөвги-тэмашайи-чэмалын истэрэм,
Тари-зүлфи-мишкранкү руйи-алын истэрэм,
Галмышам һичриндэ күлзари-висалын истэрэм,
Эй бүтн-тутизэбан, кэл ки, мэгалын истэрэм!

Күллэр ачылмыш, бу күн эйши-нишатын вахтыдыр,
Күшейи-күлзардэ фэрши-бүсатын вахтыдыр,
Тазэдэн тэчдиди-үгди-иртибатын вахтыдыр,
Бэзми-эйди-вөслэ тэртиби-нишатын вахтыдыр,
Ингизайи-фэсли-күлдэн эһтиятын вахтыдыр,
Иллэти-эшгэ элачи-Бугратын вахтыдыр,
Ровзейи-ризван үчүн сейрү сетарын вахтыдыр,
Ашигү мөшуг ара хош инбисатын вахтыдыр,
Һәр заман ширин-ширин ихтилатын вахтыдыр,
Эй бүтн-тутизэбан, кэл ки, мэгалын истэрэм!

Раһи-эшгиндэ сэнин, мән чанү сәрдән кечмишәм,
Парә-парә гылмышам көнлү, чийәрдән кечмишәм,
Янмышам, пәрванәләр тәк балү пәрдән кечмишәм,
Һәр сәмәнса түррәдән, һәр симбәрдән кечмишәм,
Дилбәри-гөнчәдәһән, нәркис нәзәрдән кечмишәм,
Лаләдән әл чәкмишәм, күлбәрки-тәрдән кечмишәм,

Тәрк әдиб дәһрин сәфасын, хейрү шәрдән кечмишәм,
Дишләринчүн мэхзәни-дурри-күһәрдән кечмишәм,
Ковсәри унутмушам, шәһдү шәкәрдән кечмишәм,
Тәшнейи-дидарынам, аби-зүлалын истэрәм!

Мән сэнин бир ашиги-биихтиярын олмушам,
Бидилү бичанү бисәбрү гәрарын олмушам,
Шанәвәш мүштаги-зүлфи-табидарын олмушам,
Инчәлиб саәтбәсаәт тар-марын олмушам,
Узун илләр пайибәнди-рәһкүзарын олмушам,
Рәһкүзарын үзрә, сәрвим, хакисарын олмушам,
Валеһи-халү зәнәхданү үзарын олмушам,
Бир оналмаз дәрдимәнди-интизарын олмушам,
Шух никаһындан дүшүб, ширин-шикарын олмушам,
Нази-кәрмү гэмзейи-чешми-гэзалын истэрәм!

Чүнки мүштаг олмушам сән сәрви-симәндамә мән,
Эйләрәм мүжканымы хун илә зәррин хамә мән,
Язарам һәр күн сәнә мөһрү вәфадән намә мән,
Чох дедим һәмрәнк олум ол аризи-күлфамә мән,
Гоймаз амма чәрхи-кәрдун тез етәм бу камә мән,
Йох әчәб, десәм сийәһру кәрдиши-әйямә мән,
Дүшмүшәм сәрһәлгейи-зүлфун учундан дамә мән,
Нә шәраби-ләләкунә манләм, нә чамә мән,
Тикмишәм көз рузи-вәслиндән кәлән байрамә мән,
Мэтлэй-вэчһиндэ эбруйи-һилалын истэрәм!

Та кәлир кәһ-кәһ мәнә бәди-сәбәдән кағызын,
Чанымы мөдһуш әдәр әһбәр һәвадән кағызын,
Бәрки-күл тәк дүшмәз ол әтри-фәзадән кағызын,
Санки бир әттардыр, кәлмиш Хәгадән кағызын,
Дәм вурур, Иса кими, өмри-бәгадән кағызын,
Бир әчәб сәрмешгдир мөһрү вәфадән кағызын,
Ишләсин гасид, кәсилмәсин арадән кағызын,
Кәм дейилдир, лөвһи-тумари-гәзәдән кағызын,
Алса мин зинәт әкәр, мишкин гарадән кағызын,
Үз бязиндэ сэнин өз хэттү халын истэрәм!

Көстәрибдир, билмәзәм, лә'лин нә ләззәт көнлүмә,
Дөнә-дөнә ону фикр этмәкдир адәт көнлүмә,
Ондан өзкә кәлмәди ширин һекайәт көнлүмә,
Фиргәтиндән галмайыбдыр сәбрү тагәт көнлүмә,
Гамәтиндән айры заһирдир гиямәт көнүлмә,
Вә'дейи-вәслин һа версин истималәт көнлүмә,
Сән өзүн та этмәйинчә бир инайәт көнлүмә,
Чох етәр әғяридән чөврү иһанәт көнлүмә,
Сәйи-сәрви-гәди-тубамисалын истәрәм!

Чүн муради-хатиримдир лә'ли-ләбдән суди-әшг,
Эйләрәм һәр дәм гара бағрымы хуналуди-әшг,
Әршә башимдән чыхар түк башына мин уди-әшг,
Һәр рәкимдир аби-сөвдәдән долу бир руди-әшг,
Заһиди-бибак тәк мән олмамзә мәрдуди-әшг,
Һалия мүлки-мәлаһәтдә мәнәм Мәһмуди-әшг,
Вар үмидим ки, олам мән мүгтәдайи-чули-әшг,
Һаг мәнә этмиш мүсәлләм чүнки һәр мөвчуди-әшг
Вағифәм, салды мәни атәшләрә Нәмруди-әшг,
Галмышам һичриндә, күлзари-висалын истәрәм!

* * *

Эй рәнки-рүхи-алына һейран күлү лалә,
Чан гурбан ола сән кими бир гашы һилалә,
Вәһ, чилвейи-һүснүн етишибдир нә кәмалә,
Тәһсин кәтирәр көйдә мөлаик бу чәмалә,
Сәйр эләмишәм чох сәнәми-һурмисалә,
Амма нә дейим, олмамышам бәндә һәвалә
Бир сән кими шәккәрдәһәнү тутимәгалә,
Та ашиг олубдур көнүл ол аризидәлә,
Һәм силсилейи-какилә, һәм данейи-халә,
Даим чәкәрәм сүбһә тәкин һәр кечә налә.

Сәндән ки, чүда нуш әдәрәм сағәри-күлнар,
Түнд олма, дөнүм көзләринә, өзкә сәбб вар,
Әрз әйләйим, ол түррейи-әнбәр, күли-рүхсар
Гылмыш мәни бир мүшкүл олан дәрдә кирифтар,
Амма янарам атәшә пәрванә кими зар,
Йә'ни ки, олалы сәнә мән ашиги-дидар,
Һәркиз дейил әһвалыма бир кимсә хәбәрдар,
Начар әдәрәм дәрди-дилим сагийә изһар,
Лә'лин ки, дүшәр ядыма, әй көзләри хумар,
Бу зөвг илә каһи ичәрәм нечә һиялә.

Минавү сураһидә ки, вардыр бу ләтафәт,
Кәр чәкмәйәләр гамәтү кәрдән сәнә һисбәт,
Һәркиз мән әдәрдимми дәхи онлара үлфәт,
Һичриндә етәр чаныма чох мөһнәтү күлфәт,
Истәрсә мәнә күндә чәкиб тиғи-сиясәт,
Елдүрмәк үчүн үз гоя гатил кими фиргәт,

Ширин дэһэнин та ола бир дэм бизэ гисмэт,
Сабир олурам, вар нэ гэдэр чанда сэламэт,
Сэнсиз, нэ рэвалыр, мэн эдэм эйш илэ ишрэт,
Бэсдир мэнэ шөвгүн ки, олур чами-висалэ.

Охшар, дейибэн, лэблэринэ бадейн-күлкун,
Овунчүн олур нэр дэм она рэгбэтим эфзун,
Мэ'зур тут, олдум белэ шуридэ чийэрхун,
Чох олмушам ашүфтэ, нэришандилү мэнзун,
Зира ки, сэнин данейн-халиндэки эфсун,
Дил мүргүнү этмиш киреһи-зүлфүнэ мэфтун,
Чэм олса экэр бир ерэ Логману Фалатун,
Иох чарэ дэхн бадэдэн өзкэ мэнэ экиун,
Ничран күнү дилхэстэ олан дэмдэ бу мэ'чун
Бир васитэдир дэф'и-гэмү дэрдү мэлалэ.

Вагиф кими ким, дэм вурарам зүлфи-сиядэн,
Э'замэ дүшэр лэрзэ сэрэсэр бу нэвадэн,
Тэнбурсифэт чуш эдэрэм зэрби-нэвадэн,
Инди мэни нэр кэс көрэр олса рүфэгадэн,
Бир тарэ бэрабэр тутар ол чэнки-дүтадэн,
Ганун белэдир фиргейи-үшшагэ бинадэн,
Сэн чаһилэсэн, йох нэлэ элмин бу эдадэн,
Йохдур хэбэрин нич демэзсэн, фүгэрадэн,
Бир кэррэ дүшэндэ хэбэр ал бади-сэбадэн,
Сачын нэвэси көр ки, мэни салды нэ нэлэ.

* * *

Накэһан бир дэрдэ дүшдүн, олмады дэрман, Чавад!
Йүз фэрагү һэсрэгү дэрд илэ вердин чан, Чавад!
Етмэйиб мэгсүдэ, кетдин бейлэ нөвчаван, Чавад!
Галды Ибраһим хан, ган-яш төкүб, киян, Чавад!
Сэндэн өгрү, хан Чавад, сэрдар Чавад, султан Чавад!
Сэрбэсэр кейсин гара бундан керн дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудун хак илэ ексан, Чавад!

*

Эй эзиза, бир чаван иди, эчэб бэхши-худа.
Иззү риф'эт саһиби, бир хошнүма, хэнданлига,
Кэлмэмишдир сэн кими пакизэ тинэт, мүтлэга,
Олду, һейфа, дэрди-бидэрман бу дэһри-бивэфа,
Сэндэн өтрү, хан Чавад, сэрдар Чавад, султан Чавад!
Сэрбэсэр кейсин гара бундан керн дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудун хак илэ ексан, Чавад!

*

Нейлэди, эй вай, сэнэ дөврани-кэч, бэд рузикар,
Кетди күлрэнкин солуб, назик вүчудун харү зар,
Кэлди бэхтин гарэ, олду тачү тэхтин тар-мар,
Нечэ көзлэр галды һэсрэт, нечэ чанлар интизар
Сэндэн өтрү, хан Чавад, сэрдар Чавад, султан Чавад!
Сэрбэсэр кейсин гара бундан керн дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудун хак илэ ексан, Чавад!

Фиргәтиндә хан бабан гәдди бүкүлмүш дал олуб,
Баш ачыг, үз-синә мәчруһи валидән бәдһал олуб,
Фәрш әдиб торпаға үз һәмширәләр памал олуб,
Күндә бир мәншәр гопар, кәл көр нечә әһвал олуб,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад!
Сәрбәсәр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудун хак илә эксан, Чавад!

Од дүшүб, көшкү сарайлар, куйия, тағлар янар,
Сәс верәр сәнкү шәчәрләр—од тутуб дағлар янар,
Яса кирмиш сәбзәләр, кеймиш гара бағлар янар,
Чүмлейи-хәлги-чаһан ган-яш төкүб ағлар, янар,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад!
Сәрбәсәр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудун хак илә эксан, Чавад!

Дәмбәдәм ағлар көрәнләр, хәттү халын яд әдиб,
Шөвкәтү шанын аныб, о гәдди-далын яд әдиб,
Хош дейиб данышмағын, әглү кәмалын яд әдиб,
Яндырыр одлара чисмин, күл чәмалын яд әдиб,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад!
Сәрбәсәр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудун хак илә эксан, Чавад!

Бу мүсибәтдә Гарабаға дүшүбдүр ва сәси,
Дәрди-бидәрманү дағү сузи-бипәрва сәси
Ким, чыхар әрши-бәринә рузү шәб нала сәси,
Шәһрү сәһрадан кәсилмәз аһү вавейла сәси,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад!
Сәрбәсәр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудун хак илә эксан, Чавад!

Дүшдү чүн гүрбәт диярә, мәнзилин олду узаг,
Күнбәкүн артар чийәрдә атәши-аһи-фәраг,
Истәйәнләр әйләсин пәс һалыны кимдән сорағ?
Атәши-һәсрәт вүчудун әйләдикчә дағ-дағ,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад!
Сәрбәсәр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудун хак илә эксан, Чавад!

Әй дү чешми-валидә, әй гүррәтүл-әйни-пәдәр,
Әй сүрури-синә, әй рүһи-рәван, нури-бәсәр,
Галды һәсрәт, көз үзүн көрмәз, көнүл билмәз хәбәр,
Яна-яна та әбәд бүрян олуб, янар чийәр,
Сәндән өтрү хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад!
Сәрбәсәр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудун хак илә эксан Чавад!

Етмәдин имдадына бу Вагифин, душтагдыр,
Фәрши-пайиндән чуда дүшмүш, о бир торпагдыр,
Аһү фәряды кәсилмәз, та вүчуду сағдыр,
Од дүшүб һәр дәм янар, чисми тамам пүрдагдыр,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад!
Сәрбәсәр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудун хак илә эксан, Чавад!

ДЕЙИШИМЭ

ВИДАДИ ИЛЭ ДЕЙИШМЭ

Вагиф —Эй Видади, сэнин бу пуч дүняда
Нэ дэрдин вар ки, зар-зар ағларсан?
Ағламалы күнүн ахирэтдэдир,
Гэлэ инди сэндэ нэ вар, ағларсан?

Видади—Вагиф, нэ чох ян-баш-аяг атарсан,
Мэнэ дерсэн, нэ бу гэдэр ағларсан?
Сэнин дэ башында мәнэббэт бейни,
Әкэр олса, эйлэр әсэр, ағларсан!

Вагиф —Та чәсәдин чуда олмайыб чандан,
Бил өзүнү артыг султандан, хандан,
Гәриблик, айрылыг нәдир ки, ондан
Бу гэдэр чәкибән азар, ағларсан?

Видади—Ағламаг ки, вардыр, мәнэббәтдэндир,
Шикәстәхатирлик мәрһәмәтдэндир,
Әсли бунлар, чүмлэ мүрүввәтдэндир,
Олса үрәйиндә, бетәр ағларсан!

Вагиф —Сай гәнимәт дирилиийн дәмини,
Кечән һәмдәмләрин чәкмә гәмини,
Ағлын олсун, сил көзүнүн нәмини,
Дәхи керн кәлмәз онлар, ағларсан!

Видади—Ағламаг мө'мүнүн әләмәтидир,
Нәбинин дининин хош адәтидир,
Әкәр билсэн һаггын кәрамәтидир
Та кединчә нури-бәсәр, ағларсан!

Вагиф — Элиндэн кэндини алдыран фэлэк,
Инэклэрэ бузов салдыран фэлэк,
Ярү йолдашыны өлдүрэн фэлэк
Мэкэр сәни белә гояр, ағларсан?

Видади — Нейләрсэн сөйләмиш бузов, инәйи,
Бизимлә эйләмиш белә һәнәйи,
Һәзрәтгулу бәйин ағ дәйәнәйи,
Алыбсан әлинә мэкәр, ағларсан?

Вагиф — Кимдир инди бу дөврәдә ол адәм,
Пәрсис янындан һеч олмая кәм,
Гаралырсан булут кими дәмәдәм,
Ағ яғыш тәк яшын ахар, ағларсан.

Видади — Билләм чох ушагсан, үрәйин тохдур,
Ләвһү лә'әб илә һәвәсин чохдур,
Гочалыг әсәри көнлүндә йохдур,
Һәлә сонра ағлын кәсәр, ағларсан.

Вагиф — Той байрамдыр бу дүнянын эзабы,
Ағлы олан она кәтирәр табы,
Сәнин тәк оғлана дейил һесабы,
Һәр шейдән эйләйиб губар, ағларсан.

Видади — Оғлан, сән ушагсан, чавансан һәлә,
Еничә чисминә дүшүб вәлвәлә,
Тәзәчә дәйәнәк алыбсан әлә,
Гайым тут ки, наһаһ дүшәр, ағларсан.

Вагиф — Бидамаг олмагдан нә дүшәр әлә,
Шүкр әлә аллаһа, кәз күлә-күлә!
Ушаг һа дейилсэн тез-тез, һабелә,
Көнлүнүн шишәси сынар, ағларсан!

Видади — Узагдан бах, яхшы фәһм эт сатирә,
Бу иш бахмаз һеч көнүлә, хатирә.
Истәр йүз ил бу йоллара гат ирә,
Бир күн янар чанү чийәр, ағларсан.

Вагиф — Кечән ишдән мәрд икидләр позулмаз,
Аталар дейибдир: төкүлән долмаз.
Гатыг үчүн гышда ағламаг олмаз,
Иншааллаһ, кәләр баһар, ағларсан.

Видади — Дөвләтиндән етдик нанү нәмәйә,
Дүшдүк инди чадү гатыг емәйә.
Сөз ки, чохдур, ери йохдур демәйә,
Әкәр билсэн, эй бихәбәр, ағларсан.

Вагиф — Ич гатыгы, е дарынын чадыны,
.....
Нейләрсэн дөврәнын дадлы задыны,
Сәнә олур о зәһримар, ағларсан.

Видади — Эй мәнә көстәрән гатыгы, чады,
Ону ейән тапар күлли мурады,
Дүнянын сәнә дә ләззәти, дады
Бир күн олур ахыр зәһәр, ағларсан.

Вагиф — Нечә ки, дирисән өлү дейилсэн,
Гочалыбан яйлар кими әйилсэн,
Падишаһсан әкәр өзүнү билсэн,
Нечин олуб чандан безар, ағларсан?

Видади — Әлә ки, тахылды бурнуна чешмәк,
Гочалыг әл вериб, дәхи нә шишмәк,
Ушаглар ичинә дүшәр күлүшмәк,
Сәнин дә ачығын тутар, ағларсан.

Вагиф — Явуз чох гочалан баяты севәр,
Кәһ өйүнү, тәк-тәк өзүндән дейәр,
Сән дә етишибсэн о һәддә мейәр,
Бейнинә баяты уяр, ағларсан?

Видади — Күлл Гарабағын аби-һәяты,
Нәрмү назик баятыдыр, баяты,
Охунур мәчлисдә хош кәлиматы,
Ох кими бағрыны дәләр, ағларсан.

Вагиф — Мүхәммәс демәйин сейрәкләнибдир,
Баятыда зейнин зирәкләнибдир,
Гочалыбсан, гәлбин көврәкләнибдир,
Ишдән-күчдән олуб бекар, ағларсан.

Видади—Кәл данышма мүхәммәсдән, гәзәлдән,
Ше'ри-һәгигәтдән, мәдһи-көзәлдән,
Сәнин ки, һалыны билләм әзәлдән,
Элә дейиб: чанан, дилбәр, ағларсан.

Вагиф — Етмишдә ки, белә нәм кәлә көзә,
Кәсмәйә арасы, бахмая сөзә,
Ол заман ки, яшын етишәр йүзә,
Кәл көр онда нә бишүмар ағларсан.

Видади—Сары Чобан оғлу кәлсин янына,
Ахун дейә, чанын гатсын чанына,
Ханын шөвкәтинә, сәнин шанына,
О яхшы мүхәммәс дүзәр, ағларсан.

Вагиф — Ахыр сәнин нечә һалдыр бу һалын,
Һансы мәтләбдәдир фикрү хәялын,
Вә'дә күнү атын, гоюнун, малын
Әкәр доғмаз, әкәр доғар, ағларсан.

Видади—Чүн севмәзсән аты, гоюну, малы,
Эшитмәзсән һәркиз бу галмағалы,
Бәс нәдир йығыбсан нечә әялы,
Доғмаз шад оларсан, доғар, ағларсан?

Вагиф — Башына чәм олуб ағлын йығылмаз,
Ол сәбәбдән дәрдин, гәмин дағылмаз,
Сәнин малын бузов салыб сағылмаз,
Һәр кәс инәйини сағар, ағларсан.

Видади—Шейтан ки, дүняда алдадыр кими,
Хош кәлир о кәсә дүнянын дәми,
Чох йығма башына һурү сәнәми,
Гафил, өзкәләрә кедәр, ағларсан.

Вагиф — Чәһәннәмә кетсин кедән һәмдәмләр,
Олар үчүн чәкмә сән мунча гәмләр,
Кечән күнләри ки, инди бу дәмләр,
Дәли көнүл әбәс анар, ағларсан.

Видади—Көз нечин ағлайыб төкмәсин нәми,
Һейван һа дейил ки, чәкмәйә гәми,
Ағлын олса аныб яры, һәмдәми,
Лейлү һаһар, шамү сәһәр ағларсан.

Вагиф — Нә ярадыр үрәйинин ярасы,
Бу вахтадәк олмайыбдыр чарасы,
Узун илләр кәсилмәйир арасы,
Шамү сәһәр, лейлү һаһар ағларсан?

Видади—Бир көз ки ағламаз, һәм төкмәз яшы,
Әлбәттә, халидир бейиндән башы,
Олмаса яд әйләр ярү йолдашы,
Һәр дәм ки, ядына дүшәр, ағларсан.

Вагиф — О гәдәр доландын сағдан вә солдан,
Дөвләтли ханы да чыхардын йолдан,
Гоймадын ки, верә парчадан, пулдан,
Сәни хәләт әһли тутар, ағларсан.

Видади—Чох буланма бу дүнянын ганына,
Вәфа йохдур султанына, ханына,
Данасыны бир күн гоймаз янына,
Бизим инәк тәки тәпәр, ағларсан.

Вагиф — Дүня ишиндә ки, гочагсан гочаг,
Өлүдән гыврагсан, диридән гачаг,
Бир күн сағ олурсан, едди күн начаг,
Оврәтләр бағрыны үзәр, ағларсан.

Видади—Сәни гамышлыгда яшыран фәләк,
Ағлыны башындан чашыран фәләк,
Мейханәдән тез-тез дүшүрән фәләк
Белә гоймаз бир күн сүрәр, ағларсан.

Вагиф — Минэрсэн гатыры сүрә билмэсэн,
Йолун алтын, үстүн көрә билмэсэн,
Хан кэләр, ериндән дура билмэсэн,
Гәләбәйи голундан тутар, ағларсан.

Видади—Ағгыз оғлу Пири дүня гардашын,
Һатәмхан ағадыр синдә йолдашын,
Сары Чобан оғлу көзәл диндашын,
Нә чәкәрсән сән дәрди-сәр, ағларсан.

Вагиф—Вагиф, кәрчи эзабы вар дүнянын,
Сән нечин хофини чәкәрсән анын,
Тутубсан этәйин шаһи-мәрданын,
О күләр—күләрсән, ағлар—ағларсан.

Видади—Әһли-сүннәт вәл-чәмаәт пейвәстә,
Кедәрләр чәннәтә дәстәбәдәстә,
О күндә шад олар Видади хәстә,
Сәни янлыш көрүб күләр, ағларсан.

ИЗЪЯНАР

Изеңем

Сәһифә 21

„Байрам олду“ ше’ри Вагифин илк гошмаларындандыр. Шаир бу әсәри һәлә Шуша шәһәринә кәлмәмиш, Тәртәрбасарда мәктәб-дарлыг әтдийи илләрдә язмышдыр. Шеирдән онун һәлә субай олду-гу айдынлашыр. Шаир өз йохсул һәятындан данышыр.

Сәһифә 22

„Дурналар“ рәдифли ше’рини Вагиф Видадинин ашағыдакы гошмасына чаваб язмышдыр:

Гатар-гатар олуб галыб һавая,
Нә чыхыбсыз асманә, дурналар;
Гәриб-гәриб, гәмкин-гәмкин етәрсиз,
Үз тутубсуз нә мәнәна, дурналар!

Тәсбәһими гатарыңыз дүзәрсиз,
Һаваланыб әрш үзүндә сүзәрсиз,
Кәһ олур ки, данә-хөрә кәзәрсиз,
Сиз дүшәрсиз пәришанә, дурналар!

Әрз әйләйим бу сөзүмүн сағыдыр,
Йолларыңыз һәрәмдыр, яғыдыр.
Шаһин-шунгар сүрбәһизи дағыдыр,
Боянарсыз гызыл гана, дурналар!

Әзәл башдан Бәсрә, Багдад әлиһиз,
Бәйләр үчүн әрмәғандыр телиһиз,
Охудугча ширин-ширин дилиһиз,
Бағрым олур шана-шана, дурналар!

Бир баш чәкин дәрдимәндин һалына,
Әрзә язсын, гәләм алсын әлиһә,
Видади хәстәдән Багдад әлиһә,
Сиз етирин бир нишана, дурналар!

XIX әсрин мәшһур шаири Гасым бәй Закир дә Бақыда сүрхүн-дә олдуғу заман һәр ики шаирин әсәринә чаваб оларәг дурналар мөвзуунда шеир язмышдыр.

Бу ше'ри Вагиф 1795-чи илдә язмышдыр. Аға Мәһәмәд хан Гачар Шушаны мұһасирә этдийи заман Шушая кәлән мүййән йолларын мұдафиәсини Ибраһим хан айры-айры адамлара тапшырмышды.

Вагиф бу ше'ри Шуша мұдафиәсиндә иштирак эдән галабәйи Мәһәмәд хана языб онун мұһасирә күнләриндә дәвләти вәзифәдән чох өз шәхси тәсәрруфаты илә, өз шәхси ишләри илә мәшгул олмаһындан бәһс эдир.

Мәһәмәдхан бәйин дилиндән Вагифин мұасыри вә досту Ағғыз оғлу Пирнә шаирә ашағьдакы чавабы кәндәрмишдир:

Кәл, әй Вагиф, Мәһәмәдхан бәй илә,
Әввәлки ашналығ, араны сахла!
Аллаһын әмрилә даныш һәдисдән,
Сидғ илә китабы, гараны сахла!

Кәлди о вәсфи-һал етишди мәнә,
Бу шейтан либасы ярашмыр сәнә,
Ахундсан, чийиндә бораны сахла!

Әйлибдир гәддин, ағарыб ялын,
Һәрәм илә нечә кечәр әһвалин?
Әскәрәндән ашағь өтмәсин йолун,
Сән әлә чәһд әлә, ораны сахла!

Аз галыбдыр яшын етирә йүзә,
Иннән белә бәсдир, дәм вермә сөзә.
Гылынчы, түфәнки бағышла бизә,
Кағыз, гәләм-дәват, гур'аны сахла!

Ағғыз оғлу Пирини сән дә чох әкмә,
Торпағлы дамына тахтауш төкмә,
Шатырыны бурах, гәляны чәкмә,
Әзбәришдә ясин, дуаны сахла!

Бу чавабдан Әскәрән тәрәфин мұдафиәси Вагифә тапшырылдығыны тәхмин этмәк олур.

Сәһифә 30—32

Бу ики ше'ри Вагиф Ибраһим ханла бирликдә Күр ғырағь кәндләриндә олдуғу заман язмышдыр. Рәвайәтә көрә хан өз атлылары илә Күр ғырағьна кәлиб бир нечә мүддәт бурада галыр. Ханын вә атлыларын емәк, ичмәйини тәмин этмәкдә чәтинлик чәкән әһали тәнкә кәлир, ағсаггаллар Вагифә мұрачиәт эдәрәк ханы бурадан апармағы ондан хаһиш эдирләр. Вагиф бу ики гошманы языб ханәндәйә верир вә мәчилисдә охутдурур. Шаирин кетмәк арзуһуну дуян Ибраһим хан атлылара Шушая гайытмағ әмрини верир.

Бу ше'ри Вагиф, Видади II Ираклинин сарайында олдуғу заман она кәндәрмишдир. Шеир 1857-чи илдә М. Ф. Ахундов тәрәфиндән рус дилинә тәрчүмә олунуб, Тифлисдә нәшр эдилән „Журна“ адлы мәчмуәдә чап олунмушдур.

Сәһифә 145

Вагиф бу ше'ри Аға Мәһәмәд шаһ Гачар өлдүрүлдүкдән сонра языб досту Видадийә кәндәрмишдир. Бурада шаир Видадини заманәдә баш верән һадисәләрдән ибрәт алмаға чағырыр. Зүли әһлинин бәрбад олмаһындан, кечә халға гилбә олан бир чырағын (шаһа иранлылар гилбәй-әләм дейә мұрачиәт этмәләринә ишарәдир) сүбһ сөнмәсиндән, гурурла долу олан шаһ башынын тәпикләр алтына дүшмәсиндән бәһс эдир. Шаир шаһын ону чәзә илә өлдүрмәк үчүн әмр вермәсини хатырлайыб өзүнүн гуртармасыны дәмирчинин залым шаһын чәзасындан гуртармасына бәһсәдир:

Гуртаран әндишәдән аһәнкәри-бичарәни,
Шаһ үчүн ол мидбәри тәбдил олан мисмара бах!

дейир.

Бу бейт мүййән бир рәвайәтин бәдин ифадәсидир. Рәвайәт беләдир: мүййән мәгсәд үчүн дәмирчини өлдүртмәк истәйән бир шаһ она гәздән бир кечәдә ғырх мин ат мыкы һазырламағы әмр эдир. Дәмирчи сәһәрә гәдәр ятмыр, өлүм саатыны көзләйир. Сәһәр тездән шаһын адамлары гапыны дөйүрләр. Анчағ онлар ат мыкы йох, дәмирчини чәзаландырмағ үчүн йох. Кечә өлүмш шаһын табуту үчүн дөрд мисмар һазырламағы хаһиш эдирләр.

Сәһифә 146

Бу ше'ри Вагиф Видадийә язмышдыр. Видади Тифлисдә II Ираклинин сарайында нә мұнасибәтлә исә һәбсә алыныр вә сонрадан азад әдилер. Видади азад олдуғдан сонра Вагиф бу ше'ри языб достуна тәскинлик верир. Видади һәммин ше'рә ашағьдакы чавабы языр:

Һәр сәһәр бад әсәр, аризи-чанана дәйәр,
Тохунар сәрвә кәһи, каһ күлүстана дәйәр.

Шәм' кәр янса сәвади-шәб үчүн, һейф олмаз,
Ше'ләси чүнки онун аризи-чанана дәйәр.

Сөһбәти-накәсү намәрд һәммин сөһбәт имиш,
Тут ки, бир мәрд әтәйин дәвләти-хағана дәйәр.

Сән ки, бир мәрдин учундан нә бала чәкдин исә,
Вәсли-дидары онун рәһмәти-гуфрана дәйәр.

Мән ки, мейдани-бәла ичрә сәрим топ эдәрәм,
Та дүшәр әлдән-әлә, ахыры човканә дәйәр.

Чанымы атәши-гүрбәтдә белә яндырарам,
Нечә шәм'ә доланыб һәр кечә пәрванә дәйәр.

Нә гәдәр олса гоча, кәрчи, Видади хәстә,
Енә Вагиф кими, әлбәтә, йүз оглана дәйәр.

Бу ше'рин дөрдүнчү бейтинден айдындыр ки, Видади Вагифин
де бир заман бир мөрдүн учундан һәбсә алындыгыны она хатыр-
ладыр.

Сәһифә 147

Бу гәзәли Вагиф Видадинин ашағыдакы ше'ринә чаваб оларак
язмышдыр:

Дейибсиз йә'ни кәлләм, кәлди бир белә хәбәр, Вагиф,
Хилаф иди бу сөзләр, я пешимандыр мәкәр Вагиф?

Билирдим мән фәләк вермәз висалә чох да үз, амма
Бизи салды эзаби-интизарә, мүхтәсәр, Вагиф.

Бу күн данла демә, дөвран дейилдир бир гәрар үзрә,
Сән ондан та олунча вагиф, ол сәндән кечәр, Вагиф!

Мачалын вар икән ол яру һәмдәрди күзар әйлә,
Көнүл гәмдән ачар, яхшы олур сейрү сәфәр, Вагиф!

Вәтән яд әйләмәзсән кәр, туталым, көндүнүз гушдур,
Мәкәр гәт-и-рәһимдән әйләмәзсиз бир хәбәр, Вагиф!

Фәләк, бәр'әкси-дөвран олдуғундан бир нишандыр бу,
Видади хәстә төк дүшмүш вәтәндән дәрбәдәр, Вагиф.

Видади Вагифин чаваб ше'ринә ашағыдакы гәзәл илә чаваб
вермишдир.

Билриси Вагифа ким, көнлүмүз дидара чохдандыр,
Нә чарә, әйләмәз дөвран висалә чара чохдандыр.

Пәришандыр көнүл зүлфү пәришанлар һавасында,
Бу сөвдадә олудур мүргү-дил авара чохдандыр.

Һәбиба, та ки, дүшдүк чүн һөзар рәнчури-әшг олду;
Мүһәссәл етмәди бимаримиз тумара чохдандыр.

Гәрәз, чанана мәтләб чан исә инкарымыз йохдур,
Вериб чан-баш йолунда дурмушуг играра чохдандыр.

Видади хәстә ким, дүшмүш сәадәтләр сүчудундан,
Вәли, Сән'ани-дил та бағланыб зүннара чохдандыр.

Сәһифә 148

Бу ше'ри Вагиф Шуша шәһәриндә мәктәблар олдуғу заман
һәлә сарайдан кәнарда йохсул бир һәят кечирдий илләрдә язымыш-
дыр. Бурада шаир Гарабағда Чаваншир халгы ичәрисиндә ше'рин
чох севилдийиндән, өзүнүн чәтин һәят кечирмәсиндән бәһс әдир вә
хөстәрир ки: Гарабағда шаири мө'чүзә ярадан Муса кими гаршы-

лайырлар. Чаваншир әдли баятыя һүнәр кими бахыр. Чаваншир
нәсли гәләм гәдрини бәни-Исраил Мусанын, атдыгы заман әждәһая
чөврилән әсасыны гиймәтләндирдийи кими гиймәтләндирир.

Үрәйи ишыгылы адамлар өмүрләрини наданлар ичиндә кечирмә-
лждир, чүнки чыраг гаранлыг декабр кечәләриндә даһа артыг һөкм-
ранлыг әдәр. Шаир үмидвардыр ки, бу гара күнләр ахыра гәдәр
белә давам этмәсин. Вагиф өзүнүн Шуша шәһәриндә яшамасыны
лә'лин чахмаг дашы ичәрисиндә олмасына бәнзәдир.

Сәһифә 159

Бу мүхәммәс Вагифин сон әсәрләриндәндир. Аға Мәһәммәд
шаһ Гачарын Шуша шәһәриндә өлдүрүлмәсиндән сонра хандыгы
әлине алан Мәһәммәдхан Чаванширин рәфтарындан вә үмүмийәтлә
феодал һакимләрин зүлм вә эзабындан тәнкә кәлмиш шаир бу
әсәриндә өз дөврүнүн ичтимаи дәрләриндән бәһс әтмишдир.

Сәһифә 162

Бу мүхәммәси Вагиф Ш-ки ханы Һүсейн хан Мүштага языб-
ондан яхшы бир түфәнк истәмишдир. Һүсейн хан өз сарайында
яшayan шаир Рафеи илә Вагифә гызыл суюна тутулмуш бир түфәнк-
лә бәрәбәр ашағыдакы ше'ри дә көндәрмишдир.

Кәлмиш ол аличәнабын гасиди, истәр түфәнк,
Әй көзүм, нәзәрә гыл, бах һәр яна, ахтар түфәнк,
Әйләсин тап ким, көрәнләр сөйләсин бөһтәр түфәнк,
Камил олмуш чөвһәри үстүндә нәгши-зәр түфәнк,
Нейләр айә билмәзәм, я рәб, о шухү шәр түфәнк.

Йох икән заты чаһанда гылды Әфлатун ону,
Көр нәләр салды хәлайиг ичрә тутсун хун ону.
Һәр кәләнләр ихтираән гылдылар әфзун ону,
Әйләмишләр гәтли-нәфс әтмәкдән өтрү чүн ону,
Онун үчүн новһә салмыш аләмә, ағлар түфәнк.

Йый тәшбиһ әтдиләр хубруларын әбрусунә,
Тири-мүжканә, дөнүм әй көзләрин чалусунә.
Хәнчәр илә низә кимдир дүшәләр гайгусунә,
Чәрхә дә дәйсә башы дәймәз онун пәбусунә
Һансы сим әндамлынын бир үзвүнә бәнзәр түфәнк.

Сән Гарабағ ичрә гурмушсан тәрәб мейданыны,
Тутмусан дилдә олан вәдү вәфа мизаныны,
Көрмәйибсән әсби-әһсанын мәкәр чөвланыны,
Бир түфәнкин бу гәдәр сән чәкмисән һичраныны,
Әйләдим тәслими-Рафә чешми я бәрсәр түфәнк.

Ше'ринә тәһсин ки, етмәз һич бир әш'ар она,
Һәр кимин вар исә һәдди, сөйләсин көфтәр она,
Кимсә ләб тәрпәтмәсин ким, кәлмәз истифсар она,
Әйбдир Мүштагдән бу сөзләри изһар она,
Тутмасын нәзми рәкак-т вар исә кәмтәр, түфәнк.

Сәһифә 163

Бу шеир дә Шәки ханы Һүсейн ханы Вагифә күрк һәдийә көндәрмәси мүнәсибәтилә язылмышдыр.

Сәһифә 164

Бу ш'ери Вагиф II Иракли илә достлуг әлагәләри яратмаг мүнәсибәтилә кетдийи заман Тифлисдә язмышдыр.

Сәһифә 167

Бу ш'ери дә Вагиф Тифлисдә олдугу заман язмышдыр. О, Вали дейә Ираклийә ишарә әдир. Мүхәммәсдә Ираклинин оглу Левон тәриф әдилир.

Сәһифә 168

Бу мүхәммәс дә Тифлисдә язылмышдыр.

Сәһифә 205

Бу дейишмәдән сонра Виладди Вагифә ашағыда ихтисарла вердийимиз ш'ери көндәрмишидр:

Вагиф, нә тез сәнәмләрән әл чәкдин,
Бирин бир инәйә гиймәт әйләрсән,
Һәлә сонра кечийә дә әнәрсән,
Алса мүштәрийә миннәт әйләрсән.

Демәдимми алма ағ дәйәнәйи,
Данадан, бузовдан әтмә һәнәйи,
Инди нә чох истәйибсән инәйи,
Һәлә сонра даһа шидләт әйләрсән.

Довтәләб олубсан, кедибсән хандан,
Өлүнчә чыхманам та күдүстандан.
Иншаллаһ чалышсан һабелә чандан,
Һәр нә десән бир агибәт әйләрсән.

Бир икидсән ишләриндә даим ол,
Демәнәм ки, гәфләт әйлә, наим ол,
Хан буюран гуллуларда гаим ол,
Көр дүшмәнә нә һәгарәт әйләрсән.

Әкәр аллаһ хана верә нүсрәгләр,
Зайе олмаз һеч чәкдийин әмәкләр,
Баша кәлир әйләдийин нийәтләр
Кәр сидг илә һәнкү гейрәт әйләрсән.

Гушчу Намазәли ейиб ятмасын,
Даим сөзүн мәсләһәтә гатмасын,
Чох да өзүн һәр иейдана атмасын,
Гафил о икиди хиффәт әйләрсән

Бизим Абдуллаһын вардыр гәләми,
Оун да һа имди кәлибдир дәми,
Енә гоймаз о Кәнчәдә адәми,
Әкәр ки, сән бир ишарәт әйләрсән.

Баггал илән Әли мүштагындадыр,
Молла Сәфәрәли фәрағындадыр,
Хейрин олсун һәр кәс йығнағындадыр,
Онлар илән зөвги-ишарәт әйләрсән.

Һәркиз олмаз һагг күнәшин фәнасы,
Әксик олмаз яшыл башлы сонасы,
Мәһшәрәтән гаим олсун бинасы,
О мәсчид ки, доғру имарәт әйләрсән.

Биз дә тәшриф буюрмушдуг бағачан,
Әшитдик кәлдийин Нәсиб ағадан.
Мән һа билмәз идим та бу чағачан,
Инди билдим һүнәр, чүр'әт әйләрсән.

Бу шеирдән айынылашыр ки, Виладди Гарабагда яшадығы заман ханла бәрәбәр Күдүстана кетмиш, Вагиф исә шәһәрдә дөвләт ишләри илә мәшғул олмушдур. Шеирдән Вагифин әйни заманда Шушада тәмират ишләри илә мәшғул олдуғу да айдынылашыр.

ТАРИХИ ЭФСАНЭВИ ВЭ ЧОГРАФИ АДЛАР

АГА МЭНЭММЭД ХАН—Ага Мөнхэмэд шаһ Гачар—Гачар сүлалэсинин илк һөкмдарларындындыр. 1795-чи илдэ Шушаны мүнәһирэ этмиш, ала биләмәишдир. Һәммин ил Тифлис шәһәрини дағытмышдыр. 1797-чи илдэ Гарабагда ачлыг олмасындан истифадэ эдәрәк, Шуша шәһәрини истила этмиш вә Вагифи һәбсә алдырмышдыр. Вагиф мүнәхимә әдиләчәк күнүн кечәси Ага Мөнхэмэд шаһ өз ятағында өлдүрүлдүндән шаир һәбсдән азад олунмышдыр.

АФГЫЗ ОҒЛУ ПИРИ—Вагиф вә Видадинин мүасирләриндэндир. Һеча вәзи илә язылмыш шеирләри вар. Әсәрләри топланылыб чап әдиләмәишдир.

АЧЫГБАШ—Күрчүстан.

БӘНИ-ИСРАИЛ—Гәдим йәһуди говмунун адыдыр.

ВАЛИЙИ-КҮРЧҮСТАН—Күрчүстан һөкмдары II Иракли.

ВИДАДИ—Мөлла Вәли (1707—1807)—Мәшһур Азәрбайчан шаири, Вагифин яхын досту. Бир мүддәт Гарабаг ханлығында яшамыш, Күрчүстан һөкмдары II Ираклинин сарайында омушдыр.

ВӘРГА—XVII әсрдә яшамыш Азәрбайчан шаири Мәсиһинин „Вәрга вә Күлша“ поэмасынын гәһрәманларындындыр. Шеирдә икид севкили, вәфалы ашиг мәнәсында ишләнилир.

ГАРУН—Динләр тарихиндә дөвәти илә мәшһур олан хәсис бир адам тәсвир әдилир. Әдәбийятда хәсислик вә зәнкнилик тимсалы оларак ишләдилир.

МӘХЗӘНИ-ГАРУН—йә’ни Гарун хәзинәси.

ГЕЙСӘР—Сезар; Рум вә юнан һөкмдарларынын үнваны.

ГУШЧУ НАМАЗӘЛИ—Видадинин мүасирләриндэндир.

ГЫРАГБАСАН—Күр чайынын саһилләри.

ДАРА—Һәхәмәниләр сүлаләсинин сон һөкмдарыдыр. Эрамыздан әввәл IV әсрдә Македониялы Искәндәр тәрәфиндән мөғлүб әдилдикдән сонра өз адамлары тәрәфиндән өлдүрүлмүшдүр. Әдәбийятда гүдрәтли һөкмдар мәнәсында да ишләнир.

ӘРӘСТУ—Аристотел. Мәшһур юнан философу.

ЗӘМЗӘМ ГУЮСУ—Кә’бә яхынлығында бир гуюдур. Мүгәддәс сайылыр. Шәрг әдәбийятында көзәлин арғына охшадылыр.

ЗҮЛМӘТ—Низаминин „Искәндәрнамә“ әсәриндә вә халг рәвәйәтләриндә дирилик сую адландырылан әфсанәви чешмәнин олдуғу гаранлыг аләм.

ЗҮЛЕЙХА—Шәрг әдәбийятында Мисир әзизини (һөкмдарынын) арвады оларак кәстәрилир. Онуң Юсифи севмәси, она бәһтан атмасы, зиндана салдырмасы вә, нәһайәт, онунла әвләнмәси һағында мүхтәлиф рәвәйәтләр вардыр. Шеирдә көзәл мә’шүгә мәнәсында ишләнилир.

ИСКӘНДӘР—Низаминин „Искәндәрнамә“ поэмасынын гәһрәманы. Шеирдә гүдрәтли һөкмдар мәнәсында ишләдилир.

ИБРАҺИМ ХАН—XVIII әсрдә Гарабағын ханы олмушдур (1760—1806). Атасы Пәнаһ хандан сонра өлкәни идарә этмишдир. Иран тәсириндән гуртармаг үчүн Күрчүстан вә Русия илә иттифаг бағламыш, 1805-чи илдә Русия тәбәәлийини гәбул этмишдир. Вагиф онун сарайында харичи ишләр вәзири вәзифәсиндә чалышмышдыр.

КҮЛША—Мәсиһинин „Вәрга вә Күлша“ поэмасы гәһрәманларындындыр. Шеирдә көзәл севкили, вәфалы мә’шүгә мәнәсында ишләдилир.

КАБИЛ—Әфғаныстанын мәркәз шәһәридир.

КӘ’БӘ—Мәккә шәһәриндә мүсәлман мә’бәди.

КӘЛИМУЛЛАҺ—Мусанын ләгәби.

КОВСӘР—дини әсәтирә көрә чәннәтдә бир булаг ады.

ЛӘМБӘРАН—Гарабагда кәнд адыдыр.

ЛЕЙЛИ—Низаминин „Лейли вә Мәчнун“ поэмасы гәһрәманларындындыр. Шеирдә көзәл севкили, вәфалы мә’шүгә мәнәсында ишләдилир.

МӘДИНӘ—Әрәбистанда шәһәр адыдыр. Вагифин арвадынын ады да Мәдинә имиш.

МӘККӘ—Әрәбистанда шәһәр адыдыр.

МӘНЭММЭД (Мөнхэмэд бәй Чаваншир)—Ибраһим ханын гардашы оғлу олмушдур. Ага Мөнхэмэд шаһ Гачар Шуша шәһәрини алдығы заман Ибраһим хан өз аиләси илә Беләкана гачмышды. Ага Мөнхэмэд шаһ Шушада өлдүрүлдүкдә ханын узағла олмасындан истифадэ эдән Мөнхэмэд бәй Чаваншир ханлығы әлине алмышдыр. О, әмисинин яхын адамларыны ортадан көтүрмәк истәмәш вә буна көрә дә Вагифи оғлу Әлиаға илә бирликдә өлдүртмүшдүр. Ибраһим хан колдикдән сонра Шәккийә гачан Мөнхэмэд бәй нәһайәт Ширван ханы Сәлим хан тәрәфиндән өлдүрүлмүшдүр.

МӘЧНУН—„Лейли вә Мәчнун“ поэмасынын гәһрәманы. Шеирдә һәгиги, вәфалы, садиг вә һәрәрәтлә севән ашиг мәнәсында ишләнир.

МҮШТАГ—Шәки ханы Һүсейн ханын шеирдә ишләтдийи тәхәллүсдур. Һүсейн хан Вагифин досту олмуш, она түфәнк вә күрк һәдиййә көндәрмишдир.

САРЫ ЧОБАН ОҒЛУ—Вагифин достларындындыр.

СӘН’АН—Шейх Сә’ан. Әфсанәйә көрә күрчү гызыны севдийиндән мүсәлман икән дөңүб христианлығы гәбул этмиш, отуз ил

донуз отардыгдан сонра севкилисинэ чатмадыгы үчүн мөһв олмуш-дур. Шейрдэ мөһөббэт уgrundа һәр шейдән кечмөйө һазыр ашиг мөһнасында ишленилир.

СӨМӨНДӨР—Одда яшадьгы сөйлөнилән әфсанәви бир гушдур.

СҮЛЕЙМАН—Гәдим йәһуди һөкмдарларындандыр. Динләр тарихиндә пейгәмбәр кими көстәрилир. Шейрдә гүдрәтли һөкмдар мөһнасында ишләдиллир.

ШИРИН—Низаминин „Хосров вә Ширин“ поэмасынын гәһрәманларындандыр. Шейрдә көзәл вә фәдакар мөһшугә мөһнасында ишленилир.

ШИШӘ—Шуша. XVIII әсрдә Пәнаһ хан тәрәфиндән әсасы гоюлмуш бу шәһәр бир заманлар Пәнаһабад адланьрмыш.

ЧАВАД—Гарабағ һөкмдары Ибраһим ханын оғлунун адыдыр.

ЧАВАНШИР—Гарабағда бир нәслин адыдыр. Ибраһим хан бу нәслдәндир.

ЧӨМШИД—Иранын әфсанәви һөкмдарларындандыр. Шейрдә гүдрәтли һөкмдар мөһнасында ишләдиллир.

ФӘРһАД—Низаминин „Хосров вә Ширин“ поэмасынын гәһрәманларындандыр. Шейрдә фәдакар ашиг мөһнасында, әйни заманда гүдрәт, гүввәт рәмзи олараг да ишленилир.

ХЫЗР—дини әфсанәләрдә дирилик суюну ичиб әбәди яшаян вә дарда галанлара көмәк әдән әфсанәви бир шәхсийәтдир. Халг әдәбиятында Хыдыр Иляс, Хыдыр Нәби адлары илә дә мөһшүрдур.

ҺӘТӘМХАН АҒА—Вагифин мүасирләриндәндир.

ЮСИФ (Юсифи-Кән'ан)—Әсатирә көрә көзәл олдуғу үчүн гардашлары тәрәфиндән гуоя атылмыш, карван тәрәфиндән хилас әдилиб Мисирдә гул кими сатылан, ахьрда Мисир һөкмдары олуб, Зүлейха адлы бир көзәл илә әвләнән бир адамдыр. Фирдовси вә Чами кими шаирләр „Юсиф вә Зүлейха“ адлы поэмалар язмышлар. Шейрдә Юсиф көзәллик мөһнасында ишленилир.

ЛҮҒӘТ

А

Аби-һаят—дирилик сую.
Аби-рәван—ахар су.
Аваз—сәс, сәда.
Азибәт—ахьр, сон.
Ағуштә—булашмыш, бәләш-миш.
Ал—гырмызы; һийлә; нәсл.
Алинәсәб—йүксәк нәслдән олан.
Амач—һәдәф, нишанә.
Ара—бәзәйән, зинәтләндирән.
Чаһанара—дүня бәзәйән, дүня зинәт верән.
Арайиш—зинәт, бәзәк-дүзәк.
Ариз—үз; әризә верән.
Арәстә—бәзәнмиш, зинәтләнмиш; һазыр мөһнасында да ишленилир.
Асайиш—раһатлыг, истираһәт.
Асар—әсәрләр, әләмәтләр, яди-карлар.
Аси—күнаһкар, үсян әдән.
Атәши-сузан—янар од.
Афәт—бәла, мүсибәт.
Афәти-дәһр—зәманәнин бәласы
Афитаб—күнәш.
Аһән—дәмир.
Аһәнкар—дәмирчи.
Ашүфтә—пәришан.

Б

Бавәр әтмәк—инанмаг.
Бад—күләк, ел.
Бадә—шәраб.
Бади-сәба—сәһәр күләйн.
Бадү бәрф—күләк вә гар.
Базу—биләк.
Базубәнд—биләрзик, голбаг.
Бала—йүксәк, уча; бой, гәдл, гамәт.
Барани—яғмурлуғ, яғыш яған заман кейилән либас.
Бар—йүк.
Бари-мөһнәт—дәрд йүкү.
Бейзә—юурта.
Бейзейи-тәр—тәзә юурта.
Бәга—әбәди.
Бәдр—он дәрд кечәлик ай.
Бәдку—пис даньшан.
Бәдәл—әвәз.
Бәдхәл—һәр кәсин писляинийн истәйән.
Бәзбәнд—базубәнд сөзүндән—биләрзик.
Бәзл—бағышламаг.
Бәзм—йығынчаг, мәчлис.
Бәнк—тирийәк.
Бән—хал.
Бәндә—гул.
Бәрат—бәхшиш.
Бәрг—илдырым.
Бәрә—пусгу ери.
Бәрк—яргап.

Бәрки-кул—күл ярпағы.
Бәрки-тәр—тәзә ярпаг.
Бәрф—гар.
Бәстә—бағлы.
Бәтн—гарын.
Бәса—чох.
Бәхш—бағышламаг.
Баһадир—икид.
Бәһр—дәнниз; шенр өлчүсү.
Бейтәр—даһа яхшы, чох яхшы.

Бәяз—ағ.
Бидад—залимлик.
Бидар—ояг.
Биканә—яд адам.
Бикуман—шүбһәсиз, шәксиз.
Биләсинчә—архасынча.
Бим—горху.
Бимәғз—бейинсиз; ағылсыз.
Бинакуш—гулағын сырга тахылан ери.
Бипәрва—горхмаз.
Бисат—фәрш; дөшәнмиш ер.
Бу, буй—гоху.
Бүғз—кин, дүшмәнчилик.
Бута—нишан, һәдәф.
Бүзгалә—оғлаг.
Бүргә—үз өртүйү, нигаб.
Бүрян—гызартма.

В

Вәрд—күл.
Вәсмә—гаша чәкилән рәнк.
Вәһ—үз.
Вәһдәт—бирлик.
Вәсфи-һал—тәриф.

Г

Гәбгәб—бухаг.
Галү-бәлә—әзәл күн.
Гарычгай—гызыл гуш.
Гәдд-гамәт—бой.
Гәмтәрпир—гаты, сәрт.
Гәсаб—гәдимдә гадынлара мәхсус баш кейими.
Гәтрейш-әшк—көз яшы дамласы.
Гәһр—гәзәб.
Гулач—ики ачыг гол узуну.
Губар—тоз, күдурәт, дәр.
Гүбари-тирә—гара торпаг.

Гуллаб—чәнкәл.
Гылыг—хасийәт.
Гөвл—сөз, *гөвлү садиг ола*—сөзү дүз ола.
Гулами-кәммтәр—алчаг гул.

Д

Дам—тәлә, тор.
Даму—чәһәннәм.
Дал—„д“ һәрфи эрәб әлифба. сында „д“ азыллыгындан бүкүк белә охшадылар.
Данәндә—биличи.
Дари-фәна—фәна эви, дүня.
Дәрди-сәр—баш ағрысы.
Дәр—гапы.
Дәндан—днш.
Дәстур-тәрз—үсул, гайда.
Дәстәр—чалма.
Дәстари-әһмәр—гырмызы чалма.
Дәһән—ағыз.
Дәшнә—хәнчәр.
Дидар—көрүш.
Дидә—көз.
Димағи-пүргүрүр—мәғрүр бейин.
Дил—үрәк.
Дилбәр—көзәл, севкили.
Динләнемәк—динчәләмәк, руһланмаг, чанланмаг.
Дираз—узун.
Дөврани-кәчрәфтар—тәрсинә доланан эзманә.
Дибануш—ипәк кейинән.
Дуд—түстү.
Дута—ики дәнә.
Дүхтәр—гыз

Ә

Әбйәз—ағ.
Әбләг—ала-була.
Әбришим—ипәк.
Әбру—гаш.
Әбус—гарагабаг.
Әбусән-гәммтәрпир—тутгун, гашгабаглы.
Әгәл—аз.
Әгяр—рәгиб; өзкә; дүшмән, яд.
Әдна—алчаг.

Әзузи-әзәл—әввәл күндән.
Әзвач—зөвчәләр, арвадлар.
Әлван—рәнкарәнк.
Әлтаф—лүтфләр.
Әкбәр—ән бөйүк.
Әксәр—чох.
Әксәр-әгәл—аз-чох.
Әкнун—инди.
Әмвач—мөвчләр, далғалар, ләпәләр.
Әммарә—инсаны писликләре мәчбур әдән мейл.
Әлһан—сәсләр.
Әнвар—нурлар, ишыглар.
Әнвәр—нурлу, ишыглы.
Әндишә—фикир, хәял.
Әргүван—гырмызы чичәк адыдыр.
Әсә—мейдан.
Әрзани—лайн.
Әрмәган—һәдийә, төһфә, сөвгат.

Әрус—кәлин.
Әсләһә—силаһлар.
Әтвар—төврләр, һәрәкәтләр.
Әтвәл—узун.
Әтшан—сусуз.
Әфзәл—ән яхшы.
Әфзун—артыг.
Әфлак—фәләкләр, көйләр.
Әфсәр—тач.
Әфшан—сачан.
Әхзәр—яшыл.
Әхтәр—үлдуз.
Әһкам—һөкмләр.
Әһмәр—гырмызы.
Әшк—көз яшы.
Әсайи-әждәһәпейкәр—әждәһә шәкилли әса.

З

Зәидән—догмаг.
Зәбан—дил.
Зәнәхдан—чәнә чөкәйи.
Зәвал—бәлә.
Зәррин—күләбатынлы, зәрри.
Зәһм—яра.
Зәһр—өд.
Зивәр—зинәт, бәзәк.
Зиба—көйчәк.
Зишт—чиркин, пнс.

Зиядә—артыг.
Зия—ишыг.
Зулф—сач.
Зулафи-пуртаб—гыврым сач.
Зуд—тез.

И

Инайәт—ярдым, көмәк.
Иорани дил—ширин дил.
Иғбал—бәхт.
Иобар—бәдбәхтлик.
Ийма—ишарә, ним.
Имруз—бу күн.
Иһанәт—тәһгир әтмәк.
Имбисат—ачылмаг, фәрәһләнмәк.
Илтимас—хаһиш.
Интигал—ерини дәйишмәк, кечмәк.
Истиғна—наз.
Иснашизр—он ики имам (мәзһәб адыдыр).
Ихтилат—данышыг, сөһбәт.
Истималәт—тәсәлли вермәк.
Ираг—узаг.

К

Кам—арзу.
Кар—иш.
Кан—мәдән.
Кәбир—бөйүк.
Кәззәб—яланчы.
Кәлб—ит.
Кәммтәр—алчаг.
Кәшк—кашанә.
Кизб—ялан.
Кәрбас—без, ағ.
Кишвәр—өлкә.
Кутаһ—гыса, көдәк.
Кузакар—сәһәнк, бардаг гайыран.
Куй—күчә.
Күрейи-атәшсүзан—янар од күрәси.

К

Кәзәл—нар габыгы.
Кәрд—тоз.
Кәрдән—боюн.

Кәрдиш—доланмаг, кээмэк.
Кәрм—исти.
Каз—дэф.
Кәшт чыхмаг—сейрә чыхмаг.
Көфтәр—данышыг.
Курбан—яха.
Кирифтәр—мүбтәлә, әсир, дү-
чар олмаг.

Кулаб—күл сую
Кейсу—сач.
Куйәндә—шанр, натиг.
Күлбүн—күл ағачы.
Күли-һәмира—гызыл күл.
Күли-хәндан—ачылмыш күл
Куш—гулаг.
Кунәшаса—күнәш кими.
Куншә—күнч.

Л

Лаләрүх—ләлә үзлү.
Лаали—иччиләр, мирвариләр.
Ләб—долаг.
Ләбхәндә—долағы күлүшлү.
Ләбшкәр—шириндолаг.
Ләһн—сәс.
Лешкәр—гошун.
Лига—үз.
Лөлө—мирвары, инич.

М

Манәндә—охшар.
Маһ—ай.
Маһвәш—ай кими.
Маһтабан—ишыглы, парлаг ай.
Маазллаһ—аллаһ эләмәсин.
Мөвлә—аға.
Мәгал—данышыг.
Мә'ва—дүшәркә, мәнзил, мәс-
кән.
Мәгбул—бәйәнильмиш, гәбул
олунмуш.
Мөвч—ләпә, далға.
Мәдәләт—әдаләт.
Мәзәлләт—зәлиллик.
Мәдар—вәсилә.
Мәнгүшә—нәгш олунмуш.
Мәләләт—йорғунлуг, дүшкүн-
лүк.
Мәлбусә—либ с, палтар.
Мәкр—һийлә.

Мәргәд—гәбр.
Мәрдуд—говулмуш.
Мәләкаса—мәләкә бәнзәйән.
Мәтлә—ше'рин илк мисрасы.
Мәхмур—хумарланмыш, сүз-
күн.

Мәхзән—хәзинә.
Мәһ—ай.
Мәһбуби-мунтәхәб—сечил-
миш көзәл.
Мәһр—мәһәббәт; күнә
Мәһман—ғонаг.
Мәһтаб—ай ишығы.
Мина—сүрәһи; зәркәрин гы-
зыл-күмүш үстүнә нәгш этдийи
ишыл рәнкли бәзәк.
Мишкин—гара, мишкли.
Мунтәхәб—сечилмиш.
Мусәффә—сафлашдырылмыш.
Мусәввәр—тәсвир әдилмиш,
рәсм олунмуш.
Мүстәһсән—бәйәнильмиш.
Мүтәрра—тәрәвәтли, рөвнәг-
ли.
Мүтриб—чалыб ойнай.
Мүтәһһәйир—һейран олан,
һейрәтә дүшмүш.
Мүхәмәс—һәр бәнди беш
мисралы шеир.
Мүхлис—доғру, яхын дост.
Мүжжкан—кирпикләр.
Мүшәввәш—һалы пәришан.
Мүштаг—иштигялы.
Мүшкүл—чәтин.

Н

Накәс—алчаг.
Наяб—тапылмаян.
Надир—аз тапылан.
Надидә—көрүнмәмиш.
Намә—мәктуб.
Нәхл—ағач.
Нәвахан—һава илә охуян.
Ниса—гадын.
Никаһ—бахыш.
Нөврәстә—сни етишмиш

П

Пай—аяг.
Пайбәнд—аяғы бағлы; әнкәл-

Пайәндәз—үстүндән кечмәк
үчүн ерә сәрильмиш гумаш
парча, халы, халча.

Памал—*паймал*—тапдалан-
мыш, аяг алтында галмыш.
Пәйвәстә—даим, һәмийшә; бир-
биринә бағлы.

Пәдәр—ата.

Пәйғам—хәбәр, сифариш.

Пәйк—чакәр, гасид, мушдулуг-
чу.

Пәйкан—охун учуна тахылан
дәмир.

Пәйкәр—сүрәт, үз, чөһрә; кө-
зәл.

Пәйманә—ички ичилән габ, сә-
ғәр, гадәһ.

Пәрвизә—парлаглыг.

Пәргу—гу түкү.

Пәртәв—парлаглыг; айдын;
ишыг.

Пәру бал—гол-ғанад.

Пирайә—зинәт, рөвнәг.

Пираһән—көйнак.

Пичү таб—изтираб, тәләш;
гыврым.

Пустин—күрк, ичи дәрили бү-
рүнчәк.

Пушак—өртүк, кейим.

Пунһан—мәхфи, кизли.

Пур—долу.

Пүсәр—оғул.

Р

Раз—сирр.

Рази-дил—үрәк сирри.

Рак—дамар.

Рәнч—әзийәт.

Рәһкузар—кечид, йол.

Рәхт—палтар.

Риштә—тел.

Рубәру—үз-үзә.

Руд—чай.

Руз—күн, күндүз.

Рузкар—зәманә.

Рәван—кедән, ахан

Руйи-зәмин—ер үзү.

Рүхсар—үз.

С

Саид—бижәк.

саг—балдыр.

Сайә—көлкә

Сайру—хәстә.

Саһир—чәдүкәр, сейр әләйән.

Савад—гара; гаралыг.

Севб—палтар, әлбәсә.

Сәдр—синә.

Сәм—эшитмә.

Сәмән—ясәмән күлү.

Сәласил—зәнчирләр.

Сәнкдил—лаш үрәкли.

Сәнки хара—чахмаг-дашы.

Сәкмәк—сүзмәк.

Сәр—баш.

Сәри-сәрдар—сәрдарын башы.

Сәрвәр—башчы.

Сәрбәсар—башдан-баша.

Сәрасәр—башдан-баша.

Сәк—ит, көпәк.

Сайяд—овчу.

Сәрир—тахт.

Сәрир-һусн—көзәллик тахты.

Сәрандәз—бәзәкли баш өртүйү.

Сәркәштә—авара, сәркәрлан.

Сәрәфраз—башы уча.

Сәф—чәркә.

Сәфид—аг.

Сиб—алма.

Сим—күмүш.

Сими-мусәффә—саф күмүш.

Симу зәр—гызыл-күмүш.

Сират—йол.

Сираб—судан доймуш.

Сиясәт—чәза.

Сияһ—гара.

Симин—күмүшә тутулмуш.

Сой—чинс.

Су—тәрәф.

Сүрбә—гушларын сүрүсү, га-
тары.

Сүрур—шадлыг.

T

Табан—ишыглы.

Табәндә—парлаг.

Табдар—парлаг; гыврым; һә-
рәрәтли.

Тачи-ээр—гызыл тач.
 Тар—гаранлаг.
 Тазар—балта.
 Тээрүүз—долашмаг, сөз атмаг, хүчүм.
 Тэм—дад, лээзэг.
 Тэлафи—гайтарыш, эвэз.
 Тэрэб—шадлыг.
 Тэррар—чибкэсэн, оғру.
 Тарса—христиан.
 Тасхир—истила.
 Тэмдид—ениден башламаг.
 Тэшиэ—сусуз.
 Тэр—гээз.
 Тэмэнгэшмэк—эл вериб көрүшмэк.
 Таг—гылынич.
 Төвфир—чохалтмаг, артырмаг.
 Түраби—торпаг рөнкли,
 Туша—азуга.

У

Уэма—бөйүк гадын.
 Уфтада—душкүн.
 Ушмэк—хэз бүрүнчэк.

Ф

Фараг—айрылыг.
 Фарда—сабан.
 Фарамуш этмэк—унутмаг.
 Фарбеи—көк.
 Фархэндэнал—шад.
 Фарштэ—мэлэк.
 Фасли-шита—гыш фэсли.
 Файмидэ—анлаглы.
 Фел—иш.
 Фириб—алдатмаг.
 Фүзун—артыг, узун.

Х

Хаб—юху.
 Хак—торпаг.
 Хай—истэр.
 Хаһан—истэйён.
 Хамэ—гэлэм.
 Хар—тикан.
 Хас—сечилмиш.
 Хатэм—үзүк.
 Хазра—яшыл.

Хэндэ—күлүш.
 Хэндан—күлөп.
 Хэрмөһрэ—эшшэк мунчуғу.
 Хэсарат—зэрэр, зиян.
 Хэдэнк—ох.
 Хошхан—көзөл сөсли.
 Хуб—яхшы, көзөл.
 Хубан—көзөллөр.
 Хун—ган.
 Хунхар—ганичэн.
 Хишм—ачыг, гээб.
 Хишмэ калмак—ачыгланмаг, гээблөнмэк.
 Хүлд—чэннэт.
 Хулг—хасиййэг.
 Хоткар—Түркийя султаны.
 Хошгалан—хош сөсли.

Һ

Һэбиб—истэкли, дост.
 Һэчэр—даш.
 Һэчэрүлэсвэд—гара даш.
 Һэрами—йолкэсэн.
 Һэмдэм—йолдаш.
 Һэмйил—боғазалты.
 Һэмэл—гузу.
 Һэмэл бүрчү—гоч бүрчү.
 Һэсэн—көзөл, көйчөк.
 Һэмра—гырмызы.
 Һичаб—пэрдэ.
 Һубаб—көпүк.
 Һүччач—һачылар.
 Һинду хал—гара хал.

Ч

Чак—парчаланмыш.
 Чакэр—гул.
 Чалак—дирибаш.
 Чаһ—гую.
 Чашт—күнорта вахты ейилэнг эмэк.
 Чэнк—эл, пэнчэ; чалгы алати.
 Чиз—шей, зад.
 Чэрхи-чэнбэр—доланан чарх.
 Чэрхи-хэзра—яшыл көйдөр.

Ч

Чам—гэдөп.
 Чаме—бөйүк мәсчид.
 Чанан—мөшүгэ, севкили.
 Чан муғу—чан гушу; руһ.
 Чанфэза—чан багышлаян, чан верэн.
 Чананара—дүняны бэээйэн, күнөш мәнасында ишлән-мишдир.
 Чакил—анламаз.
 Чөвр—зүлм.
 Чөвшэн—дөмир һалгалардан һөрүлмүш дава һалтары.
 Чэбин—алын.
 Чэнк—дава, вурушма, һэрб.
 Чэнки—вурушган.
 Чидайи—айрылыг.
 Чифэ—чөмдөк.
 Чила—парлаглыг.
 Чилвэ—һаз, ишвэ.
 Чинан—чэннэт.
 Чига—көкил.
 Чуш—гайнамаг.
 Чуд—элиачыглыг.
 Чүда—айры.
 Чүнун—дөлилик.
 Чүрэ—удум, ичим.
 Чүрм—күһай.
 Чүрми-көбир—бөйүк күһай.
 Чүстү-чу—ахтарыш.

Ш

Шам—ахшам.
 Шанэ—дараг.
 Шанэвэш—дараг кими.
 Шатыр—атын янында һияда кедэн.
 Шаһмар—илан.
 Шэб—кечэ.
 Шакарфэшан—шөкәрсачан; ширин данышыглы.
 Шәми-сузан—яһан шам.
 Шәмс—күнөш.
 Шәмсү гэмэр—ай вэ күнөш.
 Шәрм—һәя.
 Шейда—вургуһ.
 Шәһ—бал.
 Шәһди-мусәффа—саф бал.
 Ширн-жәян—гызмыш шир.
 Шита—гыш.

Э

Эйд—байрам.
 Эйн—көз.

Я

Явуз—ярамаз, ачыглы.
 Яйынмаг—узаглашмаг.
 Я рәббәна—эй
 Ябәндэ—тапан бизим алаһ.

КИТАБЫН ИЧИНДЭКИЛЭР

Сэт.

Багиф вэ ярадычылыгы 3

ГОШМАЛАР

Байрам олду, неч билмирэм нейлэйим	21
Бир заман навада ганад сахлайын	22
Кэл, эй гэлэбэйи Мэһэмэдхан бэй	23
Бир чаван тээдэн кэлиб эрсэйэ	24
Бир үзү күл, рэнки далэ, зүлфү тэра	25
Боюн сураһыдыр, бэдэниң бүлдүр	26
Ал кейиниб чыхсан күлшөн сейринэ	27
Гайнар көзлөринин шух бахышындан	28
Дурубай эштилэ күзар эйлэдим	29
Күр гырагынын эчэб сейрэнкаһы вар	30
Сияһ тел көрмөдим Күр гырагында	32
Севдийим, лэблэрин ягута бэнзэр	33
Долду ламагыма зүлфүн энбэри	34
Ачыгбашда экэр олса бир дилбэр	35
Будут зүлфү, ай габаглы көзэлиң	37
Енэ мэни янар-янар одлара	38
Дүйүн олду, бүтүн хублар йығылды	39
Эй Мэккэни, Мэдинэни ярадан	40
Эй Кэ'бэм, Кэ'рбэлам, Мэккэм, Мэдинэм	41
Бир бөлүк яшылбаш соналар кими	42
Нэ көзөл сүрмэдэн чила кэтирди	43
Кэрдэниңдэ, гамэтиңдэ айыб йох	44
Эй марал бахышлы, сона сығаллы	45
О шух гэмзэлэрин, хэнчэр кирпичин	46
Хублар арыгындан ярымаг олмас	47
Бир сөнэмин синэсинэ мүштагам	48
Банөвшэ тэк энбэр зүлфүн буй верир	49
Хейли вахтдыр айрылмышдыг яр илэн	50
Олмаайды белэ сэфэрэ чыхмаг	51
Сәһэр-сәһэр һэсрэт илэ кэзирдим	52

Сэт.

Бу күн бир эчанб көзөл севмишэм	53
Бир хэлвэт ер ола, эяр олмая	55
Агла, көзүм, айрылырсан чанандан	56
Эй сүсэн-сүнбүлүм, ал зэнэхданлым	57
Сарв бойлум, бир чых көрүм боюну	58
Сәнсэн, эй нэзэниң, көзэллэр шаһы	59
Сығалланыб, сығалланыб сияһ зүлф	60
Сачын зэнчиринэ көнүл бағладым	61
Бир көзөл ки, ширин ола бинадан	62
Сэрасэр бир ерө йығылса хублар	63
Дөһаның сэдэфдир, дишлэрин инчи	64
Чохдан бэри ярын фэрагындаям	65
Бэдэниңи күл ярадан илаһи	66
Эй һури лигалым, мэлэк сималым	67
Бади-сэба, бир хэбэр вер көндүмэ	68
Нэдэн күсүб тэби назик олан яр	69
Бивафасан сэндэн үз дөндөрмишэм	70
Мэн энэ хубларын падышаһындан	71
Сияһ телли бир сөнэмин учундан	72
Чамалын көзүмдэн нөһан олалы	73
Эй ниғаб алтындан кизли бахышлым	75
Бади-сэба, бир хэбэр вер көндүмэ	76
Һарда көрсөм бир шух каман гашлыны	78
Бир эндэмы һэсрин, додагы гөнчэ	79
Бөһанэ тутубан биздэн кен кэзмэ	80
Эй чаван гыз, мөндөн белэ кэзмэ кен	81
Индэн белэ өлсэм арзу чөкмөнэм	82
Эй үзү күл, гэдди туба Сафинэ	83
Чох замандыр ярын һэсрэтиндөйм	84
Бахыб чамалына гүрүр эйлэмэ	85
Эй мэлэк хуйлу, эй туба бойлу яр	86
Онун үчүн уймаз гейрийэ көндүм	88
Сэфалар кэтириб, тэшриф буюрдун	89
Мэним ярым сығалланыб кэлэндэ	80
Зүлфүн башы тахталаныб габагда	91
Күлкүн сэрэндазын тазэ күл кими	92
Намэ, кедэр олсан ярын куйинэ	93
Бир фитнэ феллиниң, үзү халлынын	94
Эй кирпичий хэнчэр, гашы зүлфүгар	95
Өйүнмэсин кимсэ, көзөдөм дейиб	96
Гэдэм басдын сен сэфалар кэтирдин	97
Сияһ зүлфүн гэддин илэн бэрабэр	98
Дәрдин мэни һейвалара дөндөрдү	99
Енэ байрам олду хублар эвиндэ	100
Мэни гэрг эйлэдиң гэм дэрясына	101
Башына дөндүйүм той адамлары	102
Оғрун баха-баха, эй чешми наркыз	103
Эй бөяз кэрдэни, мэрмэр синэлим	104
Яй гаш бучагында, ал янаг үстэ	105
Ай габагы көнарында гый кими	106

	Сәт.
Эй шаһы хубларын, шуху дилбарын	107
Көз галды йолларда, чан интизарда	108
Мишки чаргат кәнарында хумар көз	109
Күнәш үзлү, хош гылыгы чанансан	110
Эй чананым, сән бәзәниб кәләндә	111
Мән сәнә олмушам дилдар ашиги	112
Әкәр ярсан, кәл сармашаг голбоюн	113
Хублардакы зөвгү сәфа, дейирдәр	114
Ясәмән телләрин, нәркис көзләрин	115
Эй чаным чоллады, өмрүм ягысы	116
Һәр етән көзәлә көзәл демәнәм	117
Бәнөвшә гохулү ярдан айрылан	119
Һагдыр, көзәл чохдур чаһан ичиндә	120
Гасид, тезчә ярдан кәтир бир хәбәр	121
Бир белә чаванын ағлы кәм олса	122
Эй симасы тәрлан, синәси туйгун	123
Бир айна габаглы, тәр синәли яр	124
Һейләмишәм мәнән үз дөндәрибсән	125
Ала көздү, сәрв бойлу дилбарым	126
Ики дәнә әчәб хосрови-шаһы	127
Эй ячагы лалә кими ал көзәл	128
Енә сәни көрдүм, бағрым охланды	129
Эй чамалы күнәш, зүлфләри дилкәш	130
Шаһмар кими көрдүм сачын учуну	131
Хубларын ясәмән гохулү зүлфү	132
Тамам көзәлләрдән сәни баш билдим	133
Әйибдир гәддим, дәлиб бағрым	134
Бир-биринә һәмдәм ики һөвчаван	135
Көзләрин чолладдыр, бахышын яғы	136
Көзәл бойлу, көзәл хуйлу, көзәл яр	137
Сәһәр-сәһәр әсән гилә елләри	138
Эй күнәш чамалыым, сән нә көзәлсән	139
Көзәл чадукәрлик, халда фитнәлик	140

гәзәл, мұхәммәс, мустәғәд вә мұәшшәр

Эй Видәди, кәрдиши-дөврани-кәчрәфтәрә бах	145
Ким ки, сөвдайн-сәри-зүлфи пәришанә дүшәр	146
Видәдидән кәлән қағыз мәни фәрхәндәһал әтди	147
Гарабағ ичрә бир шаир Кәлимүллаһ Мусадыр	148
Һәр кимин чананы ким, бир әһли-үрфан олма	149
Рияйн-кибрү кизбү бүхл олур паяб икидләрдә	150
Сачына уймуш хәялым чүнки әнбәрбу кими	151
Салмаг нәзәриндән мәни чананә дүшәрми	152
Эй күли-хәндан, фәрагиндән сәнин ган ағларам	153
Мәһрибанлыг көрмәйиб бир мәһлигәдән күсмүшәм	154
Һәбибим, бу нәзакәтдә күди-рәһнадан артыгсан	155
Көрдүм үзүнү, шәмсү гәмәр ядыма дүшдү	156
Айдын олсун көзләрим ким, кәлди ярын қағызы	157
Һәр кәдән кәлмиш, мәним ол гәмкүсарым кәлмәмиш	158
Мән чаһан мүлкүндә мүтләг доғру һаләт көрмәлим	159

	Сәт.
Дәһрдә олду мәнә дилдару дилбәр бир түфәнк	162
Ғыш күнү, чүнки, дөнәр ол чәннәтүл-мә вайә күрк	163
Вәһ, бу бағын нә әчәб сәрвү диларалары вар	164
Валинин чешми, чырағы, вәһ, нә түрфә чан имниш	167
Наз илә та ол бүти-зиба кәлисадән чыхар	168
Билмәнәм мәнән нечүн ол севкили чанан күсүб	169
Бәрг уруб күн тәк чыхар бир һурилейкәр һәр сабаһ	170
Эй күл, сәнә йохдур бу нәзакәтдә гәринә	171
Дилбәр, нә дейим, сән кими чанан әлә дүшмәз	172
Аһ... бир сәрхош никарын дағы өлдүрдү мәни	173
Аһ ким, бир ярын истигнасы өлдүрдү мәни	174
Алды чаным наз илә ол көзләри шәһла Пәри	175
Эй сәба, яра де ки, аварә көрдүм Вағифи	176
Ким ки, зөвг истәр, бүти-шириндәһан севмәк кәрәк	177
Туба бойлуду, гәмәтиндир сәри-әр-әрдән көзәл	178
Эй пәрисима, сәнин диларынын мүштагийәм	179
Үзүндән ол күнәшрүхсар та мә'чәр чәкиб дурмуш	180
Эй гашы каман, кириний һейкан, гарачаргат	181
Дәрдин өлдүрдү мәни, эй һөвчаваным, кәлә көр	182
Ол маһи-мүнәввәр ки, сәһәрдән кәдәчәкдир	184
Мәрһәба, сән бизә, эй түрфә чаван, хош кәлдин	185
Әла, эй тәхтикәһи-мә'дәләт султаны, хош кәлдин	186
Эй маһи-шәрәф, мөһрү вәфаләр кәтирибсән	187
Бир көзәл гәмәтди яри-даләрәнки севмишәм	188
Сәнин, эй шүх мәләикзадә, гурбанын олум	189
Сән гөнчә кими һәр бир элән дәмдә яшынмаг	190
Эй зүлфү сийәһ, синәси әбйәз, көзү әлә	191
Ярым нә көзәл кейиниб, әлван бәзәнибдир	193
Эй бүти-тутизәбан, кәл ки, мәғалын истәрәм	194
Эй рәнки-рүхи-алына һейран күлү лалә	197
Накәһан бир дәрдә дүшдүн олмады дәрман, Чавад	199

ДЕЙИШМӘ

Видади илә дейишмә	205
------------------------------	-----

ИЗАЛАЛАР

<i>Тарихи әфсанәви вә чоғрафи адлар</i>	220
<i>Лүғәт</i>	223

Тәртіб эдәми *Б. Араслы*
Редактору *Джаббаров Зиятай*
Рәсәми Ә. Гачмес
Техники редактору *С. Әлмәдов*
Корректорлары
Ғулам Кәрим оғлу, М. Мирзәфәров

Чапә имзәланмыш 24/XI-1952-чи ил. ФГ 21218. Кағыз
форматы 84×108^{1/2}—3,69—12,1 чәп вәрәги, нәшрийәт
вәрәги 7,75. Сифариш № 502. Тираж 7000.
Китабын гиймәти 3 ман. 85 гәп., чилди 2 ман.

Азәрбайчан ССР НС янында Полиграф сәнәи,
нәшрийәт вә китаб тичарәти ишләри идарәси
26 комиссар адына мәтбәә, Бакы, Әли Байрамов
күчәси, № 3.

М. П. ВАГИФ

ИЗБРАННЫЕ СОЧИНЕНИЯ

(на азербайджанском языке)

Баку • АЗЕРНЕСР • 1952

Aty-47386